

SOS.-DEM. KESKUS- JA PIIRIJÄRJESTÖJEN

KERTOMUKSET

w. 1952-1954

OULUSSA 1955

PT-paino Osakeyhtiö

Kertomukset.

SOS.DEM. NAISLIITON TOIMINTA VV. 1952—54.

Sos.dem. Naisliiton toiminta on kuluneena kolmivuotiskautena kehittynyt ilahduttavasti myönteiseen'suuntaan, järjestöjen lukumäärä on lisääntynyt, jäsenmäärä noussut, toiminta järjestöissä ollut vilkasta ja tehokasta.

Valistustyö.

Naisliiton, kuten muidenkin puolueen keskusjärjestöjen, valistustyön tehokkuus riippuu suurelta osalta kenttätyöntekijöiden määrästä. Valitettavasti ei Naisliitolla kuitenkaan ole ollut mahdollisuutta kuluneenakaan kautena pitää palveluksessaan kuin kaksi poliittista järjestäjää, tilapäisiä vaalien lählkausia lukuunottamatta. Järjestäjien matkat on suunniteltu yhteistoiminnassa vaalipiirien keskuselimien kanssa, liiton toimikunnan jäsenet, toimihenkilöt ja järjestäjät pitivät kolmivuotiskauden aikana yhteensä yli 2.000 puhetta, joiden yhteinen kuulijamäärä on noussut n. 200.000 henkeen.

Liiton osastoissa on vuosittain ollut keskimäärin 80 erilaista opintokerhoa, joissa opiskelijoita on vuosittain ollut kolmattuhatta. Osastoille on vuosittain ollut keskimäärin n. 250 omelukerhoa, joiden toiminta on merkinnyt huomattavaa taloudellista tukea mm. työväenyhdistyksille.

Sos.dem. naisten perinteellisiä juhlia, kansainvälisen naistenpäivän ja äitienpäivän juhlia järjestettiin kolmivuotiskautena yhteensä n. 600 tilaisuutta, joiden kuulijamäärä on nous-

sut n. 80.000 henkeen. Muita juhlia järjestettiin yli 700. Monin paikoin ovat nämä juhlat olleet vappujuhlien ohella ainoita puolueväen järjestämiä tilaisuuksia paikkakunnalla.

Kurssitoiminta.

Piirittäisiä ja paikallisia toimitsijakursseja on järjestetty ympäri maata runsaasti. Näiden lisäksi on joka vuosi järjestetty koko maata käsittävät, kymmenpäiväiset puhujakurssit, joilla puhetaidon opetus on ollut pääaiheena ja lisäksi on selvitetty puolueen periaate- ja menettelytapakysymyksiä ja yhteiskunnallisia aiheita. Puhetaidon kursseilla on ollut kolmivuotiskautena yhteensä 89 osanottajaa.

Kotitaloudellinen valistustyö.

Yhtenä osana liiton Valistustyömuotoihin on kuulunut liiton harjoittamia kotitaloudellinen toiminta, jolla on pyritty kotitalouden rationalisoimiseen ja perheenemäntien ammattitaidon kohottamiseen, jotta liikenevä aika voitaisiin käyttää yhteiskunnalliseen toimintaan. Kotitalouskursseja, havaintoesityksiä ja esitelmätilaisuuksia on kolmivuotiskautena järjestetty ympäri maata yhteensä 1.511, osanottajien lukumäärän näissä tilaisuuksissa noustessa yli 22.000, kurssien havaintoesitysten ym. tilaisuuksien päättäjäisissä on kuulijoita ollut kaikkiaan n. 61.900 henkeä. Lisäksi on harjoitettu perhelisäperheiden neuvontatyötä ja huoltoemäntä- eli naapuriaputyötä varsin laajassa mittakaavassa.

Kunakin vuonna järjestettiin eri vaalipiireissä keskeisillä paikkakunnilla kaksipäiväisiä perheenemäntien talvipäiviä, joilla on ollut luentoja, havaintoesityksiä, kilpailuja, rannekiiniesityksiä ja ennen muuta laaja kotitaloudellinen näyttely, jossa keskusliikkeet ja paikalliset toiminimet ovat esitelleet lähinnä kotitaloustyön rationalisoimiseen liittyviä tuotteitaan. Talvipäivillä oli kolmivuotiskautena yhteensä 81.026 osanottajaa.

Liittojuhlat.

Liiton ^kolmannet liittojuhlat vietettiin Tampereella kesäkuussa 1953 liiton ja Häiäeen pohj. vpn sos.dem. nalspliri-

toimikunnan yhteisesti järjestämänä. Liittouhliin osallistui eri puolilta Suomea n. 3.000 liiton jäsentä ja lisäksi vieraita muista pohjoismaista. Liittouhlat muodostuivat suurenmoiseksi sos.dem. naisten juhlatilaisuudeksi.

Tulevaisuus.

Liiton äänenkannattaja Tulevaisuus ilmestyy kerran kuukaudessa ja kolmivuotiskauden kuluessa on kaikkien naisosastojen ja yhä useampien työväenyhdistysten toimesta sitä levitetty entistä tehokkaammin. Virallinen levikintarkistus todisti, että v. 1954 Tulevaisuuden levikki oli 24.000 kpl., josta irtonumeroita 3.000 kpl.

Liitto julkaisee myös järjestöjen toimihenkilöitä varten Järjest&nainen-nimistä tiedonantolehteä, joka ilmestyy 4 kertaa vuodessa.

Muina kirjallisina valistusvälineinä ovat olleet alustukset ja puheet, joita on joko lähetetty kiertokirjeen ohessa tai on niitä saatu tilata liitosta. Alustuksissa on käsitelty periaateohjelmaa, poliittisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä.

Sosiaalinen toiminta.

Sos.dem. naisjärjestöt ovat harjoittaneet kesävirkestystoimintaa ataa vuodesta 1901 lähtien. Vuonna 1954 oli liiton alaisilla osastoilla yhteensä 19 omaa kesäkotia, joissa samoin kuin tilapäisillä kymmenpäiväisillä kesävirkestyskursseilla järjestettiin varattomille äideille osittain valtion myöntämän tuen turvin ilmainen oleskelu. Vuonna 1952 perustettiin Äitien Lomahuolto, jonka alaisuuteen kesävirkestystoimintaa harjoittavat sos.dem. naisten järjestöt ovat liittyneet. Liiton järjestöt ovat järjestäneet eri vuosien aikana äideille ja lapsille lomaa seuraavasti:

v. 1952	32	paikassa	yhteensä	1.159	äidille	ja	560	lapselle
v. 1953	33	»	»	1.296	»	578	»	
v. 1954	39	»	»	1.337	»	1.297	»	.

Vuonna 1953 perustettiin Koteja Vanhuksille-järjestö, johon sos.dem. naisten vanhainkotitoimintaa harjoittavat järjestöt

ovat liittyneet. Suurin sos.dem. naisten vanhainkodeista on Helsingissä Käpyrinteen vanhainkoti, johon mahtuu sata vanhusta, naisia ja miehiä. Lisäksi toimii Helsingissä taloustyöntekijäin vanhainkoti ja Kotkan vanhainkoti alkaa toimintansa vuoden 1955 puolella. — Yksinäisten äitien ja heidän lastensa aseman helpottajina ovat toimineet Ensi Kodit, joita 1954 oli toiminnassa seitsemän, Ensi Koti-yhdistysten keskusjärjestönä on Ensi Kotien Liitto.

Vaalitoiminta.

Liiton osastot ovat ympäri maata osallistuneet tehokkaasti vaalityöhön. Kunnallisvaaleissa v. 1953 oli merkille pantavaa, että siellä missä sos.dem. naisia oli ehdokkaina, oli myös vaalivalistustyö naisten osalta tehokkaampaa. Valituiksi tulleista 2.802 sos.dem. valtuutetusta on 228 naisia. Valtiollisissa vaaleissa 1951 valittiin 53 sos.dem. edustajaa, joista 9 oli naisia. Vuonna 1954 valtiollisissa vaaleissa tuli 54 valitun sosialidemokraatin joukkoon-12 naista.

Kunnallispäivät.

Piirittäisten kunnallispäivien ja neuvottelutilaisuuksien lisäksi järjestettiin liiton toimesta Helsingissä v. 1953 kunnallispäivät, joilla oli toistasataa sos.dem. naisvaltuutettua. Samoin v. 1954 järjestettiin koko maata käsittävät sos.dem. naisten kunnallispäivät, joilla osanottajina oli yli kaksisataa sos.dem. naisvaltuutettua ja kunnallisten lautakuntien jäsentä.

Työväen Kukkasrahasto.

Ainoana koko maata käsittävänä sos.dem. kukkasrahastona toimii Työväen Kukkasrahasto, jonka toimisto sijaitsee naisliiton toimistossa. Kukkasrahaston adressien myyjinä ovat edistysmieliset osuuskaupat, työväen säästöpankit ja kirjapainojen konttorit sekä sos.dem. järjestöjen asiamiehet. Työväen Kukkasrahaston tulot käytetään lasten ja vanhusten hyväksi jakamalla voitto Ensi Kotien Liitolle ja Koteja Vanhuksille liitolle. Esim. vuonna 1953 jaettiin Työväen Kukkasrahaston varoja näille järjestöille 1 milj. markkaa.

Opintoapurahat.

Liitto kerää jäseniltään .10 mk vuodessa opintoveroa, jonka kokonaistulos jaetaan apurahoina työväenliikkeen opistoissa opiskeleville liiton jäsenille. Kolmivuotiskautena on jaettu apurahoja kaikkiaan 17 opiskelijalle, yhteensä 204.000 markkaa.

Kansainvälinen toiminta.

Sosialistisen Internationalen naissihteeristön toimintaan on pyritty vaikuttamaan mahdollisuuksien mukaan, vaikka kosketus varojen puutteessa on jäänyt etupäässä kirjeenvaihdon "varaan. Sosialistisen Internationalen ja sen naissihteeristön kokouksessa Milanossa y. 1952 oli puolueen ja liiton edustajana Tyyne Leivo-Larsson. Kansainvälisessä kesäkoulussa! Englannissa 1953 ja Norjassa 1954 oh' liitolla edustajansa. Internationalen naisjärjestöjen yhteisesti esittämiin vetoomuksiin Anna Kethlyn puolesta osallistuttiin myös liiton taholta.

Pohjoismainen yhteistyö sos.dem, naisten keskuudessa on ollut kiinteää ja vilkasta. 1952 Tukholmassa pidetyille Pohjoismaisille sos.dem. naistenpäiville osallistui Suomesta 50 hengen ryhmä, samoin Tanskassa Odensessa 1954 pidetyillä pohjoismaisilla naistenpäivillä oli Suomesta osanottajina 34 liittomme jäsentä. Pohjoismainen opintoviikko järjestettiin Suomessa Voionmaa-opistossa v. 1953 ja oli siellä Ruotsista, Tanskasta, Norjasta ja Suomesta yhteensä 31 osanottajaa.

Liiton osastot.

Vuoden 1951 lopussa oli liitossa 53 naisyhdistystä ja 338 naisjaostoa, yhteensä 391 osastoa. Vuoden 1954 lopussa oli naisyhdistyksiä 55 ja naisjaostoja 425, yhteensä 480 osastoa. Jokaisessa vaalipiirissä on naisten toiminnan keskuselin. Seitsemässä vaalipiirissä on itsenäinen sos.dem. naisten piiritoimikunta ja muissa vaalipiireissä toimii sos.dem. vaalipiiritoimikunnan naisjaosto.

Edustajakokous ja liittotoimikunta.

Liiton XX edustajakokous pidettiin huhtikuussa 1953 Helsingissä. Kokouksessa oli 324 täysivaltaista edustajaa, ja lisäksi •veteraanijäseniä ja keskusjärjestöjen ja piirien edustajia, yh-

teensä yli 500 osanottajaa. Edustajakokouksessa valittiin liiton puheenjohtajaksi edelleen yksimielisesti Tyyne Leivo-Larsson, joka tätä tehtävää on hoitanut vuodesta 1946 lähtien. V. 1950 pidetyn edustajakokouksen valitsemina liittotoimikunnan jäseninä toimivat puheenjohtajana Tyyne Leivo-Larsson ja muina jäseninä Martta Salmela-Järvinen, Meeri Kalavainen, Ulla Tiilikainen, Kaisa Hiilelä, Aino Malkamäki ja Lempi Lehto sekä varajäseninä Aune Seme, Elsa Lappe, Selma Hiisivaara-Mörk, Tyyne Paasivuori, Ida Aalle-Teljo ja Elsa Perälä. Vuonna 1953 edustajakokouksessa valittiin Tyyne Leivo-Larsson puheenjohtajaksi ja muiksi jäseniksi Meeri Kalavainen, Martta Salmela-Järvinen, Ulla Tiilikainen, Aino Malkamäki, Elli Nurminen ja Kaisa Hiilelä sekä varajäseniksi Lempi Lehto, Martta Kulonen, Impi Lukkarinen, Vappu Heinonen, Laura Brander-Wallin ja Selma Hiisivaara-Möfk.

Liiton sihteerinä on ollut 1. 9. 1953 saakka Martta Salmela-Järvinen, siitä lähtien Anu Karvinen. Taloudenhoitajana on ollut Terttu Sainio, järjestösihteerinä Irja Salmela ja kotitaloussihteerinä Aune Seme. Tulevaisuuden päätoimittajana on ollut Martta Salmela-Järvinen ja toimitussihteerinä Anu Karvinen, vuoden 1954 alusta päätoimittajana Anu Karvinen ja toimitussihteerinä Meri Utrio. Tilintarkastajina ovat olleet Terttu Salminen ja Lahja Simonen.

KATSAUS SUOMEN SOS.-DEM. NUORISOLIITON TOIMINTAAN VUOSINA 1952—1954.

Nuorisotoiminnalle on ilmeisesti luontaista jatkuva etsiminen toimintansa kehittyessä. Nuorisojärjestön on voimansa säilyttääkseen pystyttävä toimimaan pikemmin aikaansa edellä kuin jäljessä ja siksi on tähän jatkuvaan etsintään kiinnitettävä kaikkina aikoiha vakavaa huomiota. Tämä onkin ollut kuluneena puoluekokouskautena eräs ehkä merkittävin huomiota osakseen saanut tekijä liiton toiminnassa. Sen rinnalle kohoaa kuitenkin toinen yhtä tärkeä tekijä. Se on jatkuva ohjaajien kouluttaminen. Ei mikään asia ja toiminta kehity, elleivät ohjaajamme ole kyllin vankalla tasolla tiedoissaan ja taidoissaan. Siksi on kuluneena kautena kiinnitetty erityinen huomio jatkuvaan koulutustoiminnan kohtamiseen.

Liiton poliittista toimintaa ovat pääasiassa sävyttäneet tehtävät, jotka ovat olleet koko sosialidemokraattisen työväenliikkeen ponnistelujen kohteena.

Tapahtumat ovat lyhyesti esiteltyinä olleet:

Edustajakokous.

Liiton XI edustajakokous pidettiin Helsingissä toukokuuni 22.—24. päivinä 1953. Menneen toiminnan tarkastelun lisäksi, kokouksen tärkeimmiksi päätöksiksi muodostuivat:

- 1) Periaateohjelman hyväksyminen.
- 2) Ohjelman maaseutunuorison olojen parantamiseksi hyväksyminen.
- 3) Kunnallisen nuorisotyöohjelman hyväksyminen.

Edustajakokouksessa valittuun toimikuntaan kuuluvat:: Antti Hietanen puheenjohtajana, Pekka Ylivuori sihteerinä ja muina varsinaisina jäseninä Meeri Kalavainen, Valo Varjola, Kalevi Vatanen, Viljo Kuukkanen, Urpu Vihavainen (Manninen), Viljo Virtanen, Eino Tammilehto, Judith Sundman sekä varajäseninä Unto Laitila, Olavi Hurri, Kalevi Perho, Tenho Hovi, Sakari Kiuru, Aimo Halonen ja Nils-Eric Fager. ,

Koulutustyö.

Sodan jälkeisen innostuksen taannuttua joutui liitto tinkimään koulutustyössään huomattavasti. Vuosi 1952 muodostui kuitenkin käänteen tekeväksi, sillä siitä alkaen on vuosittain järjestetty vähintään 3 keskuskurssia, joista pisimmät ovat kestäneet kuukauden. Näin on kertomuskauden aikana keskuskursseilla käynyt yli 300 nuorta. Lisäksi ovat useat piirit järjestäneet piirikunnallisia kursseja ja osastot paikallisia kursseja.

Liittoneuvoston päätöksen mukaisesti valmistettiin 1952 syksyllä myös kolmiasteinen » nuorisoin ttolaistutkinto». Kertomuskauden aikana ehti 482 nuorisoliittolaista suorittaa ko. tutkinnon jonkin asteen.

Muu valistustyö.

Järjestöphjaajien vähälukuisuuden vuoksi (2 suomenkielistä, ja 1 ruotsinkielinen) on liiton muu valistustyö jäänyt vähän-

laiseksi. Liiton julkaisutoiminta on myös varojen puutteen vuoksi jäänyt vähäiseksi. Vuonna 1952 voitiin kuitenkin aloittaa oman järjestölehden — SSN-Viestin — julkaiseminen. Lehden, joka vuoden 1955 alusta muutettiin »Me Nuoret» nimiseksi, julkaiseminen on huomattavasti parantanut liiton tiedaitusyhteyksiä.

Kansainvälinen toiminta.

Kansainvälinen toiminta on saavuttamassa yhä suurempaa jalansijaa nuorison keskuudessa. Kuluneena kautena on jokavuotisena toimintatapahtumana ollut pohjoismainen kurssi, jolle on ilmoittautunut 5—10 osanottajaa (joka maalla korkeintaan 10 paikkaa). lisäksi on kauden aikana järjestetty kansainväliset leirit Wienissä ja Liegessä ja pohjoismainen leiri Pariisissa. Liittomme jäseniä on em. leireille osallistunut keskimäärin 100 jokaiselle.

Liittomme aseman kohonnutta arvostusta kansainvälisellä, toimialueella kuvannee parhaiten se, että 1954 pidetyssä IUSY:n kongressissa valittiin Antti Hietaneh IUSY:n toimiston jäseneksi.

Helluntaina 1954 järjestettiin Sos.dem. nuorison H pohjoismainen kongressi Karlstadissa Ruotsissa. Suomalaisia osanottajia oli 70 jakaantuneena tasaisesti eri piirijärjestöjen osalle. Kongressissa kiinnitettiin päähuomio pohjoismaiden taloudelliseen yhteistyöhön ja koulu-uudistuskysymyksiin.

Esitystaidolliset harrastukset.

Kaupallisen huvitteluelämän voimakkaasta noususta huolimatta on esitystaidolla jatkuvasti ollut oma merkittävä asemansa liittomme toiminnassa. Kuluneen kertomuskauden aikana on liiton toimesta järjestetty henkiset mestaruuskilpailut •edustajakokouksen yhteydessä ja näytelmä-mestaruuskilpailut erillisinä. Lisäksi on liitto osallistunut Suomen Nuorison III Kulttuuripäiville, jotka Suomen Nuorisojärjestöjen Edustajisto järjesti Helsingissä yhtäaikaisesti liittomme mestaruuskilpailujen kanssa. Huolimatta epäedullisesta ajankohdasta, mistä johtuen liitto joutui valitsemaan edustajansa karsinnatta, saavutti liitto huomattavia tuloksia. Yhteispisteissä sijoittui liitto neljänneksi ja mm. näytelmäkilpailussa saavutti liittoa edustanut Valkeakosken osasto I sijan.

Piirien järjestämiin henkisiin mestaruuskilpailuihin on vuosittain osallistunut keskimäärin 1.619 kilpailijaa.

Vihuri.

Vuoden 1952 lopulla muutettiin liiton äänenkannattajan nimi •entisestä »Työläisnuorisosta» »Vihuriksi». Samalla lehden ulkoasu muutettiin aikakausilehden muotoon ja lehti alkoi ilmestyä joka toinen viikko. Nimen-, muodon- ja pienen sisällön muutos ansiosta lehden levikki nousi seuraavana vuonna melkoisesti, mutta laski seuraavana tilaushankintakautena jääden kuitenkin Työläisnuorisolehden levikkitason yläpuolelle. Lehti on saanut yleistä tunnustusta, jopa niinkin kiittäviä mainintoja, että sitä on sanottu parhaaksi nuorisolehdeksi maassamme. Tästä huolimatta ei lehden asemaa ole saatu vakiinnutetuksi, joka johtunee etupäässä lehden asiamiesten nopeasta vaihtumisesta.

Nuorten Puolesta-toiminta.

Vuoden 1952 alusta lähtien ryhdyttiin Sos.demi. Nuorisoliiton, Nuorten Kotkain Keskusliiton j* -aurien Kotkain Ystävien hyväksymien suunnitelmien ja ohjeiden mukaan perustamaan eri vaalipiirien alueelle Nuorten Puolesta-yhdistyksiä, joiden tarkoituksena on taloudellisen tuen hankkiminen nuorisolehden ja kotkapiirijärjestöjen tarpeisiin, kuten toimihenkilöiden palkkaukseen, kurssitoimintaan jne. Useimman vaalipiirin alueella em. yhdistys on aloittanut toimintansa ja niiden toimintaan osallistuvat yleisesti kaikki työväen järjestötoiminnan eri haarojen edustajat. V. 1954 perustettiin Nuorten Puolesta-yhdistysten toimesta Nuorten Puolesta-yhdistysten Keskusliitto r.y. Helsinkiin.

Merkittävimmät toimintatapahtumat.

1952. Nuorisolehden »marraskuu».
IUSY:n leiri Wienissä,
Nuorten Puolesta toiminnan aloittaminen.
1953. Liiton edustajakokous, henkiset kilpailut, Suomen nuorisolehden ITI kulttuuripäivät, kunnallisvaalit, pohjoismaiden nuorisoleiri Pariisissa.
1954. Valtiolliset vaalit, näyteimäemestaruuskilpailut, IUSY:n kongressi, pohjoismaiden Sos.demi. nuorisolehden kongressi Ruotsissa, kansainvälinen leiri Liegessä.

Liiton, nykyistä tilannetta tarkasteltaessa on pidettävä valittavana erityisesti järjestöahjaajien vähälukuisuutta. Juuri nuorisotoiminnassa on selvästi havaittavissa piirijärjestöjen ja osastojen toiminnan suora verrannollisuus järjestöahjaajien lukumäärään. Erikoisen tuntuvaaksi muodostuu toimitelijavaihtamisen puute vuonna 1956, joka on liiton 50-v. juhlavuosi. Juhlavuoden toimintatapahtumina tulevat muita selvimmin esille presidentin- ja kunnallisvaalit, liiton edustajakokous, henkiset kilpailut ja lisäksi liitto on saanut järjestettäväkseen IUSY:n 10-v. juhlaleirin. Kaikki tämä tulee vaatimaan paljon liiton jäsenistöltä, mutta samalla juhluvuodesta voi muodostua käänteentekevä vuosi sosialidemokraattiselle nuorisotoiminnalle.

KRISTILLISTEN SOSIALIDEMOKRAATTIEN LIITON • TOIMINTA W. 1952—54.

Kristillisten Sosialidemokraattien Liiton toiminta on jatkunut entiseen tapaan. Sen yhdistysten lukumäärä on pysynyt entisellään eli neljänätoista siitä huolimatta, että 22. 2. 1954 perustettiin Kajaaniin uusi yhdistys. Ilmajoen yhdistys ilmoitti nimittäin kertomusaikana lopettaneensa toimintansa.

Liittotoimikunnan puheenjohtajana on edelleen toiminut prof. Yrjö J. E. Alanen. Liiton varapuheenjohtajaksi valittiin keväällä 1953 poismenneen Väinö Kivisalonen tilalle ekonomi Paavo Alanen. Liiton sihteerinä on edelleen ollut Kalle Hautamäki ja liittotoimikunnan muina jäseninä ovat tällä hetkellä raatimies Niko Oksanen, rovasti Toivo Rajalinna, tuomari Erkki Könkkölä ja rouva Esteri Lankinen vakinaisina ja varajäseninä toimittaja Hugo Aattela ja rouvat Helmi Remander ja Elma Jaatinen.

Liiton puolesta ovat kertomusvuosina käyneet puhujamatkoilla sihteerin lisäksi prof. Yrjö J. E. Alanen, ekonomi Paavo Alanen, rovasti Toivo Rajalinna, kirkkoherra Pentti Niemi, pastorit Erkki Airas ja Jouko Leino sekä tuomari Erkki Könkkölä.

Kirjallista valistustyötä varten saatiin liitolle v. 1954 oma äänenkannattaja Veljeys, jota ilmestyy 4 numeroa vuodessa ja jota on lähetetty maan kaikille kirkkoherroille ja kirkon joh-

-taville henkilöille, sos.dem. työväenyhdistyksille ja liiton yhdistysten suosittelemille henkilöille pääasiassa vaapaakappaleina.

« Suomen Kirkon Seurakuntatyön Keskusliiton Tiedotuspävelun ja Työväen Sanomalehtien Tietotoimiston kanssa käydyissä neuvotteluissa, joissa liiton sihteeri oli mukana, järjestettiin -vuoden 1953 lopulla ns. hartauskirjoitusten toimittaminen sos.dem. maaseutulehdille. Näitä kirjoituksia ovat kirjoittaneet liiton toiminnassa mukana olleet tai sille myönteiset papit ja maallikot.

Kirkon hallintoelinten vaaleihin ovat liiton yhdistykset parhaansa mukaan osallistuneet ja merkittäviäkin tuloksia on saatu erällä paikkakunnilla, kuten Jyväskylässä ja Turussa. Sitä paitsi on kirkollisten viranomaisten taholta pyritty vetämään näihin elimiin järjestyneen työväen edustajia monin paikoin sielläkin, missä liitolla ei ole yhdistyksiä.

Kunhallisvaaleissa syksyllä 1953 tuli liiton jäseniä -valituksi kunnanvaltuustoihin ainakin seuraavilla paikkakunnilla: Joensuussa, Ääneskoskella, Turussa, Kotkassa, Lahdessa, Jyväskylässä, Lauritsalassa, Ruovedellä ja Vaasassa.

Valtiollisissa vaaleissa 1954 oli liiton jäseniä eduskuntaehdokkaana Turun eteläisessä ja pohjoisessa, Vaasan itäisessä, Mikkelin, Kymen, Helsingin ja Hämeen molemmissa vaalipiireissä. Lukuunottamatta tuomari-pastori Erkki Möheffia ei kukaan liiton ehdokkaista läpäissyt, mutta useimmat heistä kuitenkin keräsivät noin 2000 ääntä kukin vaalipiirissään puolueen hyväksi.

Suhteista muihin järjestöihin mainittakoon, että prof. yrjö J. E. Alanen ja raatimies Niko Oksanen ovat edelleen olleet jäsenenä Kristillisen Kulttuurin Liiton hallituksessa ja sihteeri Kalle Hautamäki Suomen Kirkon Seurakuntatyön Keskusliiton- teollisuustoimikunnassa.

Kansainväliset suhteet. Liitto on, edelleen jäsenenä Pohjolan Kristillisten Sosialidemokraattien Liitossa, jonka toimesta kesäisin vuorotellen kussakin pohjoismaassa järjestetään pohjoismaisia kesäkokouksia. Suomen liitto on aina ollut mukana niitä järjestämässä. V. 1954 oli sellaiset toisen kerran Suomessa, KK:n osuuskoulu Marjanielessä. Lisäksi liitto liittyi jäseneksi Uskonnollisten Sosialistien Kansainväliseen Liittoon sen jälkeen kun se Nyköpingissä Ruotsissa elokuussa 1952 pidetyssä kokouksessa selvästi oli asettunut sosialidemokraattiselle kannalle hyväksymällä Sosialistisen Internatio-

naalin Frankfurt am Mainissa v. 1951 hyväksymän periaate-
lausuman.

Liitto on kaikessa toiminnassaan saanut nauttia sos.dem,
puoluetoimikunnan taloudellista tukea.

SUOMEN SOSIALIDEMOKRAATTINEN RAITTIUSLIITTO —
FINLANDS SOCIALDEMOKKATISKA NYKTERHETSFÖRBUND
R.Y. VUOSINA 1952—1954.

1. Liittotoimikunta.

Vuonna 1952 kuuluivat liittotoimikuntaan Hugo Aattela pu-
heenjohtajana, Elli Nurminen varapuheenjohtajana, Alpo
Lumme, Mauno Merilinna, Ulla Tiilikainen, Tyyne Leivo-
Larsson, Meeri Kälavainen, Urho Merilinna, Martta Kulonen,
Aino Malkamäki ja Väinö Kivisalo.

Liiton XI edustajakokouksessa, joka pidettiin Helsingissä,
kesäkuun 4—6. päivinä 1954, valittiin liiton puheenjohtajaksi
edelleen Hugo Aattela sekä liittotoimikunnan jäseniksi Elli
Nurminen, Alpo Lumme, Aino Malkamäki, Mauno Merilinna,
Martta Kulonen, Reino Joenpolvi, Urho Merilinna, Väinö Saa-
rela, Maire Taskinen, Antero Saarinen ja Uno Raatikainen,

Liiton pääsihteerinä on ollut edelleen Yrjö A. Saarinen.

2. * Järjestöt ja jäsenistö.

Vuoden 1952 lopussa kuului liittoon 597 aikuisten järjestöä,
joissa oli 31.938 jäsentä sekä 171 Päivän Nuoret-osastoa, joiden
yhteinen jäsenmäärä oli 15.128. Vuoden 1954 alussa oli liittoon
kuuluvien järjestöjen ja niiden jäsenten lukumäärä seuraava:

Aikuisten järjestöjä	606,	jäseniä	32.154
Päivän Nuoret-osastoja	173,	„	15.340
Järjestöjä yhteensä	779,	jäseniä	47.494

3. Raittiuspiirijärjestöt.

Vuoden 1954 lopussa kuului liittoon 15 raittiuspiirijärjestöä.

4. Liiton toiminta.

Liiton toiminta on jakaantunut kolmeen päälinjaan, nimittäin yleiseen raittius- ja kasvatustyöhön, lasten ja varhaisnuorten toimintaan ja vapaaehtoiseen alkoholistihuoltotyöhön.

Yleisen raittius-, valistus- ja kasvatustyön näkyvimpiä ilmauksia ovat olleet puh©- ja esitelmätilaisuudet,, neuvottelukokoukset, raittiusaiheiset elokuvaillat, raittiuslehtien ja raittiuskirjallisuuden julkaiseminen, raittiusnäyttelyt, yleisen raittiusviikon ja työväen raittiuspäivän viettäminen, kurssien toimeenpaneminen jne.

Kuluneen 3-vuotiskauden aikana on pidetty nyörein luvuin 7.400 esitelmää n. 600.000 kuulijalle. Raittiusaiheisia elokuvia on saman ajan kuluessa esitetty n. 1.200 kertaa 100.000 henkilölle. Liiton julkaisemat aikakauslehdet Raitis Kansa ja Sarastus ovat ilmestyneet joka kuukausi. Päivän Nuorten ohjaajia varten on julkaistu erikseen neljä kertaa vuodessa ilmestyvää O s a s t o - o h j a a j a a.

Liiton omistamassa Liittokodissa. (Raittius- ja varhaisnuorlsötyöplstossa) on vuosittain järjestetty useita kursseja, joista merkittävimpiä ovat olleet yhteiskunnalliset kurssit, ohjelma-kulttuurikurssit, Päivän Nuorten ohjauskurssit, lomakurssit ja Kansan Raittiusavun toimeenpanemat alkoholistihuoltotyön kurssit.

Vuoden 1953 lopulla hankittiin liitolle omistusoikeus Liittokodin välittömässä läheisyydessä sijaitsevaan Stenbackan tilaan, jonka pinta-ala on 34 ha. • Tilan päärakennukseen on perustettu lähinnä nuorisoa varten retkeilymaja, jota tarpeen vaatiessa voidaan käyttää myös kurssilaisten majoitukseen.

Vuonna 1954 tuli kuluneeksi 40 vuotta ensimmäisen Suomen Sosialidemokraattisen Raittiusliiton perustamisesta. Samana vuonna täytti nykyinen Suomen Sosialidemokraattinen Raittiusliitto 30 vuotta. Näiden merkkitapausten johdosta vietettiin Helsingissä, liiton XI edustajakokouksen yhteydessä, työväen, raittiusliikkeen 40-vuotisjuhla, johon min. ensimmäisen Suomen Sosialidemokraattisen Raittiusliiton perustajsjäsen, senaattori Oskari Tokoi, oli lähettänyt ääninauhalla otetun tervehdysten..

Päivän Nuorten toiminnalle on ollut leimaa-antavana raittiuskasvatus sekä retkeily-, leiri- ja urheilutoiminta. Päivän Nuorten VII liittojuhla vietettiin Mikkeliissä 1953. Siihen osallistui n. 3,000 henkeä. Liittojuhlan ohjelmaan sisältyi paitsi pääjuhlaa, joka vietettiin Mikkelin urheilukentällä, myös henkisiä ja fyysillisiä kilpailuja, mieleenpainuva nuotioilta jne.

Päivän Nuorten suurleiri pidettiin Lohjan Paloniemessä 1952. Siihen osallistui tuhatkunta Päivän Nuorta. Vuosina 1952:—1954 on järjestetty 57 piiri- ja alueleiriä, joihin on osallistunut yhteensä 3,007 Päivän Nuorta.

Joka vuosi on järjestetty Päivän Nuorten Yleiset näytelmä-mestaruus ja urheilukilpailut. Niinikään on toimeenpantu lausunta-, laulu- ja raittiuskirjoituskilpailuja, järjestetty Päivän Nuorten erikoisviikkoja jne. Varsin merkittäviä ovat olleet kautta maan järjestetyt suuret lasten raittiusjuhlat, propagandanäyttelyt, esiintymiset työväenjärjestöjen tilaisuuksissa, käynnit sairaaloissa ja kunnalliskodeissa ym. paikoissa.

Varsinaisissa Päivän Nuoret osastoissa on toiminta ollut erittäin laajaa ja monipuolista. Tuhannet tytöt ja pojat ovat ahertaneet niissä hyvin uutterasti monien käytännöllisten ja kasvattavien tehtävien parissa, Kiitettävällä tavalla ovat myös ohjaajat antaneet heille parastaan viikkokokouksissa, lukemattomissa harjoitustilaisuuksissa, retkillä, leireillä, juhlissa ja monissa muissa Päivän Nuorten toimintaan liittyvissä koontumisissa.

Kansan Raittiusavun toiminta on keskittynyt pääasiassa vapaaehtoiseen alkoholistihuoltoon. Sen toimesta on pidetty maata käsittäviä alkonolistihuoltotyöntekijäin neuvottelupäiviä ja toimeenpantu useita huoltokursseja Tervalammi Liittokodissa, Niinikään on alkoholistihuoltoloissa, vankiloissa ja työlaitoksissa järjestetty lukuisia viihdetilaisuuksia, sekä hankittu työpaikkoja alkoholistihuoltoloista vapautuneille henkilöille .

Toistaiseksi on Kansan Raittiusavulla ainoastaan kaksi alkoholistien neuvonta-asemaa, joista toinen sijaitsee Helsingissä ja toinen Tampereella,

Maan yleisessä raittiustöiminnassa on liiton Taikutusvalta vuosi vuodelta kasvanut. Niinpä Suomen Sosialiläömökraattisen Raittiusliiton liittotoimikunnan pitkäaikainen jäsen, maaherra Alpo Lumme, on toiminut Suomen Raittius-

järjestöjen Liiton puheenjohtajana ja samoin on po. liittoa hallitukseen kuulunut "Suomen Sosialidemokraattisesta Raittiusliitosta neljä edustajaa. Niinikään on liitto ollut edustettuna yleisten raittiuskokousten päätölmikunnassa, Pohjoismaisen Raittiuskomitean kokouksissa, raittiustyökomiteassa,, raittiusliikkeen väkijuomaainsäädäntökomiteassa, Raittius-esitelmälautakunnassa ym. raittiusliikkeen yhteistyöelimissä.

Vuodesta 1952 lähtien liitolla on ollut päävastuu Työväen Kansainvälisen Raittiusliiton toiminnasta, sillä edellä mainittuna vuonna siirrettiin mainitun kansainvälisen järjestön toimisto Tukholmasta Helsinkiin. Työväen Kansainvälisen Raittiusliiton puheenjohtajana on toiminut maaherra Alpo Lumme ja sihteerinä maisteri Eliel Söderlund. Järjestön työvaliokunnan kokoukset on yleensä pidetty Suomessa sekä toimeenpanovanvaliokunnan kokoukset Tukholmassa.

Vuonna 1954 pidettiin Työväen Kansainvälisen Raittiusliiton neuvottelukokous Hampurissa. Siihen osallistui työväen raittiusjärjestöjen edustajia Englannista, Norjasta, Ruotsista, Sveitsistä, Suomesta ja Saksasta. Kokouksen keskeisimpiä kysymyksiä olivat raittiustyön elvyttäminen Saksan työväen keskuudessa ja työväen kansainvälisen raittiusliikkeen suhde yleiseen kansainväliseen raittiusliikkeeseen.

Myös työväen pohjoismaisessa raittiustoiminna&sa liitto on ollut kiinteästi mukana. Niinpä liitto lähetti vuonna 1954 Sörmargan Kansankorkeakoulussa Norjassa pidetylle työväen pohjoismaiselle raittiuskurssille useita osanottajia. Samoin ovat monet Päivän Nuorten ohjaajat vierailleet Ruotsin työväen raittiusjärjestö* Verdandin toimeenpanemilla kursseilla ja .Ruotsista on ollut vastavierailijoita maassamme mm. liiton edustajakokouksessa, Päivän Nuorten liittojuhlassa ja suurleirillä sekä monissa muissa tilaisuuksissa. Tukholmassa asuva Työväen Kansainvälisen Raittiusliiton toimeenpanevanvaliokunnan jäsen, toimittaja Elis Flodh on useina perättäisinä vuosina tehnyt esitelmämatkoja maassamme, jolloin hän on käynyt mm. kaikissa huomattavimmissa ruotsinkielisissä asutuskouksissa.

SUOMEN SOSIALIDEMOKRAATTINEN RAnTIUSLIITTO r.y.

Yrjö A. Saarinen.

KATSAUS NUORTEN KOTKAIN KESKUSLIITTO r.:n TOIMINTAAN VV. 1952—1954.

Yleistä.

Sos.dem. Nuorisoliiton alaisuudessa toiminut Nuoret Kotkat Keskusjohto piiri-aostoineen saavutti itsenäisen keskusjärjestön aseman vuonna 1951. Itsenäistämisen tarkoituksena oli antaa järjestölle mahdollisuus omavastuullisesti suunnitella ja toteuttaa tehtävänsä varhaisnuorison kasvattajaria sekä siinä yhteydessä hankkia sellaisia kokemuksia, joita myöhemmin mahdollisesti tul-taisiin tarvitsemaan työväen varhaisnuorisö-toiminnan uudelleenjärjestelyn jälkeen. Kulunut kolmivuotis-kausi on kyennyt osoittamaan itsenäistämisen oikeaan osu-neeksi toimenpiteeksi. Vastuu kotkatyön onnistumisesta on langennut järjestölle itselleen ja jokaiselle toiminnassa mu-kanaolevalle. Itsenäistäminen on antanut kotka järjestölle sel-laista omanarvontuntoa, joka aina vaikuttaa hedelmällisestä työn tuloksiin. Työväenliikkeen kokonaisorganisation kannalta on niinikään pidettävä edullisena siitä, että varhaisnuorisokas-vatuksesta huolehtii päivänpoliittisista pyrkimyksistä vapaa keskusjärjestö.

Järjestöllinen asema.

Monet ennen kotikaliikkeen itsenäistymistä työhön vaikut-taneet haitalliset tekijät ovat kuluneen kolmivuotiskauden aikana edelleenkin olleet näkyvissä. Taloudelliset vaikeudet, jotka kautta linjan lyövät leimansa kotk*atöimintaan aiheut-taen vakinaisesti palkattujen toimihenkilöiden vähäisyyden, materiaali- ja huoneistopulan, koulutustoiminnan riittämättö-myyden jne., ovat olleet suurimpana syynä vielä monin pai-koin esiintyvään toiminnan tehottomuuteen. Työn laajentu-mista ja syventymistä on lisäksi estänyt ohjaajapula, jota tosin kertomuskauden aikana huomattavasti vilkastunut kurssitöi-minta on voinut lievittää, mutta ei läheskään poistaa.

Ohjasjaipulan vaikutukset' ovat tuntuneet myös piirieli-missä. Niiden johtoportaisiin on ollut vaikeata saada aktii-visia henkilöitä varsinkin n.s. heikoilla alueilla. Ottaen huo-mioon aktiivisesti toimivan piirielimien ratkaisevan merkityk-sen osastojen toiminnan elvyttämisessä ja ohjaamisessa, on

piirijärjestöjen asemaa jatkuvasti pyritty vahvistamaan. Piiri-toimikuntien oma-alotteisuudesta ja kyvykkyydestä onkin parin viime vuoden aikana saatu useita ilahduttavia esimerkkejä.

Itsenäisenä keskusjärjestönä on liittomme jo ehtinyt saavuttaa vakiintuneen aseman työväenliikkeen kokonaisorganisaatiossa. Myös nuorisopoliittisesti katsoen on Nuorten Kotkain-Keskusliiton asemaa muiden varhaisnuoriso järjestöjen rinnalla järjestämme nuoruuden huomioonottaen, pidettävä sangen tyydyttävänä. Tämä siitäkkin huolimatta, ettemme toiminnallisesti vielä pysty kilpailemaan esim. partiojärjestön tai joidenkin kristillisten järjestöjen rinnalla. Tähän on osittain syynä myös se hajanaisuus, joka vieläkin työväen, vanhaishuorisotoiminnaa vallitsee ja jota toistaiseksi ei ole kyetty poistamaan.

Toimintamuodot.

Toimintamuotojen kohdalta on taakse jäänyt kolmivuotiskausi ollut eräänlaista etsimisen aikaa. Se itsekritiikki, jota tietoisesti on järjestön eri portaissa harrastettu, on suuntautunut juuri toimintamuotoihin ja niiden kehittämiseen! Samalla, on kiinnitetty huomiota sellaisiin organisaatorisiin kysymyksiin, joiden ratkaisua on pidetty välttämättömänä työn elvyttämisen kannalta. Keskeisenä on tällöin ollut esillä kysymys jäsenistön oma-alotteisuuteen ja varhaisnuorten luonnolliseen ryhmämuodostukseen perustuvasta työmetodista.

Suhteet muihin järjestöihin.

Liiton suhteet puolueeseen, naisliittoon ja nuorisoliittoon, ovat kertomuskauden aikana olleet läheiset ja luottamukselliset. Näiden sekä varsinkin muiden työväen keskusjärjestöjen, taholta liitollemme osoitettu tuki on tehnyt mahdolliseksi taloudellisen asemamme kohentamisen, josta eri vuosien tilinpäätökset puhuvat ilahduttavaa kieltä. On kuitenkin pakko toisaalta todeta, etteivät nämä myötätunnon osoitukset ole kaikissa tapauksissa ulottuneet koko järjestöverkostoon, piirielimet ja yksityiset osastot mukaanluettuina. Tarpeen ei liene liioin peitellä sitä tosiasiaa, ettei vanhempi väki läheskään kaikkialla vielä oivalla varhaisnuorisokasvatuksen merkitystä, eikä aina anna sille sen tarvitsemaa henkistä tukea.

Yhteistyötä kommunististen ja porvarillisten järjestöjen kanssa ei liitolla ole ollut, ellei oteta lukuun mukanaoloa Suomen Nuorisojärjestöjen Edustajistossa.

Toiminnallisia tapahtumia.

»Nuorison Marraskuu«-niminen valistus- ja propagandakausi toimeenpantiin vuoden 1952 syksyllä. Kun puolue koko järjestöverkostollaan oli mukana tässä yrityksessä, muodostuivat tulokset monilla paikkakunnilla sangen näkyviksi. Johtuen sos.dem. nuoriso- ja varhaisnuorisoliikkeen omista vaikeuksista, lähinnä piiriportaissa vallitsevasta toimitsij avoimien puutteesta, ei tämän kauden tuloiksi kaikkialla ole voitu käyttää sillä tavoin hyväksi, että niiden vaikutus olisi muodostunut pysyväisc-ksi.

Pohjoismainen suurleiii, joka pidettiin Hangossa vuonna 1953, muodostui kolmivuotiskauden merkittävimmäksi toimintakohteeksi. Olihan leirin osanottajamääräkin lähes kaksi ja puolituhatta. Oma ansionsa leirin onnistumisesta on lukuisilla työväenjärjestöillä ja niiden yksityisillä toimihenkilöillä ja jäsenillä sekä sos.dem, lehdistöllä, jotka monin tavoin autoivat leirin järjestämisessä ja tunnetuksi tekemisessä.

Liiton I varsinainen edustajakokous pidettiin vuoden 1954 keväällä. Seuraavan edusta jakokauskauden toimintasuunnitelmaa , käsitellessään kiinnitti kokous päähuomion toimintamuotojen kehittämiseen, järjestöllisen aseman vahvistamiseen uusien työmetoodien avulla, koulutustoiminnan uudelleenjärjestelyyn sekä suhteitten lujittamiseen muuhun työväenliikkeeseen.

Kansainvälisestä toiminnasta kannattaa pohjoismaisen suurleirin lisäksi mainita vuoden 1952 keväällä pidetty Kansainvälisen Kotkaliikkeen (IFM) konferenssi, johon liitto edustajiensa kautta osallistui. Fussenissä Saksassa pidetyllä kansainvälisellä leirillä oli 38 suomalaista kotkaa ohjaajineen. IFM:n pääsihteeri sekä 40-henkinen saksalaisten kotkaohjaajien muodostama opintoryhmä vieraili Suomessa vuonna 1953 pohjoismaisen suurleirin aikana. Ryhmä suomalaisia kotkia ja ohjaajia teki vastavierailun Satoaan vuonna 1954. Pohjoismaisten kotkajärjestöjen suhteet järjestettiin vuonna 1953 uudelle pohjalle muodostamalla pohjoismainen yhteistyökomitea sihteeristöineen.

Lopuksi.

Monet yksityiskohdat voisivat antaa lisävalaistusta liittomme toimintaan kertomuskaudella. Näihin yksityiskohtiin kuitenkin enempää puuttumatta jättää Nuorten Kotkain Keskusliitto selostuksensa puoluekokouksen käsiteltäväksi ja toivoo tälläkin toimenpiteellä voivansa osoittaa pyrkimyksensä olla jatkuvasti elävässä kosketuksessa kansanvaltaiseen työväenliikkeeseen ja suorittaa oman osuutensa tämän liikkeen kasvatus tehtävästä.

NUORTEN KOTKAIN KESKUSLIITTO r.y.

Keskustoimikunta.

TYÖVÄENYHDISTYSTEN KESKUSLIITTO (TK) RY:n TOIMINTA W. 1952—1954.

Sen jälkeen kun Työväenyhdistysten Keskusliitto vuoden 1946 syksyllä perustettiin, on sen toiminta työväentalojen taloudenhoidon ja rakennustoiminnan ohjauksessa osoittautunut yhä tarpeellisemmaksi. Sen tehtävät ovat kertomuskaudenakin monipuolistuneet ja laajentuneet, ja kun se ylimääräisessä edustajakokouksessaan 17. 10. 1954 päätti liittyä jäsenenä vastaperustettuun Työväenyhteisöjen Keskus r.y:hyn yhdessä 7 muun taloudellista toimintaa harjoittavan työväenyhteisön kanssa, otti se toiminnassaan varmaankin hyvin merkittävän askeleen eteenpäin.

Jäsenistö.

Kuluneenakin kertomuskautena on TK:n jäsenmäärä lisääntynyt. Sen jäseninä oli työväenyhdistyksiä ja yhteisöjä

1952	254,	joista kaup. ja kauppaloissa	60
1953	268	— » —	61
1954	278	— » —	62

Kun maassamme v. 1952 oli puoluetilaston mukaan 733 sosiaalidemokraattien omistuksessa olevaa työväentaloa, oli niissä TK:n jäseniä siis vain vajaat 40 %.

Ravintolatoiminta.

Jäsenten omien ravintoloiden ja (varsinaisten yleisö) kahviloiden liikevaihto oli kertomusvuosina seuraava:

1952	mk	565.396.124
1953	mk	567.817.270
1954	n. mk	600.000.000

Jäsen-ravintoloita oli 1963 15.

Ravintolain toimintaa on seurattu ravintolain lähettämien kuukausitulosten perusteella.

Jäsenravintolain armmattiväeUe järjestettiin luento- ja neuvottelutilaisuuksia 5. 5. 1952, 11. 5. 1953 ja 17. 5. 1954 sekä aniskeluravintolain johtajille luentopäivät 7. 11. 1952.

Ravintola-alaa varten asetetun neuvottelukunnan jäseninä olivat vuoden 1954 lopussa M. Mäntynen Helsingistä, P. Viher-Taara, Turusta, J. Lumikero Vaasasta, J. Sihvonen Jyväskylästä, P. Raijas Lappeenrannasta ja U. Saario Tampereelta.

Kaupallinen toiminta.

Kaupallista toimintaa on edelleen hoitanut TK:n omistama Työväenyhdistysten Keskusliike. Sen myynti kehittyi kertomusvuosina seuraavasti:

1952	mk	122,121.727:—
1953	mk	130.781:455:—
1954	mk	147.857.116:—

Rakennusalan ohjaus ja neuvontatyö.

Rakennusalan tehtäviä on kuluneenakin kertomuskautena hoitanut rakennusosasto käyttäen apunaan helsinkiläisiä arkkitehtitoimistoja. Rakennusosastolla suoritettujen tehtävien määrä ja laatu käy selville seuraavasta:

	1952	1953	1954
Pää-, työ- ym, piirustuksia	67	96	103
Rakennustyöselityksiä	15	23	31
Kustannusarvioita	16	38	42
Tarveainelaskelmia	6	4	2
Rakennustöiden ylivalvonta	12	1	1
Piirustusten tarkastuksia	1	,-	2

Rakennusten tarkastuksia	120	107	39
Kiinteistön arvioinnit	12	8	9
Omat erikoistyöt	10	9	5
Piirustusten määrä	356	471	355
Rakennepiirustukset ja laskelmat	10	23	21
Arkkitehtitoimistojen työt	2	3	4.
Itse suoritettut, rakennustyöt	3	5	1
Hoidetut rakennustyöt	1	1	3
Työn alla olleet	19	20	26

Rakennusalan tehtäviä valvovaan rakennusasiain toimikuntaan kuuluivat vuoden 1954 lopussa seuraavat henkilöt: A. Paananen, V. Puskala, J. Hakulinen, U. Nurminen, K. E. Jalasoja ja V. Hurnonen Helsingistä sekä K. F. Lehtonen Riihimäeltä. Sihteerinä on toiminut TK:n rakennusosaston -hoitaja rak.-mest. E. Ahtiainen.

Työväentalojen korjauslainarahasto.

Sitten kun vuoden 1952 puoluekokous oli hyväksynyt yleisuunnitelman työväentalorahaston perustamisesta, pU-Luii syyskuun 15 p:nä 1952 neuvottelukokous, johon sos.dem. puolueen ja TK:n ohella osallistuivat kaikki työväen keskusjärjestöt, eräitä ammattiliittoja, työväen liike- ja vakuutuslaitokset ja taloudellisia asiantuntijoita. Kokouksessa päätettiin ryhtyä asiaa käytännössä toteuttamaan ja valittiin asiaa väliaikaisesti eteenpäin viemään väliaikainen toimikunta, jonka puheenjohtajaksi lupautui tuomari Väinö Tanner. V. 1953 tarjottiin osuustoiminnallisille keskusjärjestöille, kaikille työväen säästöpankeille, SAK:lle sekä myös TK:n jäsenjärjestöille ja eräille työväen poliittisille järjestöille velkasitoumuksia, jotka oli merkitty takaisin maksettaviksi 10 vuoden kuluttua 6 %:n korolla. Tällä tavalla ei rahaston kartuttamisessa päästy kuitenkaan sellaisiin tuloksiin, että lainoja siitä olisi voitu myöntää.

Työväentalokortisto.

Useita vuosia työn alla. ollut työväentalokortisto saatiin 1953 lähes täydelliseksi sos.dem. puolueen osallistuessa loppuvaiheessa hankkeeseen omien toimitsijavoiemiensa kautta. Kortisto käsittää 716 työväentaloa, 94 tanssilavaa ja 16 kesäviettopaikkaa.

Elokuvatoimikunta.

Työväen elokuvateatterien perustamista varten on toiminut Kansan Elokuva Oy:n ja TK:n yhteisesti asettama elokuva-toimikunta, jonka puheenjohtajana on ollut toimitusjohtaja J. Hakulinen ja jäsenenä puoluesihteerin V. Puskala ja taloudenhoitaja A. Paananen, Kansan Elokuva Oy:stä johtaja A. Platan, TK:sta toimitusjohtaja Arvo P. Länsimies kuolemaansa saakka ja hänen jälkeensä johtaja V. Hurnonen sekä rakennusmestari E. Ahtinen ja Kinotarpeita Oy:stä toimitusjohtaja K. K. Jalasoja.

Kansainväliset suhteet.

TK on edelleenkin ollut Työväentalojen Kansainvälisen Toimiston jäsen. Kertomuskautena pidettiin eräs sen vuosikokouksista Helsingissäkin, nimittäin 9—12. 6. 1953.

TK:n johtokunta.

TK:n johtokuntaan ovat kertomuskautena eri vuosina kuuluneet ministeri Väinö Leskinen ja puoluesihteerin Veikko Puskala puheenjohtajina, johtajat Aleksin Aaltonen ja Martti Mäntynen varapuheenjohtajina sekä muina jäsenenä kansanedustaja Otto Muikku, johtajat Pentti Vihervaara, Väinö Hurnonen, Aku Sumu, Janne Hakulinen ja isännöitsijä Jussi Sihvonen. Liiton toimitusjohtajana kuului siihen myös sääntöjen mukaan ekonomi Arvo P. Länsimies eläessään. Johtokunnan sihteerinä on toiminut pikakirjoittaja Akseli Valta.

TK:n tilintarkastajina ovat toimineet ent. kaupunginjohtaja Väinö V. Salovaara, isännöitsijä August "Valta" ja kansanedustaja Valto Käkelä Lappeenrannasta ja varamiehenä sihteerin Sulo Ojanen Riihimäeltä.

Henkilökunta.

TK:n palveluksessa oli vuoden 1954 lopussa 5 miestä ja 6 naista eli 11 toimihenkilöä. Ekonomi Arvo P. Länsimiehen kuoltua tuli TK:n johtajaksi 1. 11. 1954 alkaen isännöitsijä Väinö Hurnonen. Kaupallisten asiain osaston hoitajana oli V. Laakso ja rakennusosaston hoitajana rakennusmestari E. Ahtiainen.

TK:n edustus TYK:n hallintoneuvostossa.

Kun TK oli 17. 10. 1954 päättänyt liittyä jäsenenä Työväenyhteisöjen Keskukseen (TYK:hon), valitsi 'se edustajikseen TYK:n hallintoneuvostoon seuraavat henkilöt: Martti Mäntynen, Helsinki, Paavo Virtanen, Tampere, Pentti Vihervaara, Turku, Jussi Sihvonen, Jyväskylä, Sulo J. Ojanen, Riihimäki, Oiva Martikainen, Mäntyharju, kaikki vakinaisiksi ja varalta. I. Lumikero, Vaasa, T. Mylläri, Kotka, Vilho Romppainen, Lieksa, Alvar Hulden, Lohja, Yrjö Tuominen, Kuopio ja Toivo-Elo, Eura.

TK:n toiminta TYK:n yhteydessä ja sen suojissa Kaivokatu & alkoi vuoden 1955 alussa.

HELSINGIN SOS.DEM. PIIRI r.y:n TOIMINTA VV. 1952-1954.

Piirin perustaminen.

Eduskunnan hyväksyttyä syksyllä 1951 lain Uudenmaan' vaalipiirin jakamisesta erotettiin Helsingin kaupunki omaksi vaalipiiriksi vuoden 1952 alusta lähtien. Perustaminen tapahtui, kesällä 1951 pidetyssä Puoluekokouksessa laadittujen kaupunkipiirijärjestöjen sääntöjen tultua lopullisesti hyväksytyksi piirin osalta piirijärjestön edustajistoksi muuttuneen kunnallisjärjestön edustajiston juhlapöydässä, lokakuun 6 p:nä 1952.

Yleiskatsaus.

Kuluneen kertomuskauden tyypillisenä sisäpoliittisena ilmiönä on ollut ns. porvarillisen »ryhtiliikkeen» jatkuminen ja voimistuminen, joka Helsingissä on antanut pouluetyöUe oman leimansa. Eräiden sosialidemokraattien mustaaminen ja huhukampanja koko puoluetta vastaan sai ajoittain huolestuttavia piirteitä. Porvarillisella taholla oli ilmeisesti katsottu kommunismin vaaran siinä määrin pienentyneen, että sosialidemokraatteihin jo kannatti suunnata täysi vastus. Huippunsa tämä toiminta saavutti ns. kustannuskriisin yhteydessä keväällä 1953. Erikoista katkeruutta kaupunkimme työväestön keskuudessa aiheutti maalaisliiton yhtyminen työnantajapor-

väreiden hyökkäykseen samoin kuin silloisen pääministeri Kekkonen kuuluisa „K-ohjelma” palkkojen alentamiseksi sekä sosiaalisen turvallisuuden vähentämiseksi. Surulliseksi muistoksi tästä toiminnasta jäi silloisen hallituksen valtiovarainministeri Niukkasen esitys vuoden 1954 tulo- ja menoarvioksi. Ajalle tyypillinen ilmiö oli myös Tuomiojan hallitus, jossa ensi kerran sodan jälkeen kokoomus oli edustettuna. Vaikka Tuomiojan hallitus oli perustettu vain tilapäistä tehtävää varten, teki hallitus vuoden 1954 alkupuolella, ennen eduskuntavaaleja useita sellaisia poliittisia päätöksiä, joiden voitiin selvästi todeta olleen vaalitaktillisessa mielessä tehtyjä.

Puolueen jäsenten todettua K-ohjelmaan ja muihin toimenpiteisiin kätkeytyvän vaaran palkkelaajien elintasoja vastaan levisi voimakas annostuksen henki jäsenistöön sekä muihin puolueen kannattajiin, mistä innostuksesta parhaimpana osoituksena oli voitto vuoden 1954 eduskuntavaaleissa.

Kommunistien toiminta on ollut tavanomaista. Heidän pääasiallinen ulkonaisesti näkyvä harrastuksensa on kohdistunut useampiin eri nimenkeräyskampanjoihin rauhaa ja atomipommia koskeviin adresseihin. Torikokoukset, korpilakot ja muut näihin verrattavat toimintamuodot ovat jääneet vähemmälle senjälkeen kun heidän menestyksensä viimeisissä torikokouksissa ja kulkueissa on osoittautunut heikoksi. Vappujuhlat ovat ainoat, joihin he pystyvät vetämään väkeä täydellä mitalla. Kommunistien suhtautuminen sosialidemokraatteihin on työpaikoilla noudattanut heidän yleistä linjaansa. Entiset kellokkaat ovat hiljaa ja toiset miehet puhuvat hämäävän myötämielisesti sosialidemokraateista yleensä ja johtajista erikseen.

Poliittisen toiminnan saadessa rauhanomaisempia muotoja on sisäinen järjestötoiminta puolueosastojen nostamiseksi täyteen taisteluvireeseen tullut yhä enemmän etualalle.

Vaalitoiminta.

Kertomuskautena on suoritettu kunnallisvaalit 1953 ja valtiolliset vaalit 1954, joka viimeksimainittu oli erillisen Helsingin vaalipiirin ensimmäinen eduskuntavaali. Helsinkiläinen puolueväki on myös aktiivisesti osallistunut Elannon vaaleihin 1952 ja Helsingin Työväen Säästöpankin vaaleihin 1954.

Kunnallisvaalit.

Lokakuussa pidettyihin kunnallisvaaleihin oli valmistauduttu suurella huolella jo edellisestä talvesta lähtien. Kaupunkimme alueverkosto oli iltatoimitsijain avulla saatettu kohtalaiseen :hyvään taistelukuntoon. Jaetut lentolehtiset saavuttivat siten lähes kaikki helsinkiläiset asunnot. Jakamattomaksi jai vain eräitä kortteleita Töölössä, Eirassa sekä liitosalueilla. Näiden vaalien lentolehtis jakelua on pidetty täydellisimpänä mitä Helsingissä on suoritettu.

Kuitenkin puolueemme, äänimäärän lisääntymisestä huolimatta, menetti yhden paikan. Syyt tähän ovat lienee löydettyvissä sosialidemokraattien harjoittamassa liian vastuuta ottavassa kunnallispolitiikassa. Edustajamme ottivat vaalitaistelussa asiallisen selvittävän tyylin, muiden puolueiden, jopa vanhoillisen kokoomuksen ottaessa demagogisen arvostelijan •asenteen.

Kunnallisvaalitulokset Helsingissä.

	1950	Paikat	1953	Paikat
Sos.dem.	47.371	19	50.774	18
Kommunistit	38.170	15	41.645	15
Kokoomus.	39.200	16	41.802	15
Ttuots. porv.	32.968	13	35.375	13
Kansanpuolue.	19.779	8	27.555	10
		71		71
Porvaristo	91.947	34	104.732	33
Vasemmisto.	85.541	37	92.419	38

Eduskuntavaalit v. 1954.

Suurta mielenkiintoa oli herättänyt kysymys mitä Uudenmaan vaalipiirin jakaminen vaikuttaisi sosialidemokraattien kokonaisuuteen. Väestölaskennan perusteella • määrättiin Helsingin ja Uudenmaan edustajaluvut, joiksi tulivat 19 ja 15.

Mieliala vaaleihin lähdettäessä oli harvinaisen hyvä, taistelu oli korkealla. Porvarillinen »ryhtiliike», kustannuskrli-sitouhu ja K-ohjelma sekä Tuomiojan hallitus olivat synnyttäneet voimakkaan vastareaktion kaupunkimme palkallaeläjien keskuudessa.

Vaalitaistelussa käytettiin eräitä uusia muotoja. Kaikille kunnallisvaaleissa äänioikeutensa käyttämättä jättäneille henkilöille postitettiin 4 kertaa ilmestyvä »Peili»-niminen sanomalehti. Lehden tarkoitus oli herättää »nukkuvat», joita Helsingissä oli n. 60.000. Lehden tema oli kehitetty ensimmäisen numeron lähes täydellisestä puolueettomuudesta viimeisen, numeron voimakkaaseen huutoon kaikkien palkallaeläjien yhteisrintamasta sosialidemokraattisten tunnusten' alla.

Lentolehtisjakelu oli eduskuntavaaleissa jonkin verran vähäisempää kuin edellisissä kunnallisvaaleissa. Kenttäverkoston eräänä tärkeimpänä tehtävänä oli sensijaan henkilökohtaisen kosketuksen kautta yleisön saaminen jättiläismäiseen vaalijuhlaan, joka pidettiin samanaikaisesti molemmissa Messuhalleissa, suomenkielinen A- ja ruotsinkielinen B-puolella. Mielenkiinto juhlaan oli niin suuri, etteivät kaikki mahtuneet sisäpuolelle. Kenttämiehet kohdistivat useilla alueilla myös erikoista huomiota edellämainittuihin äänestämättömiin henkilöihin.

Vaalin tulokset Helsingissä:

	Eduskunta	Kunta	Eduskunta	Paikkoja
	1051	1953	1954	
Sos-dem.	54.112	50.774	64.499	6
Kommunistit	39.208	41.645	42.823	4
Kokoomus ...	31.996	41.802	38.552	3
Kansanpuolue	21.299	27.555	37.147	3
Ruots. porv. .	32.472	35.375	35,722	3

19

Sosialidemokraattien voitto Helsingissä oli ilmeinen. Vaalimenestys Helsingissä ja Uudellamaalla merkitsi yhden lisäpaikan saamista eduskuntaryhmälle. Sosialidemokraateista tulivat valituiksi Tyyne Leivo-Larsson, Väinö Leskinen, K.-A. Fagerholm, Martta Salmela-Järvinen, Penna Tervo ja Yrjö Kilpeläinen. Salmela-Järvisen tultua valituksi Uudeltamaalta suuremmalla vertausluvulla tuli hänen tilalleen Tyyne Paasi-vuori. Penna Tervo valittiin samoin Kymen vaalipiiristä, joten tilalle tuli Lempi Lehto. Ensimmäiseksi varamieheksi tuli Valdemar Liljeström.

Piiritoimikunta.

Kertomuskauden aikana ovat piiritoimikuntaan kuuluneet seuraavat: v. 1952 (oli vielä valittaessa kunnallistoimikunta) P. O. Kivi, Y. Rantala, Y. E. Laine, T. Sainio, V. Laitinen, J. Pajusola, T. Hietanen, I. Salmela, L. Taskinen, L. Santanen, A. Vallenius, K. Helander ja A. Nevaja;

v. 1953 Yrjö Rantala, Valtter Laitinen, Martta Kulonen, Johan Pajusola, Tauno Hietanen, Terttu Sainio, Irja Salmela, Väinö Ahde, Antero Nevaja, Yrjö Hättinen, Lauri Santanen, Lauri Taskinen, Aarne Koskinen, Armas Uotila ja Aaro Mäkelä;

v. 1954 Yrjö Rantala, Valtter Laitinen, Johan Pajusola, Tauno Hietanen, Väinö Ahde, Lauri Taskinen, Antero Nevaja, Aarne Koskinen, Yrjö Hättinen, Lauri Santanen, Arvo Räisänen, Erkki Heinonen, Heikki Hiipi, Aarne Manninen ja Aarne Kesänen.

Piiritoimikunnan puheenjohtajana oli kertomuskauden alusta vuoden 1953 kevääseen Paavo O. Kivi sekä siitä edelleen Yrjö Rantala. Varapuheenjohtajina ovat samoina aikoina olleet Yrjö Rantala ja Valtter Laitinen.

Piirin toimitsijat.

Piirisihteerinä on ollut Veikko Järvinen 31. 5. 1954 saakka sekä siitä edelleen Ragnar Lönnqvist. Järjestösihteerinä on toiminut Ragnar Lönnqvist sekä 1954 lähtien Esko Soininen, joka aikaisemmin on ollut kenttätöyssä Uta toimitsijana 1. 9. 1953 lähtien. Piirin tiedotussihteeriksi valittiin 1. 7. 1954 Aimo Halonen, joka on ollut vaalitoimitsijana 15. 1.—15. 3. 1954 sekä kenttätöyssä iltatoimitsijana 15. 3.—15. 5. 1953 ja 15. 8. 1953—15. 1. 1954 ja 15. 3.—30. 6. 1954. Elannon vaalitoimitsijana oli Eino Anttila 15. 6.—15. 12. 1952. Olavi Valpas on toiminut kenttätöyssä iltatoimitsijana 1. 1. 1952—31. 1. 1953 sekä 15. 3.—15. 5. 1953.

Puolueosastot ja jäsenmäärä.

Helsingin piirin alueella toimivien puolueosastojen lukumäärä on ollut vuonna ~~1952~~ 74, vuonna 1953 76 sekä vuonna 1954 74. Eräitä jo vuosia sitten nukahtaneita työpaiikkayhdistyksiä on lopetettu. Uusia yhdistyksiä on kertomuskautena perustettu 4, joista 3 alueyhdistystä.

Piirin alueella olevista työväentaloista on Helsingin Työväenyhdistyksen (HTy) hallussa asiallisesti katsoen 3 taloa, nimit-

täin varsinainen iso työväentalo, Vallilan työväentalo ja Käpylän työväentalo. Järjestöjen omia työväentaloja on Haagan ja Tapanilan. Työväenyhdistyksillä, Omia majoja on useilla yhdistyksillä.

Valistustoiminta.

Vaalien välisenä aikana on myös useasti piirin ja puolueen monisteita ja lentolehtisiä levitetty yhdysmiesten välityksellä työpaikoille laajemman tai suppeamman lukijakunnan käsiin tilanteesta riippuen. Asuntoalueilla on myös pari kertaa jaettu, lentolehtisiä vaalien ulkopuolella.

Helsingin puolueväen yleisenä tiedoitus- ja keskustelutilaisuutena toimii, kesäkuukausia lukuunottamatta, joka tiistaina. Työväentalolla Helsingin Sos.dem. Kerho. Tänne on piiri yrittänyt hankkia kunakin hetkenä mahdollisimman ajankohtaisia alustuksia. Niinpä puolueemme ministerit ja helsinkiläiset kansanedustajat ovat esiintyneet keskimäärin kerran vuodessa. Kuulijoiden luku on vaihdellut 30—180.

Eräiden suurempien ratkaisujen yhteydessä on järjestetty tiedoitusilaisuuksia HTy:n talon suureen juhlasaliin, sekä eri puolille kaupunkia.

Mäntymäen vappujuhlat on joka vuosi järjestetty piirin toimesta.

Puolueasiamiesten kouluttamiseksi on kertomuskauden alussa järjestetty kahdet viikonloppukurssit Kiljavalle.

Järjestötyötä on harjoitettu puheenjohtajien ja johtokuntien jäsenten kanssa käydyissä neuvottelukokouksissa.

Suomen Sosialidemokraatin levitystyöhön on osallistuttu kaikella mahdollisella tuella.

Yhteenveto. ' .

Puoluepiireistämme nuorin on kaikin voimin yrittänyt ponnistella yhteisen asian hyväksi. Erikoista uskoa tulevaisuuteen antaa viimeksi suoritettu eduskuntavaali, jolloin puolueemme äänestäjä joukko kasvoi ilahduttavasti. Suurimman kiitoksen kaikesta tapahtuneesta ansaitsivat; puolueasiamiehet, työpalkkayhdysmiehet ja yhdistysten toimihenkilöt, jotka vaivojaan säästämättä ovat uurastaneet puolueemme hyväksi.

HELSINGIN SOS.DEM. PIIRITOIMIKUNTA

Yrjö Rantala.

Ragnar Lönnqvist.

UUDENMAAN SOS.DEM. PIIRIJÄRJESTÖ r.y:n TOIMINTA
VV. 1952—1954.

Yleistä,

Maamme sisäpoliittinen tilanne on kertomuskauden aikana ollut suhteellisen rauhallinen. Talouspoliittiset kysymykset ovat lähinnä antaneet leiman poliittiselle toiminnalle. Vienti-teollisuuspiirien taholta pyrittiin vv. 1952—1953 tilapäistä vientimarkkinoillamme tapahtunutta laskukautta hyväksikäyttäen alentamaan palkansaajien elintasoja, sanottavammin kuitenkin siinä onnistumatta. Tosin sen seurauksena on talvikausina ilmaantunut varsin huomattavaa työttömyyttä myös Uudellamaalla. Talouspoliittiset ristiriitaisuudet kärjistyivät syksyllä v. 1953 ja aiheuttivat joulukuussa eduskunnan hajottamisen sekä joutumisen ennen aikaiseihin vaaleihin. Maaliskuussa v. 1954 suoritettut eduskuntavaalit samoin kuin syksyllä v. 1953 toimitetut kunnallisvaalit muodostuivat voitollisiksi ja osoittivat puolueemme aseman jatkuvaa lujittumista Uudellamaalla.

Järjestötoiminnan kannalta tapahtui merkittävin muutos: v. 1952 alussa, jolloin Helsingin Sos.dem. Kunnallisjärjestöstä muodostettiin oma piirijärjestö, eduskunnan v. 1951 syksyllä hyväksymän vaalipiiri-ajan seurauksena. Muutokset ovat ennen kaikkea todettavissa jäsenmäärän alenemisessä puolella sekä vastaavasti myös tulojen vähenemisessä, mikä on pakottanut piiritoimiston työvoiman supistamiseen. Vaikeuksista huolimatta on kuitenkin sosialidemokraattista toimintaa voitu myös Uudellamaalla edistää.

Eduskuntavaalit. -

Vuoden 1953 joulukuussa tapahtui eduskunnan hajottaminen sekä uusien vaalien määrääminen toimitettavaksi maaliskuun 7—8 päivinä v. 1954. Vaaleihin valmistautumisaika jäi poikkeuksellisen lyhyeksi, mikä kuitenkin osoittautui sikäli edulliseksi, että jäljestöväen innostus vaalitoimintaan lisääntyi loppuvaiheisiin saakka. Vaalivalmisteluihin kiinnitettiin erityisen suurta huomiota, sillä joutuivat nyt Uudenmaan järjestöväki käymään ensimmäistä kertaa vaaleihin ilman Helsingin, kaupunkia, josta eduskunnan syksyllä v. 1951 hyväksymän lain mu-

kaan oli muodostettu oma vaalipiiri. Tammikuun 17 päivänä pidetty ylimääräinen piirikokous* asetti listoille 15 ehdokasta, joista kaksi oli ruotsinkielistä. Edellisissä vaaleissa valittiin "Uudeltamaalta 33 edustajaa ja tapahtuneen vaalipiiriäön jälkeen 15 edustajaa. Sosialidemokraattien äänimäärä edellytti 4.5 edustajan valitsemista, joten tavoitteeksi asetettiin 5 edustajan saaminen. Asetettu tavoite saavutettiin tehokkaalla kenttätöyllä, josta kiitos järjestöväelle. Allaolevasta taulukosta ilmenee yksityiskohtaisemmin äänen iakaantumisen eri vaaliliittojen ja sos.dem. ehdokkaiden kesken. V. 1951 vaalien tuloksissa on huomioitu vain nykyisen vaalipiirin alueella saadut äänimäärät.

	v. 1954		v. 1951		Lisäys tai vähennys		Paikkoja -54 -51	
'Sos.dem.	47.642	29,97%	43.701	27.61%	-1.3941	+2,36%	5	10
Kommun.	30.020	18,88%	27.154	17,16%	+2.866	+1,721/0	3	6
Maalaisi.	20.912	13,150/c.	18.376	11,61%	+ 2.536	+1,54%	2	2
Koomus	12,934	8,12%	20.024	12,66%	—7.090	—4,54%	1	5
Ruots.p.	37.020	23,29%	39.852	25,19%	—2.832	—1,9 %	3	7
Känsanp.	10.475	6,59%	8.649	5,47%	+1.826	+1,12%	1	3
Muut	—	—	472	0,3 %	—	—	—	—
Yht.	159.003	100,00"/»	158.228	100,00%			15	33

Äänen jakautuminen vasemmisto ja porvaristo.

	v. 1954		v. 1951		Lisäys tai vähennys	
Porvaristo	81.341	51,16%	86.901	54,93%	—5.560	9,36%
Vasemmisto	77.662	48,84%	70.855	45,07%	+6.807	9.12%
Erotus	3.679	2,32%	16.046	9,86%		

Sos.dem ehdokkaiden äänimäärät:

Henriksson	6.360	Valjanti	2.106
Salmela-Järvinen	5.714	Linna	1959
Leskinen	5.427	Toivonen	1.611
"Fagerholm	4.962	Hautamäki-HEtunen	1.525
Helle •	4.331	Tiainen	1.468
Sundman	3.828	Salmela	1.265
Suominen	3.239	Latvio	987
Tuominen	2.850		

Valituiksi tulivat Gunnar Henriksson, Martta Salmela-Järvinen, Väinö Leskinen, K.-A. Fagerholm ja Veikko Helle. Leskisen ja Fagerholmin tultua suuremmalla vertausluvulla valituiksi Helsingin vaalipiiristä tuli heidän tilalleen Bruno Sundman ja Unto Suominen.

Kunnallisvaalit.

Kertomuskauden aikana suoritettiin kunnallisvaalit lokakuun 4—5 päivinä 1953. Vaaleihin sosialidemokraatit kävivät itsenäisinä vaaliliittoina, lukuunottamatta Tammisaaren maalaiskuntaa, jossa ei ole järjestötoimintaamme. Sosialidemokraattien kannalta vaalien tulos muodostui varsin edulliseksi, kuten alla olevasta taulukosta ilmenee.

Espoon kunnassa osa ruotsinkielisistä sosialidemokraateista teki erillisen vaaliliiton vastoin puolue- ja piiritoimikunnan kielteistä kantaa. Tämä erillinen vaaliliitto aiheutti ja on edelleen aiheuttanut erimielisyyttä ja hajaannusta paikallisen järjestötoiminnan sekä sos.dem. valtuustoryhmän piirissä. Lisäksi on todettava, ettei vaalien tulos puolla erillisiä vaaliliittoja, joten vastaisuudessa ei niitä ole sallittava kielellisten tai muiden syiden perusteella.

	v. 1953		v. 1950		Erotus	
	ääniin,	paik.	äänim.	paik.	äänim.	paik.
Sos.dem.	39.072	285	30.442	259	+8.630	+29
kommunistit	27.586	185	22.164	174	+5.422	+11
Porvarit	71.396	578	62.725	590	+8.671	—12

Kurssi- ja valistustyötä on pyritty tehostamaan, joskin useat erilaiset vaalit ovat osittain tätä työtä vaikeuttaneet. Kertomuskauden aikana on pidetty Tervalammilla piirkunnalliset kurssit sekä perusjärjestöissä 3—4 iltaisia luentotilaisuuksia, joissa on käsitelty ensisijaisesti puolueen periaatteellisia kysymyksiä. Piiritoimikunnan ja eri jaostojen toimesta on järjestetty 136 alueellista tai koko piiriä käsittävää luento- ja neuvottelutilaisuutta, joiden lisäksi v. 1952 »Nuorison marraskuun» yhteydessä järjestettiin 27 nuorisokysymyksiä käsitellyttä tilaisuutta. Piirin naisjaoston sekä 18. 5. 1952 perustetun Uudenmaan ja Helsingin Sos.dem. Naispiirijärjestön toimesta on järjestetty kurssi- ja luentotoimintaa.

' Piiritoimikunnan juhlatointa on pääasiassa keskitetty jee perinteellisiksi muodostuneisiin maakuntajuhliin, jotka ovat onnistuneet sekä taloudellisesti että poliittisesti.

Sos.dem. lehdistön ja kalenterien levitystyön tehostamiseksi on piiritoimikunnan toimesta järjestetty vuosina 1952 ja 1953 kilpailut.

Piiritoimikunta.

Kertomuskauden aikana ovat -piiritoimikuntaan kuuluneet: v. 1952 Jorma Tuominen, Eino Siren, Veikko Helle, Juho Hietanen, Kalle Jokinen, Aili Viitamäki, Veikko Rantala, Yrjö Ahde, Irja Saaristo ja Einari Pyykkö. V. 1953 Jorma Tuominen, Aili Viitamäki, Kalle Jokinen, Veikko Helle, Veikko Rantala, Juho Hietanen, Eino Siren, Irja Saaristo, Eino Törn ja Lasse Sarhela. V. 1954 Jorma Tuominen, Veikko Helle, Kalle Jokinen, Veikko Rantala, Juho Hietanen, Eino Siren, Einari Pyykkö, Kaarlo Pit-sinki, Erik Laitinen, Lasse Sarhela.

Piiritoimikunnan puheenjohtajana on koko kertomuskauden ajan ollut Jorma Tuominen ja varapuheenjohtajana Veikko Helle.

Piirin toimitsijat.

Piirisihteerinä on kertomusvuoden aikana ollut Erkki Väre ja tiedoltusSihteerinä Torsti Toivonen sekä järjestäjänä Reino Lehti 10. 6. -54 saakka.

Taloudellinen asema.

Piirijärjestön jakaantumisesta v. 1952 alussa oli seurauksena jäsenmäärän aleneminen puolella, mikä luonnollisesti on vaikuttanut myös heikentävästi taloudelliseen asemaan. Jäsenmaksuja kohottamalla ja puolueen arpajaisten tuottamalla voitolla, sekä työntekijäin supistamisella on talous kuitenkin pystytty pitämään tasapainossa.

Puolueosastot ja työväentalot.

Kertomuskauden alussa tapahtuneen Helsingin eroamisen yhteydessä aleni yhdistyksien määrä 172:sta 96:n yhdistytykseen. Uusia yhdistyksiä on perustettu viisi. Jäsenmäärässä ei ole tapahtunut huomattavampia muutoksia.

Yhdistyksien omistuksessa tai hallinnassa oli 67 työväentaloa. Puolueen omistuksessa olleet Pohjois-Lohjan ja Lievion työväentalot on myyty, talojen huonon kunnon ja epäedullisen sijainnin vuoksi. Tulipalossa tuhoutui v. 1952 Leppävaaran ja v. 1953 Ahonpään ja Karisjärven työväentalot. Välittömästi palon jälkeen ryhtyi Ahonpään ja Karisjärven työväenyhdistys uuden talon rakentamiseen, saaden kertomuskauden lopulla talon valmiiksi. Kertomuskauden päättyessä oli 64 yhdistyksen hallinnassa työväentalomme ovat perusteellisen korjauksen tarpeessa, mutta yhdistyksien heikon talouden vuoksi on huomattavampia korjauksia voitu suorittaa vain Keravan, Vihdin, Järvenpään, Myrskylän, Karkkilan, Loviisan, Karjaan, Etelär Espoon, Hyvinkään, Tikkurilan, Nurmijärven, Karjalohjan, Pitäjänmäen, Hangon, Lohjan, Rajamäen, Klaukkalan ja RatuJan työväentaloissa.

Loppulausunto.

Päättynyt kertomuskausi on toiminnallisesti ollut tuloksellinen. Parhaiten sitä osoittaa sosialidemokraattien aseman jatkuva lujittuminen Uudellamaalla. Saavutukset ovat olleet mahdollisia järjestöväkemme voimakkaalla ja yksimielisellä toiminnalla. ♦♦

UUDENMAAN SOS.DEM. PIIRITOIMIKUNTA.

Erkki Väre

•†

TURUN L. ETEL. SOS.DEM. PIIRIJÄRJESTÖN TOIMINTA VV. 1952—1954.

Yleistä.

Kertomuskausi on muodostanut piirijärjestön alueella jälleen ajanjakson, jonka kuluessa käytettävissä olleet keinot on pyritty suuntaamaan sisäiseen järjestöelämän tehostamiseen. Sellaiset suurkoitokset, kuten v. 1953 kunnallis-, ja v. 1954 eduskuntavaalit ovat kuitenkin aiheuttaneet sen, että johdonmukaisesti ei ole yksin niihin voitu syventyä, vaan vaaleihin valmistautumiset ovat vaatineet päähuomion osakseen määrättyinä ajankohtina. Todettava on kuitenkin, että sosialidemokratialla on piirin

alueella kommunisteissa ja maalaisliitossa vastustajat, joiden merkitystä, ei sovi väheksyä. Yliotteen saaminen näistä tulee vaatimaan vielä paljon ponnisteluja niin piirin maaseutualueilla, kuin asutuskeskuksissakin.

. Järjestöt ja jäsenistö.

Kun piirijärjestön alue muodostuu 71 kunnasta, on järjestötoiminnan tehokkaaksi ja joustavaksi saamisessa määrättyjä vaikeuksia. Jo sen vuoksi, että näistä suurin osa on varsin pieniä kuntia, on varsinaisilla kunnallisjärjestöillä melkein olematon merkitys Turun kaupunkia ja eräitä muita harvoja poikkeuksia lukuunottamatta. Useimmissa kunnissa toimii vain yksi perusjärjestö, jonka avulla sitten on pakko hoitaa koko kunnan sosialidemokraattinen valistustoiminta.

Kertomuskauden aikana oli piirissä toiminnassa kunnallisjärjestöjä 7. Perusjärjestöjä oli piirissä v. 1952 109, v. 1953 110 ja *• 1954 111. Näistä kuitenkin on laskettava nukkuviksi 9 yhdistystä.

Jäsenmäärä, piirijärjestössä on kertomusvuosina pysynyt suurinpiirtein ennallaan.

Työväentalot.

Työväentalojen heikko kunto muodostuu yhä raskaammaksi huolen aiheeksi piirissä varsinkin heikommille perusjärjestöille. Kun toisaalta muutama talo sijaintinsa puolesta asutukseen nähden on varsin epäedullisessa paikassa, voidaan tuskin välttää niiden myymistä lähimmässä tulevaisuudessa. Useat yhdistykset ovat kyllä yrittäneet aikaansaada välttämättömät korjaukset, mutta suuremmat peruskorjaukset on pakko jatkuvasti varojen puuttuessa lykätä. Uusia taloja ei ole rakennettu.

Valistustyö.

Järjestöväen ulkopuolelle kohdistuvaa valistustyötä on pyritty ylläpitämään vaalivalistustilaisuuksien lisäksi toimeenpannuilla puhetilalsuuskampanjoiden merkeissä. Varsinkin piirin ns. heikot alueet on tällöin huomioitu. V. 1952 syksyllä piirissä kehitettiin myös melko voimakas nuorisokampanja koko maata käsittävän »Nuorison marraskuun» merkeissä. Yhdistysten kanssa yhteistoiminnassa toimeenpantiin tällöin 38 ohjelmallista tilaisuutta.

Viikon kestävät piirikurssit järjestettiin v. 1953 ja yhdessä nuorisopiirin kanssa oli kolmipäiväiset nuorisokurssit v. 1952 ja samana vuonna kolmipäiväiset kenttäorganisatiokurssit.

Erikoisesti vuoden 1954 syyspuolella, ryhdyttiin kehittämään perusjärjestöissä laajaa luentokurssiohjelmaa luentoaiheina puolueen ohjelmakysymykset. Vuoden loppuun mennessä oli näitä järjestetty 20 sekä vastaavanlaatuista kursseja koko kertomuskautena 25, lisäksi 5 järjestötehtävien kurssia.

Alueellisten neuvottelukokousten sekä lukuisten perusjärjestöjen kokousten yhteydessä on edelleen selvitelty järjestötoimintaan liittyviä kysymyksiä ja varsinkin kenttäverkoiston kehittämistä koskevia asioita.

Myöskin perusjärjestöjen ns. »keskustelu-iltatoimintaa» on jatkuvasti ylläpidetty useissa paikoissa.

Turun Kunnallisjärjestössä on jatkuvasti ollut toiminnassa keskustelukerho, ja joitakin opintokerhoja toimii niinikään, perusjärjestöissä piirissä. Puolueen ym. keskusjärjestöjen kursseille on osallistunut piiristä 11 henkeä.

Juhla- ja ohjelmatoiminta.

Juhlatapahtumista huomattavimmat ovat perinteelliset maakunta- ja vappujuhlat. Maakuntajuhlat pidettiin v. 1952 Naantalissa, v. 1953 Littoisissa ja v. 1954 Piikkiössä. Juhlat ovat onnistuneet tyydyttävästi, joskin v. 1954 juhlia sadesää pahasti haittasi. Vappujuhlia oli v. 1952 26, v. 1953 23 ja v. 1954 23. Juhlat ovat olleet itsenäisiä sosialidemokraattisia tilaisuuksia.

Ohjelmatoiminnan rungon ovat muodostaneet kahtena kertomuskauden ensimmäisenä vuotena piirin teatteripäivät, jotka on järjestetty yhdessä nuorisopiirin kanssa samoin kuin maakuntajuhlatkin. Teatteripäivät eivät kuitenkaan • ole onnistuneet parhaalla mahdollisella tavalla lähinnä osanottajien vähälukuisuuden vuoksi. Tästä johtuen ei v. 1954 teatteripäiviä iärj es-tettykään. Ohjelmatoiminnan heikkous johtuu lähinnä pätevien ohjaajajavojmien puuttumisesta.

Vaalitoiminta.

Kertomuskauden aikana suoritettiin kahdet vaalit. Vuonna 1953 kunnallisvaalit sekä vuonna 1954 eduskuntavaalit.

Kunnallisvaalit suoritettiin y. 1953 lokakuussa. Vaalivalmistelujen merkeissä pidettiin mm. jo edellisen vuoden syyskuussa ylimääräinen piirikokous, jossa hyväksyttiin vaalivalistussuunnitelma. Painopiste pyrittiin vaali valistustyössä asettamaan kunnittain puolueasiamiesverkostolle. Osittain tämä onnistuikin ja myöskin tulokset olivat näissä kunnissa myönteiset vaalinumeroissa. Paljon oli kuitenkin kuntia jossa ei verkosto toiminut. Kunnallisvaalien edellä toimeenpantiin yhteensä 115 valistustilaisuutta. Suurempia maaseutua koskevia alueellisia neuvottelutilaisuuksia järjestettiin 4. Sanomalehtiä levitettiin vapaa-kappaleina varsin runsaasti ja olikin sen merkitys varmasti huomattava.

Vaalien tulos muodostui seuraavaksi:

Sos.dem.	33.533 äänt.	lisäys	5.852 äänt.	valt.paikk.	260	+20
SKDL	38.725	»	» 8.745	»	» 268	+20
Porvarit	69.673	»	» 8.810	»	» 673	--33

Sittenkun eduskuntavaalit päätettiin suorittaa jo v. 1954 maaliskuussa, ryhdyttiin kiireellisiin vaalivalmisteluihin jo edellisen vuoden lopulla. Siinä mielessä pidettiin myös koko piiriä käsittävä puolueasiamiesten neuvottelukokous Turussa joulukuun 27 p:nä. Samaten pidettiin vaalien johdosta ylimääräinen piirikokous tammikuun 17 päivänä, jossa eduskunta-vaalien edusta jaehdokkaat asetettiin. Hyväksytyn suunnitelman mukaisesti aloitettiin varsinaisesti vaalivalistustyö tilaisuuksien muodossa helmikuun alusta, kohdistuen pääosa valistustilaisuuksista piirin syrjäseuduille, joissa tietoisuus on heikompaa. Yhteensä järjestettiin puhetilaisuuksia 155. Jo aikaisemmin kerättyjen osoitteiden mukaan lähetettiin tällä kertaa Turun Päivälehteä enemmän kuin ehkä koskaan, aikaisemmin vapaakappaleina eli n. 800fr kohteeseen osaksi helmikuun alusta lukien. Sen lisäksi postitettiin puolueasiamiesten välityksellä kirjekuoreissa äänestäjille tarkoitettua henkilökohtaista lentokirjasta. Samoin kaikki muu vaalimainosmateriaali onnistuttiin suurinpiirtein levittämään puolueasiamiesverkoston avulla.

"Vaalien tulos:

Sosialidemokraatit	40.170	ääntä	+	2188
SKDL	42.020	»	+	3570
Maalaisliitto	33.847	»	+	3223
Kokoomuspuolue	20.177	»	—	2078
• Kansanpuolue	22.082	»	+	6543
Ruotsalaiset	13.518	»	+	586

Eduskuntaan tuli valituiksi seuraavat neljä: Vappu Heinonen.
"ICalle Jokinen, Rafael Paasio ja Urho Kulovaara*.

Piiritoimikunta ja piiritoimisto.

Piiritoimikuntaan ovat kuuluneet v. 1952 Kaarlo Tamminen (puh.joht.), Urho Kulovaara, Yrjö Helenius, Kosti Paasio, Mauno Haavisto, Pekka Virtanen, Santeri Sanne, Vappu Heinonen, Oskari Jokinen ja Vilho Kälviäinen.

V. 1953 Urho Kulovaara (puh.joht.), Vappu Heinonen, Veikko Randell, Yrjö Helenius, Pekka Virtanen, Mauno Haavisto, Kosti Paasio, Yrjö Valonen, Urho Tauren ja Reino Ruuhi.

V. 1954 Urho Kulovaara (puh.joht.), Vappu Heinonen, Veikko Randell, Yrjö Helenius, Mauno Haavisto, Pekka Virtanen, Kosti Paasio, Yrjö Valonen, Reino Ruuhi ja Santeri Sanne.

Läsnäolo-oikeus on lisäksi kokouksissa ollut ruotsinkielisten järjestöjen edustajalla.

Piirisihteerinä on kertomuskauden aikana ollut Abel Saari-sien ja toimistohoitajana Sylvi Kaskinen. Tiedoitussihteerinä on vuoden 1954 kesäkuun 15 päivään saakka ollut Erkki Koski.

TURUN L. ETEL. SOS.DEM. PIIRITOIMIKUNTA-.

Abel Saarinen.

**SATAKUNNAN SÖS.DEM. PIIRIJÄRJESTÖN TOIMINTA
VV. 1952—54.**

Yleistä.

Sodanjälkeisinä murrosvuosina havaittavissa ollut järjestötoiminnan myönteinen kehitys, jota on jatkunut aina viime vuosiin saakka, on kertomuskaudella selvästi pysähtynyt, ja on jopa havaittavissa taantumista. Kun takavuosina, jolloin ei innostusta puuttunut, oli keskityttävä kommunistien eteenemisen ja vapauspyrkimysten torjumiseen, niin nyt on hie-
man väsyttävä ja siten kaikki huomio on kiinnitettävä, oman järjestöväen innostuksen ja toimintatarmon herpaantumisen estämiseen. Vaikka mitään vakavampaa taantumista ei tois-
taiseksi olekaan numeroin todettavissa, niin varsinkin jäsen-
määrältään ja taloudeltaan heikompien yhdistysten toiminnas-
sa havaitaan selvää lamaantumista, mikä uhkaa muodostua täydelliseksi levoksi. Niinpä mm. jäsenmäärän epäedullinen kehitys ei johdu politiikkamme väärästä suuntautumisesta tms..
vaan pääasiallinen syy on se, että johtokunnat eivät riittävästi valvo jäsenmaksujen kantoa, jolloin maksut jäävät kantamatta ainakin osittain ja jäsenmäärä laskee. Joukot on •vallannut jonkinlainen »vaara torjuttu»-mieliala ja halutaan raskaiden vuosien jälkeen ottaa asiat löysemmin, mikä toisaalta on ym-
märrettävääkin.

Järjestöt ja jäsenistö.

Piirimme kunnallisjärjestöjen ja perusjärjestöjen lukumäärä on kertomuskaudella ollut seuraava:

V.	Kunnallisjärjestöjä	Puolueosastoja
1952	23	151
1953	24	151
1954	24	150

Uusia yhdistyksiä, on perustettu neljä, joiden lisäksi yksi yhdistys on siirtynyt piirin alueelle. Kirjoista on poistettu kuusi yhdistystä, joista neljä on sulautunut toisiin yhdistyksiin ja kaksi on erotettu puolueesta kommunistisen toimintansa vuoksi.

Jäsenmäärässä on todettavissa laskua.

Yhdistysten taloudellinen asema on ollut heikonlainen, lukuunottamatta yhdistyksiä, joilla on hyvät toimitilat sekä niissä elokuva- tai muuta liiketoimintaa. Elokuvatoiminta onkin osoittautunut tehokkaaksi taloudenkehittämiskeinoksi. Niinpä Jämijärven, Pihlavan ja Friitalan Työväenyhdistykset ovat perustaneet talolleen elokuvateatterin hyvin tuloksin[^]. Lisäksi muutamilla yhdistyksillä on tekeillä perustamissuunnitelmat.

Piirijärjestön alaiset yhdistykset omistavat nykyään 65 toimitaloa, joista kuitenkin vain muutamat ovat täysin tyydyttävässä kunnossa. Taloudellisista vaikeuksista huolimatta ovat eräät yhdistykset ryhtyneet toteuttamaan varsin suurisuuntaisiakin korjaussuunnitelmia, kuten Panehan Ty. syyskesällä 1954. Uuden toimitalon rakennustyöt aloitti Ikaalisten Luhalahden Ty. 1952 ja Punkalaitumen Koskioisten Ty. 1953. Taloja on kertomuskaudella tuhoutunut kolme, joista kaksi palon kautta.

Valistustyö.

Valistustoimintaa on harjoitettu kursseja, neuvottelukokouksia, sekä puhe- ja luentotilaisuuksia järjestämällä. Kertomuskauden aikana on puolueen ohjelma- ja menettelytaipakursseja pidetty yksi, järjestötehtävien iltakursseja seitsemän, puhe- taidon kursseja yksi, nuorisokursseja yksi ja alueellisia neuvottelukokouksia 31. Lisäksi on osallistuttu puolueen järjestämille erilaisille kursseille. Myös seura-iltatoimintaa on edelleen harjoitettu, joskaan ei niin suuressa määrin kuin aikaisemmin..

• Näytelmätoiminta on edelleen ollut vilkasta ja piirin toimesta on järjestetty alueellisia näytelmäkisoja sekä koko maakuntaa, käsittäviä näytelmäpäiviä.

Maakuntajuhlia on kertomuskaudella pidetty kolmet, nimittäin Vammalassa v. 1952, Luvialla v. 1953 ja Ulvilassa v. 1954. Juhlat ovat onnistuneet hyvin ja niistä on muodostunut aatteellisesti innostavia tilaisuuksia.

Vaalitoimintä.

Kertomuskaudella on suoritettu kahdet vaalit, nimittäin. kunnallisvaalit syksyllä 1953 ja valtiolliset vaalit keväällä 1954.. Näiden lisäksi suoritettiin syksyllä 1953 osuusliikkeiden vaaleja- Kunnallisvaalit v. 1953.

Kunnallisvaaleissa oli voimakas paikallistuntuinen leima. Päähuomio niin organisaatio- kuin propagandatyössäkin kiinnitettiin heikkoihin kunta-alueihin.

Vaalien tulokset verrattuna v. 1950 vaaleihin:

" V. •	- Sos.dem.		SKDL		Porv.	Yht.
	ääniä	palkkoja	ääniä	paikkoja	ääniä	paikkoja
1950	30.415	259	27,576	231	49.217	524
1953	33.984	260	32.511	243	59.934	528

Valtiolliset vaalit v. 1954.

Vaalit suoritettiin erikoisissa olosuhteissa. Vaalitaistelu muodostui lyhyeksi, mutta sitä kiivaammaksi. Lisätyistä toimitsija voimista huolimatta menestyksemme ei ollut niin hyvä kuin odottaa saattoi, vaikka äänimäärämme saimmeakin huomattavasti lisätyksi.

Tulokset verrattuina vuoden 1951 Vaaleihin:

V.	Sos.dem.		SKDL		Porv.	Yht.
	ääniä	paikkoja	ääniä	paikkoja	ääniä	paikkoja
1951	38.965	4	31.227	4	63.312	7
1954	40.371	4	35.391	3	69.808	7

Osuuskauppavaalit v. 1953.

Vaalit suoritettiin kymmenessä osuusliikkeessä, kun piirin alueella sijaitsee niitä kaikkiaan 12. Vaaleissa valittiin 179 edustajaa, joista sosialidemokraatteja 115.

Piiritoimikunta.

Koko kertomuskauden ajan on piiritoimikunnan puheenjohtajana ollut Vihtori Fallila ja varalla Vilho Rantanen. Heidän lisäksi ovat piiritoimikuntaan kuuluneet: Pekka Kokko, Arvi Kontula, Sofia Salo, Jukka Aaltonen, Erkki Bärnlund, Yrjö Kotikoivu, Uljas Mäkelä, sekä varajäsenenä Liisa Nyberg, Veikko Jakomaa, Vilho Aaltonen, Olavi Lahti, Osmo Anttila ja Aina Suominen.

Piiritoimikunta on kokoontunut 37 kertaa ja pöytäkirjaan «n merkitty 432 pykälää.

Piirin toimitsijoina ovat olleet: piirisihteerinä Olavi Vella, paitsi 1. 9. -54 alkaen yäinö VUponiemi, järjestäjinä Ainar .Aronen, Veikko Nurmi ja Väinö Kiltti.

SATAKUNNAN SOSIALIDEMOKRAATTINEN PIIRITOIMI-
KUNTA. . . .

Väinö Vilponiemi.

HÄMEEN ETEL. SOS.DEM. PIIFELJÄRJESTÖN TOIMINTA

VV. 1952—54.

Yleistä.

Kulunut kolmivuotiskausi on piirijärjestön toiminnassa ollut "työn ja toimen aikaa. Poliittista- kasvatustyötä aatteellisessa mielessä on pyritty jatkamaan ja tehostamaan vallitsevat olosuhteet huomioiden. Tilanne aikaisempiin sodan jälkeisiin vuosiin verraten on sikäli ollut selvempi, että rajankäyntiä kommunisteihin päin ei ole enää tarvinnut erityisesti selvittää. Poliittisen taistelun painopiste on kääntynyt porvaripuolueita vastaan, porvarillisen »ryhtiliikkeen» ansiosta. Näkyvimpinä ilmiöinä toiminnastamme ja poliittisesta asemastamme piirissä ovat sinä aikana toimitetut kahdet vaalit, joista erikseen. Taloudellisessa mielessä on piirijärjestö selvinnyt verraten hyvin, sensijaan taistelevat monet perusjärjestöt taloudellisissa vaikeuksissa.

Vaalitoiminta.

Kunnallisvaaleihin 1953 valmistuivat piiri- ja perusjärjestöt huolella. Kaikkiaan perustettiin piirin alueella 913 valitsijayhdistystä, ehdokkaiden lukumäärän vastatessa vaalilain mukaan samaa. • Suurin ehdokkaiden lukumäärä yhdessä kunnassa oli 56, pienin 7 ehdokasta. Sosialidemokraattiset vaaliliitot kokosivat ääniä piirin alueella 40.998, prosenteissa 31,94 %. Lisäys edellisistä kunnallisvaaleista 5.420 ääntä. Valtuutettuja saimme valtuustoihin 275, lisäystä edellisiin 1] paikkaa.

Kommunistien vastaavat luvut olivat: 26.586 ääntä, prosenteissa 21,71 % äänistä, 162 valtuutettua ja 10 lisäpaikkaa. Porvarillisten puolueiden yhteisäänimäärä kohosi 60.756 ääneen,, prosenteissa äänistä 47,35 %, paikkoja 416, lisäys äänissä 7.568, mutta vähennystä valtuutettujen lukumäärässä 6 paikkaa. Useimmissa kunnissa kävivät porvarit vaaleihin yhtenäisenä, vaaliliittoutumana.

Valtiolliset vaalit pidettiin poikkeuksellisesti maaliskuulla 1954, eduskunnan tultua hajoitetuksi ennen lakimääräistä istuntoajan umpeenmenoa. Vaaleista muodostuivat kiihkeät, missä päätaistelu käytiin porvarillisten puolueiden ja sosialidemokraattien kesken. Lyhyestä vaalivalmistelujen ajasta huolimatta, kyettiin vaalit hoitamaan suhteellisen onnistuneesti. Puhetilaisuuksien lukumäärä nousi yli kolmensadan. Kirjallista vaalimateriaalia levitettiin runsaasti. Äänestysprosentti kohosi korkealle äänioikeutettujen lukumäärästä. Niinpä nousi myöskin sosialidemokraateilla annettujen äänien lukumäärä 47.588 ääneen, mikä tekee 32,65 % piirissä annetuista äänistä. Nousua 1951 vaaleista 3.454 ääntä. Kommunistit saivat 28.844 ääntä, prosenttiluku 19,8 ja nousu edellisistä valtiollisista vaaleista 2.208 ääntä. Porvarilliset puolueet kävivät vaaleihin erillisinä vaaliliittoutumina. Kokoomus kärsi tappion. Sen äänimäärä jäi nyt 23.573 ääneen, missä vähennystä edellisestä 2.579. Prosenteissa kaikista äänistä 16,2. Kansanpuolue rynnisti uutena tekijänä. Se sai 17.466 ääntä, lisäys 7.224 ja prosenttiluku 11,9. Myös maalaisliitto voitti. Äänimäärä edellisestä 3.934 ääntä eli 28.272 ja prosenteissa 19,4.

Socialidemokraattien valituksi tulleiden edustajain äänimäärät ovat: Olavi Kajala 6.897, Aino Malkamäki 6.800, Eero Antikainen 5.871, Eino Raunio 5731 ja Erkki Mohell 4.277 ääntä. Seuraavina olivat Eeno Pusa 3.602 ja Otto Toivonen 2.905 äänellä.

Järjestöt.

Piirijärjestön jäsenjärjestöjen lukumäärässä on kertomusajana tapahtunut vain pienempiä muutoksia, mikä näkyy seuraavasta taulukosta:

Vuosi	Kunnallisjärjestöjä	Puolueosastoja
1952	25	144
1953	25	144
1954	* 25	146

Perusjärjestöjen lukumäärässä ei vuosittain tapahdu suuria muutoksia. Yleispiirteenä kuitenkin voidaan merkitä muistiin, että maaseudun puolueosastojen kohdalla tapahtuu vähennystä maaltapaon seurauksena. Uusia yhdistyksiä on sensijaan jouduttu perustamaan asutuskeskuksiin tai niiden liepeille. Järjestöistä elää 3 kunnallisyhdistystä ja 9 puolueosastoa hiljaiseloa, mutta vain neljän puolueosaston kohdalla on viimeiseltä toimintavuodelta verot kokonaan maksamatta.

Perusjärjestöjen taloudellinen asema on vaikeutunut. Etenkin Työväentalojen kunnostamiseen kaivattaisiin huomattavia pääomia. Uusina yrityksinä ovat elokuvatoiminnan toimintakautena aloittaneet Leppäkosken, Kylmäkosken kk:n ja Somemiemen Työväenyhdistykset. Uudet toimitalot on rakenteilla Nihattulan Ty:n, Harvialan Ty:n ja Ty Koiton toimesta. Eräät muut järjestöt ovat suorittaneet huomattavia peruskorjauksia. Parolan ja Valkeakosken Työväenyhdistysten taloissa toimii yksityishenkilön omistama elokuvateatteri vuokralla.

Valistustyö.

Piirin valistustyötä on suoritettu kentällä pääasiassa piirin toimitsijain toimesta kurssitoiminnan ja fcertakäyntien muodossa. Sosialidemokraattiset kansanedustajat ovat omalta osaltaan avustaneet toiminnassa suorittaen puhujamatkoja perusjärjestöihin sekä luennoiden piirin tai perusjärjestöjen järjestämällä neuvottelupäivillä. Pääpaino on asetettu poliittiseen valistustyöhön, mutta siinä rinnalla on pyritty kiinnittämään huomiota kunnallis- ja pienviljelyspoliittisiin kysymyksiin. Vuosittain on järjestetty 2—3 piiriä käsittävät kunnalliset neuvottelupäivät, joiden avulla on pyritty kasvattamaan sosialidemokraattisia kunnallismiehiä, luentoja ja keskustelujen muodossa ajankohtaisista kunnallisista kysymyksistä. Maatalouspoliittista kasvatustyötä on pyritty hoitamaan pienviljelijäväestön keskuudessa, pitämällä maataloudellisia neuvottelutilaisuuksia ja palkaten vuosittain piirille väliaikaisesti toimitsijan, mikä on alan asiantuntija ja kulkenut matkoilla maatalousvaltaisilla seuduilla.

Muusta valistustyöstä mainittakoon vuosittaiset piirin henkiset kilpailut ohjelmatoiminnan merkeissä. Ohjelmatoimintaa ohjaamaan on piirillä jatkuvasti ollut palkattu toimitsija.

Vuosittain on järjestetty myöskin maakuntajuhlia piirin puitteissa. Työväen Akatemiassa ja Väinö Voionmaa-opistossa opiskelevia piirin alueelta kotoisin olevia puolueen jäseniä on avustettu vuosittain apurahoilla, joiden yhteinen suuruus on ollut n. 50.000 mk. Lisäksi on satunnaisesti avustettu henkilöitä lyhyemmille puolueen järjestämille kursseille.

Piiritoimikunta.

Piiritoimikunnan puheenjohtajana on toiminut koko ajan. kunnansihteeri Martti Lahtinen Tyrvännöstä, Varapuheenjohtajana toimittaja Oma Palkonen Hämeenlinnasta. Heidän lisäksi kuuluu piiritoimikuntaan kertomusvuoden lopulla Erkki Järvinen, Viljo Aalto, Sally Virtanen, Antero Nurminen ja Heikki Törmä vakinaisina ja Eelin Toivonen, Väinö Sillanmäki ja Jalmari Kärkkäinen varajäseninä. Piiritoimikunnan työhön ovat kertomusajana osallistuneet myöskin Aarne Kuisma ja Viktor Hännikäinen lyhyempiä aikoja.

Piirisihteerinä on koko ajan toiminut Eino Vuori, samoin piiritoimiston hoitajana Ellen Mattila. Matkajärjestäjinä ovat kertomusajana työskennelleet Väinö Lehto tammikuuhun 1954. sekä sen jälkeen Pekka Salokannas. Lyhyempiä aikoja on toimitsijana vuosittain toiminut Väinö Sillanmäki, pääasiassa maatalouspoliittista linjaa selvitellen. Edelleen toimi piirinjärjestäjänä lokakuuhun 1953 Marjatta Kangas, lähinnä naisjaostojen toimintaa ohjaillen sekä nuorisotyössä.

Ohjelmatoiminnan ohjaajana oli piirillä palkattuna Veikko Lesell toukokuuhun 1954 sekä syyskuusta 1954 Mauri Liiti.

Taloudellinen tila.

Koko kertomusajan on piirin talous ollut varmalla pohjalla. Tähän ovat vaikuttaneet puolueen järjestämät suur-arpajaiset joka toinen vuosi. Paitsi käteisvaroja, omistaa piiri kaksi työväentalokiinteistöä.

HÄMEEN ETEL. SQS.DEM. PIIRITOIMIKUNTA.

Eino Vuori

HÄMEEN L. POHJ. VAALIPiIRIN SOS.DEM. PiIRIJÄRJESTÖN TOIMINTA W. 1952—54.

Yleiskatsaus.

Kertomuskauden aikana on poliittinen toiminta yhä enenne-
män siirtynyt »rauhanomaisiin» uomiin. Se on luonnollisesti
vaikuttanut myöskin Hämeen , pohjoisessa sekä poliittisten
asioiden hoitoon että järjestötoimintaan. Suoritetut vaalit
ovat osoittaneet, että piirissämme vallitsevat voimasuhteet,
ovat pysyneet ennallaan, vaikkakin porvarien keskuudessa oa
voimia siirtynyt kokoomuksesta kansanpuolueeseen. Piirimme
alueella käytiin välittömästi sodan jälkeen ankara taistelu ja
jo silloin muovautui kaikillekin puolueille melko muuttumat-
tomat kannattajajoukot ja johtuneeko hämäläisluonteesta»
että minkääilainen propaganda ei vuosien varrella ole sanot-
tavammin muuttanut äänestysnumeroita.

Myöskin järjestötoiminta on suurin piirtein pysytellyt ke-
T kinkertaisena. On alueita, joissa puolue toiminta on erittäin
vilkasta ja tehokasta, mutta vastapainoksi on havaittavissa
myöskin heikkoja alueita. Täällä, niinkuin muuallakin, vai-
kuttaa varsinkin maaseudulla heikentävästi jatkuva muutto-
liike asutuskeskukseen ja näin joutuvat nuoret jo aikaisessa
vaiheessa pois alkuperäisiltä asuinsijoiltaan. Voidaan osoittaa
sangen useita sellaisia puolueosastoja, joiden toiminta on hil-
jentynyt tai pahimmassa tapauksessa kokonaan loppunut juuri
muuttoliikkeen ansiosta. Seuraavassa pyritään lyhyesti käsit-
telemään piirimme toimintaa kertomuskauden aikana.

Järjestöt ja jäsenistö.

Kertomuskauden alussa kuului piirijärjestöön 16 toimivaa
kunnallisjärjestöä sekä 136 puolueyhdistystä. V. 1954 lopussa
oli kunnallisjärjestöjä 19 ja puolueyhdistyksiä 139, Tampereen,
kaupungissa toimi 37 yhdistystä. Uusia kunnallisjärjestöjä on
näinollen perustettu 3 ja puolueyhdistyksiä 9. "Yhdistystea
lukumäärä ei kuitenkaan ole noussut kuin kolmella, koska 6
yhdistystä on lopettanut toimintansa.

Piirijärjestön jäsenmäärä on pysytellyt suurin piirtein ennal-
laan. Sensijaan yhdistysten keskuudessa on tapahtunut: huo-
mattaviakin muutoksia.

Valistustyö.

Piirijärjestön valistustyössä on edelleen kiinnitetty päähuomio puoluepoliittisten asioiden selvittelyyn, kurssitoimintaan sekä kunnallisasioihin. Valitettavasti mm. opintokerhotyö on edelleen pysytellyt hiljaisena, vaikka yhteistoiminnassa TSL:h kanssa on pyritty asiaan saamaan kohennusta. Toimivissa opintokerhoissa on pääasiallisesti tutkittu kunnallispolitiikkaa ja järjestö-tietoa.

Piiritoimikunta järjesti kertomuskauden aikana ainoastaan yhden keskuskurssin puolue- ja vaaliasiamiehille. Näillä kursseilla oli kohtalaisen runsaasti osanottajia eli 48, edustaen maaseudun eri kunnallis- ja perusjärjestöjä. Tamperelaisille vaaliasiamiehille järjestettiin ennen kunnallisvaaleja 3-päiväiset kurssit V. Voionmaan opistossa ja oli näillä kursseilla kaikkiaan osanottajia 135. Niinikään on Tampereen kunnallisjärjestö järjestänyt kahdet ns. maanantaikurssit, joissa on käsitelty sekä taloudelliselta että poliittiselta alalta erilaisia kysymyksiä. Luennoitsijoina ovat toimineet eri kysymysten' asiantuntijat ja mielenkiinto on jäsenistön keskuudessa ollut erinomainen. Keskimäärin on jokaista luentoa ollut kuulemassa 60 puolueen jäsentä.

Piiritoimikunnan kunnallisasianjao &to on järjestänyt kaikkiaan 15 neuvottelutilaisuutta sosialidemokraattisille kunnallismiehille. Näissä tilaisuuksissa on käsitelty ajankohtaisia kunnallisia asioita ja luennoitsijoina ovat olleet puoluetoimiston ja piiritoimiston lähettämät henkilöt. Osanottajia näillä kunnallispäivillä on kaikkiaan ollut 547. Saimoin maaseutu- jaosto on järjestänyt 5 pienviljelijäin neuvottelutilaisuutta sekä lisäksi runsaasti pienempiä tilaisuuksia eri puolilla piiriä.

Varsinkin vaaliaikoina on piiritoimikunta järjestänyt kunta-alueita käsittäviä vaalitoimitsijakursseja, joita on kaikkiaan ollut 38 ja osanottajia 448. Näillä kursseilla on käsitelty pääasiallisesti kenttäorganisaation kehittämiseen vaikuttavia asioita.

Lisäksi ovat piirin kansanedustajat ja toimitsijat suorittaneet maaseutumatkoja puolueyhdistysten kokouksiin. Kokouksissa on tavan mukaan selostettu poliittista tilannetta sekä järjestöasioita.

Vaalitoiminta.

Kertomuskauden aikana suoritettiin kunnalliset ja valtiolliset vaalit sekä seitsemän osuusliikkeen edustajiston vaalit. Vaalitulosten tarkastelu osoittaa voimasuhteiden pysyneen suurin piirtein ennallaan. Kunnallisvaaleissa saatiin tällä kertaa sosialidemokraattinen väki tavallista aktiivisemmin liikkeelle ja äänimäärämme nousi edellisiin vaaleihin verrattuna 5.600 ääntä. On tosin todettava, että äänimäärän nousuun lie-
nee vaikuttanut huomattavalta osalta yleinen vaali-innostus. Kaikkiaan 4 kuntaa tuli näissä vaaleissa ensimmäisen kerran vasemmistovoittoiseksi. Vaalijuhlia järjestettiin 50 ja oli niissä yleisöä 4.500.

Valtiolisissa vaaleissa kävi piirijärjestömme alueella niin-
kuin useassa muussakin piirissä, että teollisuuskeskuksissa edistyttiin tyydyttävästi, mutta maaseudulla jonkun verran taannuttiin. Sosialidemokraattien äänimäärä lisääntyi vain 1,896, kun sensijaan esim. kommunistien äänimäärä nousi 3.530. Eduskuntaan sosialidemokraatit saivat jo vakiintuneen määrän eli 5 edustajaa. Vaaliliitostamme valittiin Aarre Simonen (7863), Kaisa Hiilelä (5674), Kustaa Alanko (5610), Anni Flinck (4350) ja Väinö Hakkila (4226). Ensimmäisenä varämiehenä on maaseudun pitkäaikainen edustaja Valfrid Eskola.

Osuuskauppavaaleissa voitettiin 3 osuuskaupassa 7 uutta paikkaa, 2 liikettä pysyi ennallaan ja kahdessa hävittiin siten, että Luopioisissa menetettiin 1 paikka ja Osuusliike Voimassa 13 paikkaa johtuen siitä, että edellisissä vaaleissa keskusvaalilautakunta hylkäsi kommunistien listat yhtä lukuunottamatta.

Piiritoimikunta ja piiritoimisto.

Piiritoimikuntaan ovat kertomusvuoden aikana kuuluneet Einari Saarinen puheenjohtajana, Elsa Kolinen varapuheenjohtajana sekä jäsenenä Lauri Kaitila, Mauno Lindholm, Erkki Malkaluoto, Felix Aarni, Erkki Lehtinen, Toivo Rajala, Eero Vuorinen, Reino Kanerva, Erkki Silvan, Aaro Kärkkäinen, Eino Loikkanen, Sirkka Leppänen ja Erkki Vuorilehmus.

Piiritoimikunta on kokoontunut keskimäärin 9—10 kertaa vuodessa.

Piiritoimikunnan alaisuudessa ovat toimineet kunnallisasianjaosto sekä maaseutu jaosto.

Piirisihteerinä on toiminut koko kertomuskauden ajan Pentti Heinonen, toimitsijana Sakari Saarinen ja Anni Flinok.

HÄMEEN L. POHJ. VAALIPIIRIN SOS.DEM. PIIRITOIMIKUNTA

Pentti Heinonen.

KYMEN LÄÄNIN SOS.DEM. PIIRIJÄRJESTÖN TOIMINTA
VV. 1952—54.

Läänillemme on ollut tunnusmerkillistä voimakas teollistuminen. Muuttoliikkeen ja työhön uudelleen sijoittumisen seurauksena yhteiskunnan kuva on jatkuvasti muutoksen alainen, näin myöskin poliittisissa suhteissa.

Muuttoliikkeen selvimmät ja valitettavasti kielteisimmät ilmiöt on nähtävissä maaseudun järjestötoiminnan piirissä. Nuorten muuttaessa jäävät vain vanhukset paikoilleen. Kun heidän rivinsä elämänlain mukaisesti harvenevat, jää jäljelle vain vanha työväentalo, joka sekin on luonnonlain alainen. Niinpä monia syrjäseudun yhdistyksiä uhkaa kuolema sanan varsinaisessa merkityksessä.

Vaikkakaan maaseudulta muuttanut nuoriso ei heti olekaan valmis järjestötoimintaamme, tulee se näyttelemään osaa vaa-leissa. Tässäkään suhteessa ei muutos ole yhtäkkinen, mutta sosialidemokratialla on parhaat mahdollisuudet. Näin sen takia, että puoluetöyömime teollisuuskeskuksissa on voimakasta ja siliä on perinteitä.

Järjestötoiminta.

Piirijärjestömme poliittinen työ on saanut yhä vakiintuneemmat muodot. Vaikka kertomuskauden aikana suoritettut vaalitaistelut olivatkin äärimmäisen rajuja, hallittiin tilanne niissä hyvin ja jäsenistömme vaalityötä enemmän kuin aikaisemmin sodan jälkeen ohjasi määrätietoinen suunnitelmallisuus.

Kurssi- ja koulutustyö vaaalitaistelujen jälkeen on päässyt hyvään vauhtiin. Asutuskeskuksissa on pidetty usean illan

kestäviä luentosarjoja ja syrjäseuduilla on sunnuntaikurssit olleet suosittuja. Jokavuotiset kunnalliset neuvottelupäivät ovat jo perinne, joka sinänsä takaa niiden onnistumisen tulevaisuudessakin. Maakuntajuhlia on järjestetty jo kahtena kesänä ja hyvistä onnistumisista päätellen niilläkin on tulevaisuutta. Tavanmukaisten vaalijuhlien ja puhetilaisuuksien lisäksi järjestettiin lokakuussa 1952 »Mistä on kysymys»-juhla-kampanja, jolloin samana pyhänä oli 37 tilaisuutta. Kampanja herätti suurta huomiota vastustajissakin.

Sanomalehtiemme levitystyöhön on paneuduttu kahtena viime syksynä koko järjestöväen voimalla. Tuloksena on ollut piirilehtiemme ja varsinkin Eteenpäin voimakas tilausmäärän kasvu. T-lehdistön kunnianuijan hankki 63 yhdistystä.

Vaikka rahataloudellinen tilanne ei olekaan ollut hyvä ja vaikka" ajankohta ei muutenkaan suosi työväentalojemme taloutta,, on piirin useita taloja korjailtu ja laajennettu. Erikoisesti on mainittava, että sodan aikana tuhoutunut Kotkan Työväentalo on nyt rakennettu entistä ehompaan kuntoon. Suuryritys on niinikään ollut Lappeenrannan Työväenyhdistyksen aloittama suurelokuvateatterin rakentaminen.

Uusia yhdistyksiä on perustettu neljä ja kunnallisyhdistöjä kaksi. Tällä hetkellä on 115 yhdistystä ja 16 kunnallisyhdistöä. Suuri organisatorinen muutos tehtiin 1954 piirikokouksessa, jolloin Lappeenrannan Alipiiri lakkautettiin. Alipiiri perustettiin spdan jälkeisten läänimme uudelleen järjestelyjen aikana. Nyt kun läänimme on saanut kiinteät- muotonsa, katsottiin, että Alipiirin säilyttäminen ei ole tarpeellista.

Kunnallisvaalit.

Varsinainen vaaleihin valmistautuminen aloitettiin jo" varhain keväällä. Kenttäverkostoa kohennettiin, joka maaseudulla olikin tarpeellista. Aineistoa sanomalehtiä ja lentolehtisiä varten koottiin. Niimpä pystyimmeikin Kymenlaaksossa valmistamaan jokaista kuntaa varten oman lehtisen. Piirin itäisiin kuntiin valmistettiin yhteisiä lehtisiä. Asutuskeskukset vastasivat pääosaltaan itse propagandamateriaalistaan.

Vaalityömme onnistumisesta ovat parhaana todistuksena äänimäärämme nousut, sillä 14 kunnan alueella oli nousu yli 25 % edelliseen vastaavaan vaaliin verrattuna. Vasemmistoenemmistöisiksi kunniksi muuttuivat Hamina, Anjala ja Sippola.

Eduskuntavaalit.

Vaalitaistelu muodostui tällä kerralla äärimmäisen fciihikeäksi, jota todistaa omalta osaltaan korkea äänestysprosenttikin, joka läänimme alueella kohosi 77,25 %.

Ääniä saivat eri vaaliliitot seuraavasti (suluissa edellisen vaalin tulos): Sosialidemokraatit 57.143 (51.142) lisäystä-6.001 = 10,5 »0, Maalaisliitto 43.775 (40.278) lisäystä 3.497 . = 9,7 %>, SKDL 20.071 (18.938) lisäystä 1.133 = 6,2 %>, Kokoomus 23.386 (23.190) lisäystä 196 = 0,8 % ja Kansanpuolue 13.418 (7.709) lisäystä 5.709 = 73,5 %.

Vaikka eniten lisäsivät ääniään sosialidemokraatit, olivat kansanpuoluelaiset prosentuaalisessa lisäämisessä oonaa luokkaansa.

Päätaistelu tällä kerralla käytiin maaseudulla sosialidemokraattien ja maalaisliiton välillä ja kaupunkimaisissa asujamissa sosialidemokraattien ja kansanpuolueen välillä. Siitä, kuinka taistelussa selvitettiin, kertoo ehkä selvimmin ne prosenttiluvut, jotka saadaan laskemalla meidän osuus koko äänimäärästä. Suluissa aikaisemmista vaaleista saatu osuus. Laskelmassa on haluttu erottaa suurimmat asujataajaimet erikseen vaikkakaan ne eivät olisikaan itsenäisiä kuntia: Kaupungit 43,4 % (43,2 V»), kauppalat 51,7 %> (51,2 %), asujataajaimet 49,4 % (49,6 %>) ja maaseutu 20,0 % (21,8 %).

Vaikka laskelmassa onkin eroitettu asujataajaimet varsinaisesta maaseudusta, ei se teollistuvasta läänistämme kyseenollen sano kuin puoli totuutta, mikäli halutaan etsiä vastausta asemaamme varsinaisen maaseutuväestön piirissä. Sen sijaan varmaa ja miksei mielenkiintoistakin on se, että kauppaloitten joita on neljä, asukkaista on yli puolet sosialidemokraatteja.

Vaaliپییرimme 15 paikasta saimme jälleen 6, maalaisliitto 4, kokoomus 2 menettäen yhden paikan kansanpuolueelle ja SKDL 2 paikkaa. Sosialidemokraateista tulivat valituiksi entiset eli Penna Tervo, Meeri Kalavainen, Valto Käkellä, Juho Kuittinen ja Veikko Kokkola.

Piiritoimikunta.

Piiritoimikunnan puheenjohtajana on koko kertomuskauden ollut taloudenhoitaja- Eino Honkanen Kotkasta. Piiritoimikunnan jäsenenä ovat olleet Einari Virtanen, Taavetti Lyytikäinen,

Aatu Leskinen, Taito Lahti ja Sulo Lehtonen niinikään koko ajan, sekä Lempi Leino, Pekka Mikkonen, Eino Mikkola, Sulo Laiho, Alli Lahtinen, Otto Fatomaa, Ensio Fyhr ja Rudolf Knuutinen. Piiritoimikunta on ollut valittuna koko laajan läänin alueelta ja on se kokoontunut vuosittain n. 7 kertaa. Sensijaan, työvaliokunta, joka on ollut koottuna Kotka — Karhulan alueelta, on kokoontunut tarpeen vaatiessa. Valistus-, kunnallisasiain- ja -pienviljelijäin jaostot ovat auttaneet piiritoimikuntaa erikoiskysymysten hoidossa.

Piirisihteerinä on koko ajan toiminut Valde Nevalainen ja on toimikauden aikana piirijärjestön palveluksessa ollut 10 eri henkilöä. Lakkautetun Alipiirin piirisihteerinä oli tov. Unto Saarnisto.

KYMEN LÄÄNIN SOS.DEM. PIIRITOIMIKUNTA.

Valde Nevalainen.

LAPPEENRANNAN SOS.DEM. ALIPIIRIJÄRJESTÖN TOIMINTA VV. 1952—54.

Se vähäinen osa Viipurin, läänin Itäisestä vaalipiiristä, joka alueluovutuksessa jäi jäljelle, liitettiin enemmän säilyneeseen Viipurin 1. Läntiseen vaalipiiriin. Siten syntyi yksi vaalipiiri, joka sai nimensä vastaperustetun Kymen läänin mukaan. Niinikään entisen Viipurin läänin Sos.dem. Piirijärjestöt, joiden rajat olivat noudattaneet vaalipiirien rajoja, joutuivat uudelleen järjestettäväksi. Niinpä vuonna 1945 perustettiin Kymen läänin Sosialidemokraattinen piirijärjestö ja samassa kokouksessa asetettiin piirin itäisiä alueita varten Alipiiritoimikunta, jonka kotipaikaksi määrättiin Lappeenranta.

Puolueemme aseman vakiintumisella ja vahvistamisella läänimme itäisissä kunnissa sodan jälkeen on alipiirijärjestolla ollut kiistämätön merkitys. Tästä on parhaana todistuksena se jatkuva kannatuksen lisääntyminen, joka on nähtävissä puolueemme saamissa äänimäärissä eri-vaaleissa. Sama nousu on ollut leimaa-antavana myöskin järjestöjemme toiminnassa.

Se, että Lappeenrannan Alipiiri vuoden 1954 piirikokouksessa lakkautettiin, ei suinkaan johtunut sen kykenemättömyydestä, vaan päätöksen sanelivat organisatoriset näkökohdat. Katsottiin,

että kun muutkin järjestelyt nykyisen läänimme osalta ovat loppuunsaoritetut, ei myöskään puoluetoiminnassa ole syytä jatkaa poikkeuksellisen ajaja luomia muotoja, vaan järjestötoiminta on hoidettavissa yhden piirijärjestön puitteissa koko vaalipiirin alueella.

Järjestötoiminta.

Kertomuskauden aikana on perustettu kunnallisjärjestöt Joutsenoon ja Lappeelle, Yhdistyksiä on niinikään perustettu kaksi ja on yhdistyksiä alueella tällä hetkellä kaikkiaan 41.

Vaikka toimitalomme ovatkin ajan puristuksen alaisena, ovat useat yhdistykset pystyneet kohentamaan talojensa kuntoa. Kokonaan uusi työväentalo on valmistumisvaiheessaan Bautjarvella. Valmistumisvaiheessaan on niinikään Lappeenrannan Työväenyhdistyksen suurelokuvateatteri, josta tulee maamme uudenaikaisimpia.

Toiminta on pääasiassa keskittynyt monien vaalien hoitamiseen, mutta sikäli kuin rauhallista aikaa on ollut, on järjestöjen sisäinen kasvatus- ja kurssityö ollut toiminnan kohteena.

Vaalitoiminta.

Osuuskauppavaaleja on toimitettu kaikissa kolmessa alueen osuusliikkeessä. Edustajapaikkoja on voitettu jokaisessa vaalissa yhteisen voiton ollessa neljä paikkaa.

Kunnallisvaaleissa nousi alueen äänimäärä edellisiin vastaviiniin vaaleihin verrattuna puolueemme osalta yli 10 %. Siitä huolimatta paikkojen nettovoitto supistui yhdeksi edustajaksi. Huonon onnen takia jäi viidessä kunnassa lisäpaikat vain muutamän äänen taakse. Tällä hetkellä on alueen valtuustoissa yhteensä 118 sosialidemokraattista edustajaa.

Eduskuntavaalien tulokset alueella ovat rinnastettavissa koko vaalipiirin tuloksiin, jotka ovat nähtävissä pääpiirin kertomuksessa. Alueelta tulivat valituiksi entiset edustajat eli Valto Käkelä ja Juho Kuittinen.

Piiritoimikunta.

Alipiiritoimikuntaan ovat kertomuskauden aikana kuuluneet Eero Tuukkanen ja Gundel Tammelin puheenjohtajina sekä jäsenenä Tommi Jyrkinen, Heikki Laakso, Toivo Paksujalka,

Armas Lautiainen, Veikko Pursiainen, Eliel Väisänen, Kalle Torvinen, Risto Turppo, Aino Räisänen, Terttu Karttunen, Lauri Joronen, Sylvi Partanen ja Arvi Kykkänen.

Piirisihteerinä alipiirijärjestön lakkauttamiseen saakka on toiminut Unto Saaristo.

Lopuksi.

Nyt, kun lakkautetun Lappeenrannan Sosialidemokraattisen Alipiirijärjestön toimintakertomusta painetaan viimeisen kerran, voidaan nähdä sen toimintakauden kokonaisuudessaan olleen lyhyen, mutta sitäkin ansiokkaamman. Sen hyväksi toimineiden toverien on täytynyt olla kyvykkäitä, mutta ennen kaikkea heidän on täytynyt luottaa tulevaisuuteen, kun he ovat pystyneet luomaan rikkirevitylle ja silvotulle rajaseudulle sen lujan perustan, jolla tämän hetken voimakas sosialidemokratia on voitu rakentaa.

Valde Nevalainen.

KERTOMUS MIKKELIN LÄÄNIN VAALIPiIRIN SOS.DEM. Piirijärjestö R.Y:N TOIMINNASTA VV. 1952—54.

Yleiskatsaus.

Lukuunottamatta suoritettuja kunnallis- ja eduskuntavaaleja kertomuskautena piirijärjestön alueella ei sattunut mitään tavanomaisesta elämänmenosta poikkeavaa. Sisäpoliittiset oloimme olivat jo kertomuskauden alkuun mennessä ehtineet seestyä ja tasaantua. Pienviljelysvaltaisessa Mikkelin läänissä ei voimakkaille poliittisille heilahteluille muutenkaan ole otollista maaperää. Vuoden 1951 syksyllä aloitettu taloudellinen vaakaannuttaminen on kypsyttänyt mieliä ottamaan varteen taloudelliset kuin myös poliittiset realiteetit. Sotiemme jälkeisenä aikana lyhyeen vallinnut poliittinen kuphuntatila on jo muuttumassa suorastaan poliittiseksi passiivisuudeksi, joka sekin on vaarallinen ilmiö.

Vuosina 1952—53 vallinneella työttömyyskaudella oli luonnollisesti oma haitallinen vaikutuksensa täälläkin. Tuntuvin sen vaikutus oli maaseudulla ja lähinnä niissä kunnissa, joissa on

runsaasti metsätöiden varassa elävää työväestöä. Tänä aikana avattiin läänin alueella eräitä valtion siirtotyömaita, joilla työt ovat osittain vieläkin jatkuneet. Teollisuus ei ole lisääntynyt tänä aikana, päinvastoin on yksi tekstiilitehdas lopettanut toimintansa ja samoin on lopettanut toimintansa Alkoholiliikkeen turvepehkutehdas Leivonmäelä.

Kunnallisvaaleista v. 1953- suoriuduimme voitokkaasti. Uusi vaalilaki osoittautui meidän kannaltamme onnistuneeksi. Onhan tämä, yhden nimen listajärjestelmä, sitäpaitsi kansanvaltainen. Tuskinpa se vaikuttaa valtuutettujen tasoa heikentävästikään, kuten oli aihetta epäillä.

Eduskuntavaaleissa v. 1954 niinikään äänimäärämme lisääntyi edellisiin vaaleihin verraten lähes 5.000:lla äänellä, eli 0,89 %. Samalla nousimme läänissä johtavaksi puolueeksi. Pienviljelijäin Puolueen tuen turvin maalaisliitto kuitenkin pystyi niukasti säilyttämään viidennen edustajapaikkansa, jonka olimme aikoneet siltä vallata näissä vaaleissa. Vaikka vaalityömme oli suurisuuntaisempaa kuin milloinkaan aikaisemmin, vuoden aika oli vaalityömme kannalta epäkiitollinen. Maalaisliiton kannalta »talvivaalit» sen sijaan osoittautuivat kiitollisiksi ja sen vaalireservit ehtymättömiksi.

Kunnallisvaalit v. 1953.

Kunnallisvaaleihin valmistauduttiin jo ennakoon. Kesä- elokuun aikana pidimme kaikissa kunnissa puolueväen yhteisen neuvottelukokouksen, jossa kunnallisvaalityömme suuntaviivat yhdenmukaistettiin. Samalla yhdenmukaistettiin periaatteelliset kunnallispoliittiset tavoitteemme kaikissa kunnissa. Yhden nimen listajärjestelmä vaikutti sen, että innostus vaaleja kohtaan oli hyvä. Niissä kunnissa, joissa ei ole kuin yksi puolueosasto, oli vaikeutena löytää riittävästi eri puolilta kuntaa ehdokkaita, jotka samalla olisivat olleet poliittisesti luotettavia.

Kunnallisvaaleihin käytiin jokaisessa kunnassa omana vaaliliittona. Vaalien, tulos osoittautui yllättävän hyväksi. Suurimmat voitot saavutettiin asutuskeskuksissa. Entisten lisäksi kaksi maalaiskuntaa, Luhanka ja Sääminki muuttuivat näissä vaaleissa »punaisiksi.»

Vaalien tulokset: Sos.dem. 31.500 ääntä (lisäys 5.727) ja 276 valt. paikkaa (aik. 266). Voittoa 18 valt. paikkaa, menetys 8 paikkaa, joten lisäys oli 10 paikkaa.

Kommunistit: 13.307 ääntä (lisäys 2.151) ja 107 valt. paikkaa (aik. 103). Voittoa 11 paikkaa, menetys 7 paikkaa, joten lisäys oli 4 paikkaa.

Porvarit: 41.185 ääntä (vähennys 6.359) ja 424 valt. paikkaa (aik. 432). Voittoa, 6 paikkaa, menetys 14 paikkaa, joten tappio oli 8 paikkaa.

Eduskuntavaalit v. 1954*.

7—8. 3. -54 toimitettaviin eduskuntavaaleihin käytiin lupaavin toivein ja kunnallisvaaleissa saavutetun hyvien enteiden kannustamina. Loistavasta äänimäärän lisäyksestä huolimatta emme kuitenkaan saavuttaneet asettamaamme tavoitetta, viidettä edustajapaikkaa, jonka uskoimme lähinnä maalaisliitolta valtaavamme. Maalaisliitto oli valmistautunut vaaleihin erikoisella huoella, organisoinut järjestökoneistonsa tiiviiksi ja lisäksi sen avuksi tuli Suomen Pienviljelijäin Puolue, solmien ml:n kanssa vaaliliiton. Siitä huolimatta äänimäärän lisäykseimme oli siksi huomattava, että se on erikoisella tyydytyksellä merkittävä muistiin, katsotaanpa vaalien tulosta nyt miltä puolelta tahansa. Osoittihan suhteellinen osuutemme v. 1951 vaaleihin verraten lähes yhden prosentin nousua, ja samalla nousimme suurimmaksi puolueyhmittymäksi vaalipiirissä, Vaalien lopullista tulosta ja uutta asemaamme kuvastanee parhaiten seuraava taulukko:

Puolue	V. 1951		V. 1954		Voitto tai tappio	
	Äänim.	%	Äänim.	%	Äänim,	%
Sos.dem.	33.102	33,84	38.057	34,73	+4.955	+ 0,89
SKDL	13.169	13,46	14.462	13,20	+ 1.293,	—0,26
Maalaisliitto	33.607	34,36	38.036	34,71	+ 4.429	+ 0,35
Pienvilj. Puolue	1.526	1,56	447	0,41	—1.079	—1,15
Kansanpuolue	4.017	4,11	5.714	5,21	+ 1.697	+ 1,10
Kokoomuspuolue	12.222	12,50	12.843	11,72	+ 621	—0,78
Vap. m. Liitto	106	0,10	—	—	—	—
Kirj. ääniä	73	0,07	24	0,02	— 47	—0,05
Yhteensä	97.822	100,00	109.583	100,00		
Hylättyjä	966		942			

Kansanedustajiksi valituiksi tulivat edelleen Viljo Virtanen.. Kalervo Haapasalo, Onni Hiltunen ja Edvard Pesonen.

Piirilehti.

Pfirilehtenä on edelleen ollut Mikkelissä ilmestyvä »Vapaus», jonka levikkiä ei T-lehdistökamppallusta huolimatta ole kyetty sanottavasti lisäämään. Lehti ei ole pystynyt lyömään itseään lävitse läänimme vähävaraisen väestön keskuudessa niin laajalti kuin on toivottu. Lehtiyhtiön taloudellinen asema ja eräät muut seikat ovat vaikuttaneet sen, ettei tarpeellisia uudistuksia lehden suurentamiseksi ja vanhentuneiden ja puutteellisten painokoneiden parantamiseksi ole voitu toimeenpanna. Laajalla levikkialueella lehtemme joutuu yksin taistelemaan lukumäärältään lähes kymmenkertaista porvarilehtien ylivoimaa vastaan, viimeksimainittujen ollessa vielä taloudellisestikin ylivoimaisia. Lisäksi tulevat vastaan vielä lukuisat »pitäjänlehdet.» Yhteistyö piirijärjestön ja lehden välillä on ollut hyvä, jota todistaa sekin, että piirijärjestön toimitsijat ovat ottaneet osaa lehden levitystyöhön, ja muutenkin avustaneet lehteä kirjoituksilla ja reportaasheilla.

Järjestöt ja jäsenistö.

Piirijärjestön kirjoissa on kaikkiaan 134 yhdistystä. Näistä kuitenkin on toiminnassa ja veronsa maksaneita 105. Uusia yhdistyksiä perustettiin v. 1952 yksi, v. 1953 kolme, joista vain kaksi jäi jatkuvasti eloon ja v. 1954 yksi, joka ei myöskään ole senj aikeen antanut kuulua itsestään mitään.

Jäsenmäärässä ei ole tapahtunut suuria muutoksia. Vanhoissa suurissa yhdistyksissä on jäsenmäärä pysynyt, ennal- laan tai hieman noussut, mutta useassa maaseudun pikkuyhdistyksessä on havaittavissa jäsenkatoa, mikä johtunee toiminnan yleisestä heikkenemisestä, toimitalon rappeutumisesta jne.

Puoluekaaderimme jälkikasvusta ei ole pidetty tarpeeksi huolta ja nuoriso hakeutuu muihin järjestöihin.

Kunnallisjärjestöjä on kaikkiaan 16, joista 4 ei ole toiminnassa.

Valistustyö.

Tavanmukaisia kansanedustajien sekä puolueen ja piirin toimitsijoiden puhe- ja informatiotalaisuuksien lisäksi on piiritoimisto yhteistyössä Työväen Sivistysliiton kanssa järjes-

-tänyt kurssi- ja opintotilaisuuksia puolueyhdistyksissä eri puolilla piiriä. Tällöin on opiskelussa kiinnitetty huomiota lähinnä yhdistystiedon alkeisiin. Tähän on ollut pakko, sillä piirissämme, kuten muuallakin, on sodan jälkeisenä aikana opiskelutyö jäänyt melkein hoitamatta. Piirijärjestön toimitsijoiden työ on keskitetty välttämättömään tiedotus- ja informatiotoimintaan. Lisäksi toimitsijat ovat tänä aikana useasti vaihtuneet, mikä sekin on haitannut kiinteätä yhteydenpitoa piiritoimiston ja puolueyhdistysten välillä.

Piiritoimikunnan kunnallisiain j aoston järjestäminä on pidetty vv. 1953—54 aikana yhteensä kuudet kunnallisten kysymysten luento- ja neuvottelupäivät, ns. sos.dem. väen kunnallispäivät, joihin kuhunkin osallistui eri kuntien edustajia, ja joissa luennoivat mm. kaupunginjohtaja Olavi Kajala, kauppalanjohtaja Salmi, kauppalansihteeri Aaro Mäkelä, varatuomarit Aatto Väyrynen ja Heikki Setkänen sekä kunnan-sihteerit Arvo Rautio ja Reino Väisänen,

Puoluetöimiston järjestämällä' keskuskursseilla on ollut 3 «osanottajaa.

Väinö Voionmaan Opistossa on kertomuskautena opiskellut 3 henkilöä.

Ammattiyhdistysopiston vuosikurssilla on ollut 1 opiskelija.

Työväen Akatemian peruskurssilla on tänä aikana opiskellut .11 ja jakokurssilla 3 opiskelijaa,

Piiritoimikunta ja piiritoimisto.

Piiritoimikunnan puheenjohtajana on koko kertomuskauden toiminut Onni Kaukinen ja jäseninä: v. 1952 Maire Haapasalo, Toivo Salonen, K. F. Haapasalo, Niilo Piskonen, Veikko Kämppi, Paavo Karjalainen, Alpo Tiitinen, Urho Kuutonen ja Elin Pousi, v. 1953: Paavo Karjalainen, Aili Siiskonen, K. F. Haapasalo, Toivo Salonen, Alpo Tiitinen, Niilo Piskonen, Veikko Kämppi, Urho Kuutonen ja Elin Pousi, v. 1954: Paavo Karjalainen, Aili Siiskonen, K. F. Haapasalo, Toivo Salonen, Alpo Tiitinen, Veikko Kämppi, Urho Kuutonen, Elin Pousi ja Erkki Tkäheimonen.

Piiritoimikunta on kokoontunut kertomuskautena 27 kertaa ja pöytäkirjaan on merkitty 240 pykälää.

Piiritoimikunnan työvaliokuntaan on kuulunut 3 jäsentä ja piirisihteeri.

Piiritoimikunnan alaisuudessa ovat toimineet: Pien viljely ä- ja maaseutujaosto, Kunnallisasiainjaosto ja Talousjaosto, jota ei enää valittu v. 1954.

Piiritoimisto on edelleen sijainnut Mikkelin Työväenyhdistykseltä vuokratuissa, verraten puutteellisissa huoneistoissa.

Piirisihteerinä on toiminut Väinö Ikonen 15. 4. -53 saakka, jonka jälkeen tointa on hoitanut Artturi H. Kiltti. Toimistonhoitajana on ollut Sirkka-Liisa Reponen 1. 2. 1952 lähtien. Puolueen palkkaamana" tiedotussihteerinä toimi Aaro Airas 15. 6. -54 saakka. Ylimääräisinä toimitsijoina ovat olleet piirijärjestön palveluksessa Pentti Kaipainen ajan 1. 5.—20. 9. -53 sekä Väinö Kiltti arpojen myyjänä (palkkiotoimi) ajan 15. 6.—20. 8. -53. Puolue toimikunnan ylimääräisinä toimitsijoina ovat*— olleet Onni Kuronen ja Väinö' Inkeroinen»ajan 21. 12. -53—10. 3. -54.

Postia on kertomuskautena piiritoimistosta postitettu yhteensä 22.530 lähetystä.

Työväentalot.

Piirijärjestön alaisten puolueosastojen omistuksessa on kaikkiaan 47 työväentaloa ja 13 tanssilavaa. Kertomuskaudella ei uusia toimitaloja valmistunut. Tanssilavoja sensijaan valmistui kolme, joista yksi on rakennettu myös kesäteatteritoimintaa varten. Perusteellinen korjaus on suoritettu Ruokojärven, Sulkavan ja Sysmän työväentaloissa sekä Juvan Kiinteistö Oy:n talossa. Pienehköjä korjauksia on suoritettu mm. Mikkelin ja Rutaiahden työväentaloissa.

Piirijärjestön talous.

Piirijärjestön omat arpajaiset toimeenpantiin 1. 6.—31. 8. -53. Arpajaiset onnistuivat kohtalaisesti, jääden niistä puhdasta tuloa 455.000 markkaa. Vv. 1952 ja 1954 puolueen suurarpajaisten arpojen myynnissä pääsi piirijärjestömme karkisijoille,, ja osuutemme arpajaisten voitosta muodostui merkittäväksi. Vaikka »talvivaalit» nielivätkin runsaasti varoja, oli piirijärjestön talous kertomuskauden lopussa tyydyttävä. Piiritoimisto on lisäksi osallistunut työväen eri keskusjärjestöjen toimeen-

panemien arpajaisten arpojen myyntiin. Näistä ei kuitenkaan ole piirijärjestölle ollut taloudellista etua.

Tarpeellisen toimistokaluston ja -välineistön lisäksi piirijärjestö omistaa Peugeot-merkkisen henkilöauton, kaksi elokuvakonetta ja kovaäänislaitteet.

MIKKELIN L. VAALIPIIRIN SOS.DEM. PIIRIJÄRJESTÖ r.y.
• PIIRITOIMIKUNTA.

Onni Kaukinen.

Artturi H. Kiltti.

KERTOMUS KUOPION LÄÄNIN LÄNT. VAALIPIIRIN TOIMINNASTA AJALLA 1953—54.

Yleistä.

Piirijärjestömme toiminta-alue on niitä, joilla kommunismi on aikanaan vallannut voimakkaan jalansijan ja on juurtunut kansan tietoisuuteen. Syyt tämän suuntaiseen, kehitykseen ovat olleet moninaiset, joista mainittakoon mm. kansalaissota ja sen jälkiselvittelyt, maakunnan rakenteelliseksi muodostunut työttömyys, piirin pohjoisosissa väestön uskonnollisuuteen taipuva luonnerakennelma, samoin aikoinaan tapahtunut puutavarayhtiöiden häikäilemätön metsämaiden ja tilojen riistokauppa, joka on jälkipolvissa kasvattanut määrätynlaista vihaa, jopa kostomieltäkin. Edellämainitut seikat huomioiden on myöskin ymmärrettävää, että ihmisten ajattelutavan muuttaminen tapahtuu maakunnassa hitaasti ja aikaa vaativasti.

Kertomuskaudelta voidaan kuitenkin sanoa, että kommunismin, eteneminen on pysähtynyt. Samoin on käynyt porvarillisten puolueidenkin. Tätä kertovat suoritettujen eri vaalien tulosnumerot. Erikoisesti piirin keskuspaikoissa on tullut sosialidemokratialle selviä vaalivoittojakin. Näissä paikoissa on myöskin porvareiden itsekäs asenne muuttumassa myötämielisemmäksi sosialidemokraattien ajamille asioille, mikä johtuu siitä, että he näkevät sosialidemokratian nousun maakunnassa.

Liialliseen optimismiin ei kuitenkaan ole varaa, sillä taistelu tulee jatkumaan. Tässä taistelussa sosialidemokratian voitto

tai tappio on riippuvainen siitä, kuinka maakunnan taloudelliset ongelmat pystytään tulevaisuudessa ratkaisemaan, sillä nykyisellään on tilanne mm. työllisyysasian kohdalla kestänyt. Maakunta kaipaa teollisuutta ja ammattikasvatusta, eikä niinkään suuresti maanjaon kautta uusia puutteellaisia kansalaisia. Vasta silloin, kun maakunnassa vallitsee täystyöllisyys, voidaan puhua myöskin sosialidemokratian todellisesta läpimurrosta piirissämme.

Varsinaisesta kertomuskaudella tapahtuneesta toiminnasta lyhyesti oheisena.

Kunnallisvaalit.

Valmistelut lokakuun 4—5 päivinä 1953 suoritettavia kunnallisvaaleja varten aloitettiin vuoden alussa. Piirikokouksessa maaliskuun 7—8 päivinä hyväksyttiin vaalityöohjelma ja välittömästi kokouksen jälkeen alkoivat käytännön toimet. Järjestöväelle ja puolueasiamiehille ohjelman lähempi selvittely suoritettiin ns. pitäjäkokouksien yhteydessä, joita toimeenpantiin 26 kunnassa 15. 3.—5. 5. välisenä aikana.

Elokuun 2 päivänä järjestettiin Kuopioon järjestöväen yhteinen neuvottelukokous, jossa käsiteltiin vaaleja koskevia kysymyksiä.

Vaalitaistelu muodostui alueelliseksi vaalien paikallisesta luonteesta johtuen. Puhujina oli paikallisten ehdokkaitten lisäksi piirin ja puolueen toimitsijoita.

Seinä-julisteita lähetettiin piirijärjestön toimesta yhtä laatua n. 7.000 kappaletta. Tämän lisäksi eräät kunnallisjärjestöt laativat omaa seinä julistettaan. Piiritoimikunta julkaisi lentolehtisen, jota jaettiin piirin alueelle n. 28.000 kappaletta. Lisäksi otettiin piirilehti »Savon Kansasta» irtonumeroita vaihtosivuin pitäjittään.

Vaalin tulos osoitti kansalaisten harrastusten lisääntymistä kunnallisiin asioihin, sillä äänestysprosentti nousi kaikkialla, ennätyslukuihin. Tulos muodostui sosialidemokratialle voitolliseksi, sillä piirijärjestön alueella saatiin kaikkiaan 20.290 ääntä, vuoden 1950 vaaleissa äänimäärän ollessa 16.529. Valtuutettujen lukumäärä oli vuoden 1950 vaaleissa 118, sen lisääntyessä nyt 121:een.

Eduskuntavaalit.

Vaalityö aloitettiin pitäjäkouksilla, joita toimeenpantiin. 20 kunnan alueella. Kokouksissa käsiteltiin vaalityösuunnitelman puiteissa tapahtuvaa toimintaa.

Vaalipiiriä käsittävä vaalityöstä vastaavien neuvottelukokous pidettiin Kuopiossa tammikuun 16 päivänä. Kokouksessa oli osanottajia 21 kunnasta 50 henkilöä.

Vaalityöohjelma poikkesi suuresti aikaisempien vaalien ohjelmista. Kentällä suoritettavan vaalityön keskityksen aikaansaamiseksi piiri jaettiin seitsemään alueeseen, joista 1 kaupunki-, 1 kauppala- ja 5 maaseutualuetta, Alueita muodostettaessa huomioitiin kuntien taloudellinen ja maantieteellinen asema. Kullekin alueelle nimettiin oma alue-ehdokkaansa ja hänen suorittamansa vaalivalistustyö keskittyi tälle alueelle.. Lisäksi nimettiin 6 ns. yleisehdokasta, joiden suorittama valistustyö tapahtui koko piirin alueella.

Suullinen, vaalivalistustyö aloitettiin agronomi Hannes Tiaisen ns. haastekampanjalla. Haastettiin eri puolilla piiriä pidettäviin tilaisuuksiin maalaisliittolaisia kansanedustajia väittelemään Tiaisen kanssa. Kaikkiaan vaalien edellä toimeenpantiin 485 erilaista puhe- ja juhlatilaisuutta.

Seinäjulisteita oli, paitsi puolueen yleisjulistet, myöskin piirijärjestön kustantama aluemainontaan sopiva erikoisjulistee.. Puolueen kustantamien lentolehtisten lisäksi laati ja kustansi piirijärjestö omat lehtisensä maaseutua ja henkisen työn tekijöitä varten. Myöskin piirilehti Savon Kansasta otettiin ylipainoksia.

Vaalien tulos muodostui sosialidemokratian voitoksi keskuspaikoilla, mutta varsinaisella maaseudulla tapahtui pientä äänimäärän laskua. Vaalien tulos:

	V. 1954		V. 1951
Sosialidemokraatit	23.813	ääntä	22.250 ääntä
SKDL	36.308	»	33.297 »
Maalaisliitto	43.751	»	• 38.301 »
Kansanpuolue	4.709	»	3.459 »
Kokoomus	12.130	»	12,499 »
Vapaamieliset	806	»	— »

Sosialidemokraateista tulivat valituiksi Elli Nurminen ja Mikko Hult.

Järjestöt ja jäsenistö.

Piirijärjestöön on kertomuskaudella kuulunut:

V. 1952	16	kunnallisjärjestöä	98	perusjärjestöä
» 1953	16	- »	99	»
» 1954	16		99	»

Kunnallisjärjestöistä on kaksi sellaista, joiden toiminta on ollut melkein kokonaan »nukkuvaa». Perusjärjestöistä on huomioitu vain ne, jotka ovat jäsenveronsa suorittaneet »jonnilaisessa» järjestyksessä. Jäsenmäärät ovat vaihdelleet kolmen tuhannen molemmin puolin. Järjestöt omistavat toimitaloja :50, tanssilavol'a.7 ja kesäviettopaikkoja 3, joiden kunnostamiseen on viime vuosina kiinnitetty erikoista huomiota.

Valistustyö.

Kertomuskaudella on piirijärjestön toimesta järjestetty 733 erilaista valistustilaisuutta. Kursseja on toimeenpantu 4, puolueasiamieskurssit maaliskuun 5—6 päivinä 1953, piirikurssit saman vuoden huhtikuun 19—25 päivien välisenä aikana, kummatkin Kuopiossa. Vuonna 1954 piirikurssit Kuopiossa loka-, kuun 3—9 päivien välisenä aikana ja järjestötoimitsijakurssit Varpaisjärven työväentalolla marraskuun 3—5 päivinä. Osanotto kaikille kursseille on ollut erittäin hyvä.

Piiritoimikunta.

Piiritoimikuntaan ovat kuuluneet:

V. 1952: Teodor Pantakoski, Yrjö Tjiominen, Edit Paasonen, Veikko Ulmanen, Vilho Niskanen, Tuomo Salo ja Juho Smolander vakinaisina ja varajäsenenä Kalle Keppel, Martti Kärkiö ja Simo Simonen.

V. 1953: Teodor Pantakoski, Veikko Ulmanen, Vilho Niskanen, Kalle Keppel, Edit Paasonen, Aimo Siltari, Eero Häkkinen ja Yrjö Tuominen varsinaisina ja varajäsenenä Aarne Oinonen ja Eino Säämänen.

V. 1954: Teodor Pantakoski, Aimo Siltari, Vilho Niskanen, Veikko Ulmanen, Veikko Utriainen, Eero Häkkinen ja Edit Paa-

sonen varsinaisina ja varajäseninä Kalle Keppel ja Arne Oinonen.

Piiritoimikunnan ^jheenjohtajana on koko kertomuskauden toiminut Teodor Pantakoski.

Piiritoimisto ja toimitsijat.

Kertomuskaudella ovat piirisihteereinä toimineet: 31. 10. -52 saakka Aimo Siltari ja 1. 11. -52 alkaen Väinö Vehviläinen. Tiedoitussihteerinä: 31. 10. -52 saakka Sulo Rämänen, ajan 15. 11. -52—15. 9. -53 Mikko Hult ja Veikko Nissinen ajan 15. 12. -53—31. 5. -54,^sjolloin t-sihteerin toimi lakkautettiin. Tämän jälkeen on Nissinen toiminut piirijärjestön toimitsijana. Toimistonhoitajana on kertomuskauden toiminut Katri Kokkonen.

KUOPION SOS.DEM. PIIRIJÄRJESTÖ r.y.

T. Pantakoski.

Väinö Vehviläinen.

KERTOMUS JOENSUUN SOSIALIDEMOKRAATTISEN PIIRIJÄRJESTÖN TOIMINNASTA VUOSILTA 1952—1954.

Yleiskatsaus.

Kertomuskausi 1952—1954 on piirijärjestömme historiassa muodostunut eräänlaiseksi torjuntataistelujen kaudeksi. Käydyt kunnallisvaalit muodostuivat vaalipiirimme alueella menestykselliseksi puolueellemme. Osuuskauppojen vaaleissa pysyimme, kommunistien voimakkaista hyökkäyksistä ja tehostetusta organisaatiosta huolimatta säilyttämään asemamme kaikissa osuusliikkeissä. Valtiollisissa vaaleissa joutui puolueemme ankarien hyökkäysten kohteeksi, erikoisesti maalaisliiton ja kommunistien taholta. Poikkeuksellisesta vaaliajasta johtuen vaalivalmistelut jouduttiin suorittamaan erikoisissa olosuhteissa. Ankarasta vaalitaistelusta selvittiin kunnialla. Puolueemme äänimäärä ylitti vaalipiirissämme ensimmäisen kerran 30.000 äänen rajan. Aikaisemmin saavutetut 4 edustajapaikkaa pystyttiin säilyttämään. Puolueemme asema vaalipiirissämme kokonaisuutena katsoen on säilynyt edelleen eräänä sosialidemokraattien vahvimpana linnakkeena koko maassa.

Järjestöt, jäsenistö ja toimipaikat.

Piirijärjestön alueella on kertomuskautena ollut toiminnassa järjestöjä, omistaen toimipaikkoja seuraavasti:

Vuosi	kunnallisj.	perusjärj.	työv.taloja	huvilavoja,
1952	16	160	71	28
1953	16	156	72	28
1954	16	161	72	32

Vaikkakaan tilastollisesti ei voida osoittaa suurtakaan jäsenmäärän nousua, voidaan piirin perusjärjestöjen jäsenistön todeta olevan vakiintunutta joukkoa, joka uskollisesti suorittaa puolueveronsa ja muutkin järjestötoiminnassa esille tulevat käytännön tehtävät. Uusia yhdistyksiä on kertomuskaudella perustettu: v. 1952 Ruosman Työväenyhdistys Pielisj arvelle, v. 1953 Hummovaaran Työväenyhdistys Kesälahdelle, Sulkaman ja Ylämyllyn työväenyhdistykset Liperiin, Niinivaaran ja Siilaisten sos.dem. yhdistykset- Joensuuhun sekä Vuorusjärven Työväenyhdistys Pielisj arvelle, v. 1954 Haaraj arven ja Heinonniemen työväenyhdistykset Kiteelle, Huistinvaaran Työväenyhdistys Liperiin, Lieksan Sos.dem. Naisosasto Lieksaan ja Saarivaaran Työväenyhdistys Pielisj arvelle.

Piiritoimikunta on poistanut »nukahtaneina» eräitä toimimattomia, sodan jälkeen perustettuja yhdistyksiä piirijärjestön kirjoista. Näitä yhdistyksiä ei ole kuitenkaan katsottu aiheelliseksi purkaa, koska samoilla paikkakunnilla järjestötoiminta voidaan ilmeisesti aloittaa lähivuosien kuluessa.

Uusia toimipaikkoja järjestöille on rakennettu tai hankittu, v. 1952 toimitalo Polvijärven työväenyhdistykselle ja oston kautta kerhotalo Värtsilän työväenyhdistykselle. V. 1953 huvilava Värtsilän työväenyhdistykselle ja toimitalo Hattuvaaran työväenyhdistykselle. V. 1954 huvilava Martonvaaran työväenyhdistykselle, huvilava Romppalan Sos.dem. työväenyhdistykselle, huvilava ja huvipuistoahie Joensuun Sos.dem. toveriseuralle ja Rautatieläisten sos.dem. yhdistykselle, **huvilava** Sivakkavaaran työväenyhdistykselle, huvilava Vuonisj arven työväenyhdistykselle, sekä hiukan keskeneräisenä oleva toimitalo Teyrivaaran työväenyhdistykselle.

Vaikkakin kiinteimistöjen lukumäärä on suuri, ei niiden taloudellinen tuotto ole tyydyttävää. Lähinnä tämä johtuu kiinteimistöjen heikosta kunnosta ja suunnitelmattomasta.

rakentamisesta. Lämmityslaitteiden puutteesta ja heikkoudesta johtuen monilla taloilla ei pystytty kylminä vuodenaikoina järjestämään mitään tilaisuuksia.

Valistustyö.

Valistustoiminnassa on pyritty kiinnittämään huomiota uusien toimihenkilöiden kouluttamiseen kurssitoiminnan avulla. Piiritoimikunta on välittänyt puhujia järjestöjen toimeenpanemiin tilaisuuksiin ja järjestellyt puhe- ja neuvottelutilaisuuksia lähinnä sellaisille alueille, missä ei toimi perusjärjestöjä. Valistustilaisuuksia eri vuosina on järjestetty seuraavasti:

Vuosi	puhetilaisuuksia tai juhlia	kursseja	kuulijoita ja osanottajia
1952	595	24	28.856
1953	706	7	30.033
1954	798	2	36.300
Yhteensä 2099	-	33	95.189

V. 1954 järjestettiin monen vuoden tauon jälkeen piirijärjestön "Vuoluekurssit Uimaharjun lomakodilla. Kurseille osallistui 18 kurssilaista, lisäksi paikkakunnan puoluetoverit kävivät runsaslukuisesti seuraamassa luentoja. Kurssi- ja puhujatoiminnan lisäksi on valistustyötä harjoitettu erilaisten lentolehtisten ja kirjallisuuden levityksen muodossa.

Kunnallisvaalit.

V. 1953 toimitetut kunnallisvaalit muodostuivat vaalipiirisämme menestyksellisiksi puolueellemme. Kun vaalit ensi kertaa toimitettiin yhden nimen listoilla, aiheutui valitsijayhdistysten muodostamisesta tavallista enemmän työtä. Valitsijayhdistyksiä, jotka yhtyivät sosialidemokraattisiin vaaliliittoihin, perustettiin yhteensä 776. Tulokset muodostuivat seuraaviksi:

Puolue	äänimäärä		valtuustopaikkoja	
	1950	1953	1950	1953
Sosialidemokraatit	22.771	27.589	207	220
Kommunistit	12.189	13.428	115	111
Porvarit	32.211	37.136	317	299

Alueliitoksista johtuen valtuutettujen kokonaislukumäärä väheni v. 1950 vaaleihin verrattuna.

Valtiolliset vaalit.

Tasavallan presidentin hajoitettua eduskunnan jouduttiin vaalitaistelu käymään poikkeuksellisen ajankohtana talvis-aikaan. Kun varsinkin piirimme maaseutuväestöstä huomattava osa työskentelee tähän vuodenaikaan metsä- ym. töissä kaukana kotoaan, oli vaalitoiminnan hoitamiseksi luotava tilapäinen organisaatio. Kaikista hyvistä yrityksistä huolimatta vaalivalistustoimintamme jäi vähäisemmäksi kuin esim. maalaisliiton ja kommunistien. Vertailun vuoksi mainittakoon, että maalaisliitolla kiersi vaalipiirissämme n. kuukauden ajan ennen vaaleja 36—40 puhujaa ja toimitsijaa, kommunistien toimitsijain vastaavan lukumäärän ollessa 32—35. Sos.dem. Piirijärjestön puolesta voitiin kentälle lähettää, ehdokkaat mukaan luettuna, vain 16—17 toimihenkilöä. Aiheellisesti voitaneekin todeta, että maalaisliiton vaalivoittoa on pidettävä rahan voittona aatteesta. Voimakkaan järjestökoneistidnme ja verrattain tehokkaan puolueasiamiesverkoston avulla vaalivalmistelut kuitenkin pystyttiin hoitamaan siten, ettei suurempia tappioita syntynyt. Vaalien tulokset vaalipiirissämme muodostuivat seuraavasti:

Puolue	äänimäärä		edustajapaikkoja	
	v. 1951	v. 1954	v. 1951	v. 1954
Sosialidemokraatit	29.098	31.780	4	4
Maalaisliitto	26.096	32.247	3	4
Kommunistit	14.800	16.436	2	2
Kokoomus	8.791	8.622	1	1
Kansanpuolue	4.366	6.206	1	—

Kansanpuolue, joka nyt ensi kertaa esiintyi omana vaaliliittonaan, menetti ainoan paikkansa maalaisliitolle, jolta se tämän paikan oli voittanutkin vaaliliitossa kokoomuksen

kanssa v. 1951 vaaleissa. Sosialidemokraattisesta vaaliliitosta tulivat valituiksi: metsätyömies Juho Karvonen Enosta 4.654 ääntä, muurari Kalle Kauhanen Kuusjärveltä 4.514 ääntä, rakennustyömies Otto Muikku Pielisjärveltä 4.294 ääntä ja apul.-osastop. Varma K. Turunen Helsingistä 3.833 ääntä. Varamiehenä toimitusjohtaja Yrjö A. Manninen Ilomatsista 2.705 ääntä ja toiminnanohjaaja Uki Voutilainen Pielisjärveltä 2.468 ääntä.

Piiritoimikunta ja toimihenkilöt.

Piiritoimikuntaan ovat kertomuskautena kuuluneet: v. 1952 puh.joht. Emil Kirkinen, varapuh.joht, Viktor Turpeinen, jäseninä Erkki A. Lappalainen, Tauno Hopponen, Antti O. Pennanen, Eino Nissinen ja Kalle Kangaspunta, varajäseninä Rikhart Pietarinen, Uki Voutilainen, Eino Kortelainen. Vuosina 1953—54 ovat piiritoimikuntaan kuuluneet Emil Kirkinen puh.joht., Viktor Turpeinen varapuh.joht., jäseninä Erkki A. Lappalainen, Antti O. Pennanen, Vieno I. Karvinen, Eino Nissinen ja Tauno Hopponen, varajäseninä Uki Voutilainen, Rikhart Pietarinen ja Eino Kortelainen.

Piiritoimikunta oh kertomuskaudella kokoontunut 30 kertaa. Kokouksista on pöytäkirjoihin merkitty 431 pykälää. .

Piirisihteerinä on koko kertomuskauden työskennellyt Vilho Turunen. Tiedotussihteerinä 15. 6. -54 saakka Olavi Sinisalo, mistä lähtien piirijärjestöllä ei ole ollut t-sihteerä. Toimiston- ja kassanhoitajana on koko kertomuskauden toiminut Helga Holopainen, hoitaen oman toimensa ohella myös piirin naisjaoston sihteerin tehtäviä.

Puolueen palkkaamana kenttätoimitsijana oli Kalle Kauhanen 15. 3. -54 saakka, siirtyen tällöin hoitamaan kansanedustajan tehtäviä.

Tilapäisinä toimitsijoina arpajais-, vaali- ym. tehtävissä ovat lyhyempiä aikoja toimineet Veikko Nissinen, Paavo Romppanen ja Yrjö Venäläinen.

Joensuussa 15. 2. 1955.

JOENSUUN SOSIALIDEMOKRAATTINEN PIIRIJÄRJESTÖ ry:n
PIIRITOIMIKUNTA.

Emil Kirkinen
puheenjohtaja.

Vilho Turunen
sihteeri.

VAASAN L. IT. VAALIPIIRIN SOS.DEM. PIIRIJÄRJESTÖN
TOIMINTA VV. 1952—1954.

Yleiskatsaus.

Kertomuskautena ovat poliittiset olosuhteet jo siinä määrin vakiintuneet, että järjestötoiminnan sisäiseen voimistamistyö-Jiön on ollut edellytyksiä tehokkaammin puuttua. Vaikka voidaankin todeta, ettei jäsenmäärä samoinkuin perusjärjestöjen luku ole noussut, on piirijärjestömme alueella kuitenkin havaittavissa toiminnallista voimistumista, joka lähinnä peilautuu järjestöjen toiminnan aktiivisoitumisesta ja edullisista vaalinumeroista.

Suunnitelmallista huomiota on pyritty kiinnittämään nuoris- ja varhaisnuorisotoiminnan voimistamiseen. Tätä työtä johtamaan samoinkuin taloudellisten mahdollisuuksien turvaamista silmälläpitäen perustettiin v. 1952 Nuorten Puolesta järjestö, jonka työ alusta alkaen on osoittautunut tarpeen vaatimaksi ja tarkoituksenmukaiseksi. Rinnan nuorisotoiminnan kehittämisen kanssa ovat kasvatukselliset ja valistukselliset toiminnan muodot olleet kiinteinä järjestön ohjelmassa. Kursit, laajemmat alustus- ja keskustelutilaisuudet, samoinkuin opintotoiminta yleensä, on herättänyt voimistuvaa mielenkiintoa, joka osana on aktiivisoinut toimintaa kokonaisuutena.

Käydyt vaalit, niin kunnalliset v. 1953 kuin valtiolliset seuraavana vuotena osoittivat, että jatkuvaa maaperävaltausta sosialidemokratialle saavutetaan. Tämä on ollut näkyvintä alueilla, jossa aikaisemmin ei ole ollut tiiviimpää otetta, samoinkuin alueilla, jossa järjestötoiminnan voimakkuus on vaikuttanut asioiden kulkuun. Paikallaanoloa ja taantumistakin on tapahtunut vaalien tuloksissa pitäjissä, joissa järjestötoiminta ei ole voinut voimistua. Tämä varmistaa tunnustettua käsitystä, että vaaleissa saavutettavat tulokset, ovat riippuvaisia järjestötoiminnan tehokkuudesta.

Viimeksi suoritetuissa vaaleissa varmistui Maalaisliiton asema vaalipiirissämme. Kommunistit sen sijaan pysyivät suurin piirten entisissä asemissa. Kokonaisvaikutelmaksi jää sosialidemokraattien suhteellisen edullinen asema kertomuskauden päätyessä tilannetta tarkasteltaessa. Seuraavassa katsaus merkittävämpiin tapahtumiin piirijärjestömme toiminnassa kulu-neena kolmivuotiskautena.

Järjestöt ja työväentalot.

Perusjärjestöjä oli toimintakauden alkaessa **138. Uusia on** perustettu: Tuurin sos.dem. Työväenyhdistys Töysään, Kana-vuoren Ty. ja Keljonkankaan Ty. Jyväskylän mlk., Kannonkosken kk. sos.dem. Ty. Kannonkoskelle, Itä-Keuruun Ty. Keuruulle, Kymönkosken Ty. Viitasaarelle ja Soinin Ty. Soiniin. Entisiä on herätetty toimimaan: Kyyjärven Ty. Kyyjärvellä ja Käräjämäen Ty. Kannonkoskella. Samanaikaisesti ovat toimintansa lopettaneet: Kimingin Ty. Karstulassa, **Talvirannan** Ty. Kivijärvellä, Liimattalan Ty. Konginkankaalla, **Pirttisten** Ty. Korttesjärvellä ja Valkolan Ty. Laukaassa. Järjestöjen lukumäärä on lisääntynyt neljällä ollen kokonaisvahvuus "toimintakauden päätyttyä 142.

Kunnallisjärjestöjä on toimintakauden aikana perustettu Kannonkoskelle ja Äänekosken mlk, ollen näitä nyt kaikkiaan 16.

Uusia työväentaloja on toimintakauden aikana rakennettu Vaajakoskelle ja Ala-Kintaudelle. Tulipalon johdosta on tuhoutunut Huopanankosken ja Vimpelin Sääksjärven talot. Heikon kunnan johdosta on myyty Äijälän ja Seppälän talot. Elämäj arven ja Niinilahden talot on purettu. Toimintakauden päättyessä on työväentalojen kokonaismäärä 79.

Varsin monia taloja on perusteellisesti kunnostettu, joissa talkootyön osuus on näyttänyt merkittävää osaa.

Huvilavoja on järjestöjen hallussa **23.**

Elokuvateattereita on 8 järjestön hallussa.

Valistustoiminta.

Tämän toiminnan johdossa on ollut piirijärjestön valistus- ja kasva-tusjaosto. '•

Erilaisia kurssi- ja luento- sekä alustus- ja keskustelutilaisuuksia on pidetty 150, joissa osanottajia yhteensä **2.500.**

Puolue- ja puolueopistokursseilla sekä TSL:n järjestämillä kursseilla on osanottajia ollut yli 30.

Puhe- ja elokuvatilaisuuksia on järjestetty 1.353, joissa kuulijoita yli 75.000 henkeä.

Vappujuhlia on vuosittain järjestetty noin 60.

Äitiinpäiväjuhlia on myös vietetty runsaasti.

Valistustoiminnan järjestelyissä on yhteistoiminta TSL:n, SAK:n ja muiden keskusjärjestöjen kanssa ollut varsin menestyksellistä.

Pienviljelijäkysymykset.

Pienviljelijäkysymyksiä on hoidellut pienviljelys jaosto. Tärkeimmät työmuodot ovat olleet alueellisten ja paikallisten neuvottelutilaisuuksien toimeenpano, joissa alan asiantuntijat ovat selvittelleet pienviljelijätalouksien ajankohtaisia asioita. Yhteistoiminta Suomen Pienviljelijäliiton paikallisen piirijärjestön kanssa on ollut hyvä.

Kunnallinen toiminta ja kunnallisvaalit.

Piirijärjestön kunnallisasioiden johdossa on ollut kunnallisjaosto. Tämä on valmistanut vaalityöohjelman samoin kuin toimintasuunnitelmat kunnallisesta toiminnasta yleensä.

Valmistautuminen kunnallisvaaleihin aloitettiin jo vuoden 1952 puolivälissä. Yksityiskohtainen työsuunnitelma kutakin kuntaa varten laadittiin paikan päällä pidetyissä neuvottelutilaisuuksissa. Hyvissä ajoin ennen vaaleja järjestettiin kussakin kunnassa edellistä laajempi neuvottelutilaisuus, jossa tarkasti syvennettiin vaaleista aiheutuviin tehtäviin. Tehokkaan ennakkovalmistelun ja huolellisesti hoidettujen viimeistelytehtävien johdosta, päästiin vaaleissa monissa kunnissa voitolliseen tulokseen.

Piirin alueen kunnissa yhteenlasketut vaalitulokset muodostuivat seuraaviksi:

	Ääniä	Valtuustopaikkoja lisäys + vähennys —
Sosialidemokraatit	30.030	225 + 5
Kommunistit	21.413	154 — 9
Porvarit kaikki yhteensä	47.314	41-5 +*4

Perinteelliseksi on muodostunut piiriä käsittävien kunnallispäivien toimeenpano. Nämä on pidetty Jyväskylässä syksyisin, osanottajamäärän vaihdellaessa 130—200.

Vuoden 1954 syyspuolella aloitettiin pitäjittäni pidettävien kunnallispäivien toimeenpano, joista on saatu hyviä kokemuksia.

Eduskuntavaalit.

Valmistautuminen vuonna 1954 pidettyihin eduskuntavaaleihin tapahtui varsin nopeassa ajassa. Ennen varsinaista, mää-
 räaikaan pidetty vaalit aiheuttivat laadittuihin suunnitelmiin
 muutoksia, ja varsinainen valistustoiminta jouduttiin hoita-
 maan noin kolmen kuukauden ajalla, Lyhyt aika edellytti
 tiivistä toimintaa, jossa nimetyt ehdokkaat olivat varsin te-
 hokkaasti mukana. Laajempaa tukea saatiin myös eri keskus-
 järjestöjen taholta. Vaalien onnistumiseksi suoritettut talou-
 delliset uhraukset muodostuivat hyvin näkyviksi.

Vaalien tulokset muodostuivat seuraaviksi:

Sosialidemokraattien vaaliliitto	34.344	ääntä,	4	edustajaa
Maalaisliiton	»	39.528	»	4
Kommunistien	»	23.700	»	2
Kokoomuksen	»	14.038	»	1
Suomen kansanpuolue	»	4.010	»	1

Valituksi tuli sosialidemokraateista Arvo Ahonen (5.237), Onni.
 Peltonen (5.200), Impi Lukkarinen (4.601) ja Artturi Koskinea
 (4.352).

Piiritoimikunta,

Piiritoimikuntaan ovat v. 1952 kuuluneet: Feliks Lahtinen
 puhj., Jalo Lindgren varapuhj., jäseninä Tyyne Laukkanen,
 Onni Peltonen, Arvo Sepänmaa, Einari Koskinen ja Toivo
 Puro sekä varajäseninä Emil Palonen, Viljo Autio ja Niilo
 Lamminmäki.

Piiritoimikuntaan ovat v. 1953 kuuluneet: Feliks Lahtinen
 puhj., Jalo Lindgren varapuhj., jäseninä Tyyne Laukkanen,
 Onni Peltonen, Arvo Sepänmaa, Einari Koskinen ja Toivo
 Puro sekä varajäseninä Viljo Autio, Akseli Kanerva ja Aleksi
 Pasanen.

Piiritoimikuntaan ovat v. 1954 kuuluneet: Feliks Lahtinen
 puhj., Jalo Lindgren varapuhj., jäseninä Tyyne Laukkanen,
 Onni Peltonen, Arvo Sepänmaa, Einari Koskinen ja Aleksi
 Pasanen sekä varajäseninä Viljo Autio, Aleksi Kanerva ja
 Toivo Puro.

Piiritoimikunta kokoontunut kertomuskautena 20 kertaa ja on pöytäkirjaan merkitty 205 käsiteltyä asiaa.'

Piiritoimisto.

Koko kertomuskauden ajan on piirisihteerinä toiminut Paavo Virtanen. Kassanhoitajana + toimistoapulaisena toimi 29. 2. -52 saakka Eila Järvisalo ja sen jälkeen ja edelleen Fanni Pront. . . .

Varsinaisina toimitsijoina ovat toimineet: Aarre Kari koko toimikauden, Paavo Koskensisilta 31. 6. -52 saakka, 1. 11. -52 —31. 3. -53 välisen ajan Arvo Halonen, ja 1. 5.—15. 8. -53 välisen ajan Toivo Vallgren. Tilapäisinä työntekijöinä ovat lisäksi «olleet: Eino Mäkinen, Aarne Pajunen, Jaakko Hirvonen, Veikko Nissinen ja Toivo Järvinen.

VAASAN L. IT. VAALIPPIIRIN SOS.DEM. PIIRITOIMIKUNTA.

: Paavo Virtanen.

•Jäljennös. 1
j

Vaasan I. ijt. vaalipiirin sos.dem. piirijärjestön tMNPÄÄTÖS 31. 12. 1952.

j Vastavaa:

Rahoitusomaisuus j	
1. rahaa kassassa j	165.948:—
» säästökassassa	4.151:—
2. Tilisaatavia j	
toimintavälineistk, yhd	5.600:—
Käyttöomaisuus I	
a aineellinen	
kalustoa	1:—
b aineeton	
osuuksia	900:—
velkoja yli varojen	250.762:—
mk	426.762:—

Vastattavaa:

Vieras pääoma	
lyhytaikainen	
Sos.dem. Puolueelle	110.639:—
puolueveroja	308.281:—
pitkäaikainen	
toimintansa lop. yhd. tili	15.842:—
	mk 426.762:—

Tulostase.

Kulut:

piirikokouskulut	28.625:—
valistustyöhön ja matkoihin	406.176:—
palkkamenot	964.883:—
Kulunkitili:	
toimistokulut	37.614:—
postikulut	48.778:—
puhelinkulut	48.467:—
piiritoimikunnan ja jaost.	14.202:—
lehdet ja ilmoitukset	9.076:—
vakuutukset ja liikennem.	71.743:—
sekalaiset kulut	3.978:—
puoluekokousveroa v. 1951	10.740:—
:kaluston poisto.	84.773:—
	mk 1.729.055:—

Tuotot:

piiriveroista	315.026:—
osuus puolueen arpajaisista	760.220:—
valistusveroa	55.165:—
juhlatuloja	52.916:—
puolueen avustus	390.000:—
kansanedustajaveroa	40.000:—
toimintavälinetililtä	32.759:—
korkotuloja	749:—
tilikauden tappio.	82.220:—
	mk 1.729.055

Jäljennös.

Vaasan I. it. vaalipiirin sos.dem. piirijärjestön**TILINPÄÄTÖS 31. 12. 1953.****V a s t a a v a a :**

Rahaa kassassa	477.475:—
» säästökassassa	318.204:—
» siirtotilillä	1.948:—
Saatavia:	
Sumiaisten Ty.	5.600:—
Osuuskunta Työn Voima	131.261:—
Osuuksia	3.600:—
Kalustoa	1:—
Velkoja yli varojen	275.793:—
	mk 1.213.882:—

V a s t a t t a v a a :

Lahjoitusrahasto	10.142:—
Tilivelkoja, Sos.dem. puolue	
puolueveroa	934.219:—
toimintavälineitä	260.900:—
toimintansa lopett. yhdist. tili	8.621:—
	mk 1.213.882:—

K u l u t :

Vaali- ja valistustyöhön	533.069:—
Palkkoihin	1.255.000:—
Kulujen tili:	
vakuutus- ja Kelan maks.	69.289:—
piiritoimikunnan ja edus.	17.978:—
piirikokouskulut	28.385:—
toimiston vuokraa	18.000:—
postikulut	68.173:—
puhelinkulut	62.783:—
toimistokulut	53.869:—
lehdet ja ilmoitukset	9.910:—
sekalaiset kulut	14.148:—
	mk 2.130.604

Tuotot:

piiriveroista	481.176
puolueen suurkeräyksestä	56.433
myyntipalkkioita	151.779
myyntituloa	75.000
valistusveroa	252.520
edustajaveroa	40.000
korkotuloja	3.527
toimintavälinetililtä	22.148
avustuksia	1.022.390
tilikauden tappio	25.631
	mk 2.130.604

KERTOMUS VAASAN L. ET. VAALIP. SOS.DEM. PIIRI- JÄRJESTÖ R.Y:n TOIMINNASTA AJALLA 1. 1. 1952 — 31. 12. 1954.

Yleistä.

Piirin poliittista asemaa arvosteltaessa voitaneen todeta, että se on' suunnilleen säilynyt ennallaan verrattuna edelliseen kolmivuotiskauteen. Porvariston valta-asemaa ei ole pystytty riittävässä määrin järkyttämään. Oman lukunsa muodostaa piirin alueen rannikkoseudut ruotsalaisasutuksineen, sekä ns. epäpoliittiset järjestöt, joista nuorisoseuraliikkeen vaikutus etelä-pohjanmaalla on varsin merkittävä.

Käydyt valtiolliset sekä kunnalliset vaalit kuitenkin osoittavat sosialidemokratian hiljaista, mutta varmaa eteenpäinmenoa. Eräissä kunnissa saavutettiin huomattavaa lisäystä ja parissa tapauksessa onnistuttiin valtaamaan. aivan uusiakin alueita kunnallisella, linjalla. Työtä on kuitenkin ollut haittaamassa, paitsi taloudellisesti voimakas poliittinen vastustaja, myöskin käytettävissä olevien kenttävoimien vähyys. Tuntuvin on puute ollut lähinnä ruotsinkielisenä alueella, jossa sosialidemokraattiselle valistus- ja kasvatustyölle on miltei rajattomat mahdollisuudet.

Eräänä merkittävänä tekijänä tulevaisuuteen nähden voitaneen mainita kertomuskauden lopulla alkuunpantu etelä-pohjanmaan taloudellisten olojen tutkimus. Tutkimuksen tar-

koituksena on selvittää tämän hetkinen tilanne maatalouden,, kaupan, teollisuuden, liikenteen ja koulutuksen piirissä sekä tältä perustalta laatia ehdotus vastaisia toimenpiteitä varten lähinnä täystyöllisyysasteen saavuttamiseksi maakunnassamme. Käsityksemme mukaan on tällaisella toiminnalla ratkaiseva merkitys myöskin sosialidemokratian eteenpäin menolle pohjanmaalla.

Kunnallisvaalit 1953.

V. 1953 kunnallisvaaleissa onnistuivat sosialidemokraatit suhteellisen hyvin. Paikkoja ei piirin alueella menetetty yhtään, mutta sensijaan voittiin 11 paikkaa. Näistä Peräseinäjoella 3 ja Mustasaarella 1 paikka, joissa kunnissa ei aikaisemmin ole sosialidemokraateilla ollut valtuustossa yhtään edustajaa. Vasemmistoenemmistöisiksi muodostuivat Seinäjoen kauppala ja Seinäjoen mlk:n valtuustot. Allaolevasta taulukosta selviävät äänimäärät ja valtuustopaikat eri puolueitten kohdalla:

Sos.dem.	10.666	ääntä	65	paikkaa
Kommunistit	13.791	»	96	»
Porvarit yht	49.403	»	498	*

Eduskuntavaalit 1954.

V. 1954 suoritetuissa eduskuntavaaleissa olivat sosialidemokraatit piirimnie alueella kahdessa vaaliliitossa. Näihin ruotsinkieliset puoluetoverit asettivat seitsemän ehdokasta ja suomenkieliset toverit kymmenen. Ruotsinkielisestä vaaliliitosta ei tullut valituksi yhtään edustajaa. Suomenkieliset saivat yhden ja tuli valituksi kansanedustaja, aluetarkastaja Väinö Tikka ja Ilmajoelta.

Eri puolueiden saamat äänimäärät ja edustajapaikat selviävät allaolevasta taulukosta:

Sos.dem.	13.755	ääntä	1	paikka.
Kommunistit	15.711	»	1	»
Maalaisliitto.	24.947	»	3	»
Kokoomus.	15.664			
Ruots. porv.	26.538	»	3	»
Suomal. kansarip.	2.662	»	—	»

Järjestöt ja jäsenistö.

Piirin alueella on kertomuskauden aikana ollut seuraavat järjestöt ja järjestöjen hallussa bileet työväentalot:

Vuosi	Kunnallisj.	Perus j.	T-talot
1952	2	37	9
1953	2	38	9
1954	2	39	9

Järjestöjen jäsenmäärät ovat kertomuskauden aikana pyyneet suunnilleen ennallaan.

Kertomuskauden aikana on perustettu Peräseinäjoen Sos.dem. Työväenyhdistys ja Munakan Sos.dem. Työväenyhdistys. Työväentaloja ei ole rakennettu uusia, mutta on Jalasjärven, Seinäjoen, Kaskisten ja Laihian työväentaloissa suoritettu korjauksia. Lisäksi on Ilmajoen työväentalon yhteyteen rakennettu elokuvateatteri.

Valistustyö.

Kertomuskauden aikana on piirin alueella järjestetty runsaasti erilaisia puhe- ja luentotilaisuuksia. Yhteistoiminnassa piirilehden kanssa on järjestetty asiamieskokouksia, joissa tilaisuuksissa on käsitelty, paitsi lehtikysymystä, myöskin järjestötoiminnallisia kysymyksiä.

Piiritoimikunta.

Piiritoimikuntaan ovat kertomuskauden aikana kuuluneet seuraavat toverit:

V. 1951 piirikokouksen valitsemina: Akseli Roden, Kalle Myllykangas, Risto Orell, Holger VVallenius, Meeri Härmä, Mikko Laitinen, Viljo Vuorinen, Nestori Hauta-aho, Eino Riuttanen ja Lauri Havu.

V. 1952 piirikokouksen valitsemina: Kalle Myllykangas, Nestori Hauta-aho, Holger VVallenius, Toivo Tammilehto, Aili Nieminen, Reino Kytölä, Mikko Laitinen, Helg*. Almen, Kauko Alanen ja Lauri Havu.

V. 1953 piirikokouksen valitsemina: Maunu Alppinen, Akseli Roden, Kalle Myllykangas, Nestori Hauta-aho, Kauko Alanen, Eino Suortti, Vilho Annala ja Kalle Niemi.

SO

Puheenjohtajina ovat toimineet järjestyksessä Akseli Roden, Kalle Myllykangas ja Maunu Alppinen.

Piirisihteerinä 15. 9. 1953 saakka Eero Viitala ja sen jälkeen Pentti Saha. Tiedoitussihteerinä 15. 5* 1952 saakka Pentti Saha ja 11. 11. 1952 alkaen 31. 5. 1954 Charles Sundell. EdellärnainT-tusta ajankohdasta alkaen on piirijärjestön käytössä ollut ai-noastaan piirisihteerä.

Piirijärjestön edustajana puolueuueuvostossa on ollut tov. Viljo 'Vuorinen Seinäjoelta.

VAASAN L. ETEL. VAALIP. SOS.DEM. PIIRIJÄRJESTÖ R.Y.
Piiritoimikunta.

Maunu Alppinen
puheenjohtaja.

Pentti Saha
sihteerä.

**YAASAN LÄÄNIN POHJOISEN VAALIPIIRIN SOSIALIDEMO-
KRAATTINEN PIIRIJÄRJESTÖ R.Y:n KERTOMUS
KAUDELTA 1952—1954.**

Yleiskatsaus.

Kertomuskaudella on piirin alueella vallinnut edelleenkin vaikea työllisyystilanne. Työttömyys on — varsinkin eräällä maaseutupaikkakunnilla — muodostunut jatkuvaksikin il-miöksi, ja siten vaikeasti hoidettavaksi probleemaksi. Työvoiman ylitarjonnasta johtuen on palkkataso painunut useilla, esim. metsätöissä ja muilla sekatyöaloilla, jopa alle vahvistettujen »ohjepalkkojenkin.

Vara töiden varassa eläminen, ja yleinen alhainen palkka-taso onkin johtanut siihen, että suuri osa parhaasta työvoi-masta on siirtynyt muualle, etupäässä Ruotsiin. Em. kehitys on ollut kohtalokasta myöskin piirin puoluetoiminnalle. Kun lähtijöinä on ollut etupäässä, sosialidemokraatteja, ja heistäkin sellaisia henkilöitä, jotka ovat vastanneet paikkakunnallaan poliittisesta järjestötoiminnasta, ei jättämäänsä aukkoa ole monessakaan tapauksessa voitu jäljelle jääneiden toimesta täyttää, vaan ovat järjestöt, joko kokonaan nukkuneet, tai joutuneet ainakin suuriin toiminnallisiin vaikeuksiin. Tässä .suhteessa on ollut tilanne vakavin Keski-Pohjanmaan alueella,

mistä muuttoliike Ruotsiin on ollut laajin, ja jo jatkunut useita vuosia.

Porvarit pysyvät palkoillaan, ja kommunistit pitävät varoistakin, joissa heille tarjoutuu erinomainen tilaisuus katkerien mielialojen muokkaamiseen kommunistiselle vallankumoukselle kypsäksi.

Järjestöt.

Kertomuskauden aikana on piirissä ollut toiminnassa 4 kunnallisjärjestöä, 26 perusjärjestöä ja 5 nuoriso-osastoa, joista kaksi, on ollut osajäsenillään myöskin puolueosastoja.

Vuoden 1954 aikana aloittivat uudelleen toimintansa Ylistaron Koskenkylän Työväenyhdistys r.y. ja Toholammin Keski - kylän Työväenyhdistys r.y. Lisäksi perustettiin Perhon Kirkonkylässä marraskuun 28 p:nä, -54 Perhon Sosialidemokraattinen Yhdistys r.y. Kokonaan toimimattomia tai ainakin hyvin heikosti toimivia yhdistyksiä on ollut 6.

Valistus- ja kasvatustyö.

Valistus- ja kasvatustyötä on edelleenkin ohjattu piiritöimistöstä käsin. Laajempaan kurssitoiminnan organisointiin ei ole taloudellisia edellytyksiä ollut olemassa, mutta paikallisia iltakursseja on pyritty pitämään eri yhdistyksissä. Näille kursseille on osanotto, paikalliset olosuhteet huomioiden, ollut yleensä tyydyttävä, usein hyväkin. Puolueen sekä muiden keskusjärjestöjen kursseille ei piiristä ole saatu riittävästi osanottajia, mikä johtunee apurahojen riittämättömyydestä.

Piirin toimitsijavoimin ja eräiden tovereiden avulla on järjestetty runsaasti puhe- ja erilaisia esitelmätilaisuuksia eri perusjärjestöissä.

Piirilehti.

Valistustyössä ansaitsee oman lukunsa piirilehti Pohjanmaan Kansa. Valitettavasti se ei Vaasassa ilmestyvänä ole voinut saada sitä jalansijaa piirin pohjoisosiin, kuin olisi ollut toivottavaa. Lehden ja piirijärjestön yhteistyön tuloksena on viime aikoina saatu levikkiä jossakin määrin lisätyksi.

Kunnallisvaalit v. 1953.

V. 1953 kunnallisvaalitaisteluun sekoittautui hyvin vahvasti yleispoliittinen leima. Vaalitaistelun aikana vallinnut kireä sisäpoliittinen tilanne K-ohjelman ympärillä oli omiaan vetämään huomion puoleensa. Vaalitaistelusta muodostuikin erittäin kiivas, ja äänestysprosenttiltaankin tavattoman korkea. Kunnallisvaaleissa sosialidemokraatit menestyivät piirissä hyvin, saavuttaen suomenkielisellä alueella 12 valtuustopaikan lisäyksen menettämättä ainoatakaan paikkaansa. Piiritoimisto osallistui kunnallisvaalitaisteluun tekemällä yhdessä Pohjanmaan Kansan kanssa ns. pitäjänumerot, joiden teho voitiin todeta hyväksi. Lisäksi piiritoimistosta käsin järjestettiin yhteensä 80 puhetilaisuutta piirin eri pitäjiin.

Osuusliikkeiden vaalit v. 1953.

Piirin alueella toimivien osuusliikkeiden edustajistojen täydennysvaalit suoritettiin OI. Varmassa syyskuussa, ja toisissa marraskuussa, kunnallisvaalien ollessa lokakuussa. OI. Laajan vaaleissa voittivat sosialidemokraatit kaksi paikkaa kommunisteilta, voimasuhteiden pysyessä ennallaan OI. Varmassa ja Kokkolanseudun Osuusliikkeessä. Lestijokilaakson Osuusliikkeessä menettivät sosialidemokraatit yhden paikan kommunisteille.

Valtiolliset vaalit v. 1954.

K-ohjelman ja ns. Niukkasbudjetin ympärillä kärjistyi sisäpoliittinen tilanne vuoden 1953 lopulla, johtaen eduskunnan hajoittamiseen ja uusien, - ennen varsinaista määräaikaansa, suoritettaviin eduskuntavaaleihin maaliskuussa 1954. Vaalitaistelusta muodostui erittäin kiivas. Erikoisesti se oli sitä piirissämme, jossa maalaisliitto on vahvimpana puolueena. Vaalien kiivautta kuvaa tavattoman korkea äänestysprosentti, joka oli piirin alueella yleensä pitkästi yli yhdeksänkymmenen, saavuttaen mm. Kaustisen Jylhän äänestysalueessa täyden sadan prosentin määränkin.

Vastoin odotuksia kykeni maalaisliitto, K-ohjelmastaan huolimatta, jopa lisäämäänkin äänimääräänsä.

Sosialidemokraattien saavuttamat tulokset eivät olleet suhteessa samaa suuruusluokkaa kuin muutama kuukausi aikaisemmin suoritetuissa kunnallisvaaleissa. Seuraavassa eri puolueiden saamat äänimäärät, ja prosenttiluvut lisäystä tai vähennystä vuoden 1951 eduskuntavaaleihin verrattuna:

Sosialidemokraatit	12.079	ääntä	+ 9,7 %>
Kommunistit	10.263	»	+ 5,6 %>
Maalaisliitto	24.029	»	+ 5,1 %
Ruotsalaiset	22.965	»	+ 4,8 %
Kokoomus ja kansanpuolue	9.829	»	— 1,3 %

Valituksi tuli maalaisliitosta 3, ruotsalaisia 2, kokoomuslaisia, kommunisteja ja sosialidemokraatteja yksi. Sosialidemokraateista tuli valituksi Matti Lepistö, ja hänen varamieheksensä Jaakko Ikola.

Piiritoimikunta.

Piiritoimikuntaan ovat kertomuskauden aikana kuuluneet: Kalle Palm, Yrjö Maunumäki, Simo Hakala, Lassi Lassila, Kalle Kitunen, Katri Lagerström, Felix Nisula, Signe Kinnari, Matti »Lepistö, Jaakko Pöyhölä, Jaakko Pietilä, Eino Niemi, Viljo Alapöllänen, T. Metsäranta ja Juhani Liedes. Puheenjohtajina ovat toimineet Kalle Palm, Yrjö Maunumäki ja Jaakko Pietilä.

Piiritoimisto ja toimitsijat.

Piirisihteerinä toimi Pauli A. Lehtinen kertomuskauden alusta v. 1952 kesäkuun loppuun, jonka jälkeen piirisihteerin tointa hoiti t-sihtööri Reino Hakala 1. 3. -53 saakka, jolloin nykyinen piirisihtööri Edvin Brandt tuli toimeensa. T-sihteerinä toimi Reino Hakala 30. 5. -54 saakka, jolloin t-sihteerin toimet lakkautettiin. Toimistoapulaisena toimi kertomuskauden alusta 25. 9. -53 saakka neiti Liisa Laurikainen. Lisäksi on piirijärjestöllä ollut vaalivalmistelujen aikana lyhyempiä aikoja järjestäjänä Reino Brandt ja Tauno Hirvinen.

Piiritoimisto on sijainnut Kokkolan Työväentalossa olevassa toimistohuoneistossa.

Piirin talous.

Piirin talous on ollut jatkuvasti erittäin heikko. Taloudelliset vaikeudet ovat olleet esteenä tehokkaamman valistustyön tekemisellekin. Kun piirin perusjärjestöt' ovat lisäksi pieniä ja vaikeissa taloudellisissa oloissa toimivia, eivät ne ole kyenneet piirijärjestöä taloudellisesti tukemaan. Puolueen apuun turvautuen on jotenkin selvitty niin, ettei suurempaa velkaantumista, v. 1952 Lehtistapausta lukuunottamatta, päässyt tapahtumaan.

VAASAN L. POHJOISEN VAALIPIIRIN SOS.DEM., PIIRI-
JÄRJESTÖ r.y.

J. N. Pietilä
puheenjohtaja

Edvin Brandt
piirisihteeri

KERTOMUS OULUN L. VAALIPIIRIN SOS.DEM. PIIRI- JÄRJESTÖN TOIMINNASTA VV. 1952—54.

Yleiskatsaus.

Tarkasteltaessa piirimme alueen yleistä tilannetta varsinkin» kertomuskauden ensimmäisen vuoden osalta on havaittavissa, että sille on antanut leimansa "vaikea työllisyystilanne, eikä tilanne varsinkaan talvikausina ole myöhemminkään ollut paljoakaan parempi. Työttömyydestä on ollut luonnollisena seurauksena, että yksityisten kansalaisten elinmahdollisuudet ovat heikentyneet. Se on ollut luonnollisesti omiansa vaikuttamaan heikentävästi varsinkin järjestötoimintamme taloudelliseen, mutta myöskin aatteelliseen toimintaan. Ottaen nimenomaan huomioon, että työttömyyden katkeroittamat ihmiset ovat olleet helpommin vedettävissä kommunistien toimintaan mukaan. Tilannetta onkin kommunistit, jopa osaksi maalaisliittokin, olleet valmiit käyttämään hyväkseen.

Piirijärjestömme on valppaasti pyrkinyt seuraamaan tilannetta. Mm. siitä on osoituksena se, että v. 1952 pidetty piirijärjestömme piirikokous on hyväksynyt Pohjois-Suomea koskevan talouspoliittisen ohjelman, jossa ohjelmassa verrattain yksityiskohtaisesti hahmoitellaan ne suuntaviivat ja toimen-

piteet, joihin tulisi pidemmällä tähtäimellä yhtyä väestön elinmahdollisuuksien kohentamiseksi. Kertomuskauden loppupuoliskon koko maan taloudellisen elämän kohentuminen ja vakiintuminen ei ole valitettavasti pystynyt parantamaan piirimme alueen väestön elinmahdollisuuksia, johtuen siitä, että teollistuminen, vaikka eteenpäin menoa onkin ollut havaittavissa, ei ole vielä riittävästi päässyt kehittymään.

Järjestöt ja jäsenistö.

Vaikka kertomuskauden alkupuoliskon olisi tullut olla rauhallisempaa järjestötoiminnan kehityskautta, ei piirin jäsenjärjestöjen lukumäärässä ole tapahtunut sanottavaa lisääntymistä. Jossain määrin on saatu uusia puolueosastoja perustettua, mutta toisaalla on tapahtunut heikkojen yhdistysten »nukahtamista», joten määrä on pysynyt jokseenkin samana. Kun piirin toimialue on pääasiassa varsinaista maaseutua, ei ihmiset katso siellä olevan syytä maksaa edes sen suuruisia jäsenmaksuja, että piiri- ja puolueverot saataisiin peitettyä. He laskevat, että kyllä puolue ja yhteiskunta pitää heistä huolen, vaikka ei kuulukaan puolueeseen. Niinpä onkin tapahtunut, että kertomuskaudella on piirin jäsenmäärä hiukan alentunut.

Piirijärjestykseen kuului puolueyhdistyksiä v. 1952 57, v. 1953 57 ja v. 1954 59 yhdistystä. Näihin yhdistyksiin kuului v. 1953 päättyessä 1.344 jäsentä. Enemmän tai vähemmän aktiivisessa toiminnassa olevia kunnallisjärjestöjä oli piirin »kirjoissa» V. 1954 päättyessä 7.

Kunnallisvaalit.

Piirin alueeseen kuuluu (Kajaanin Alipiirin aluetta lukuunottamatta) 2 kaupunkia ja 44 maalaiskuntaa. Näissä kunnissa saivat sosialidemokraatit äänten lisäystä edellisiin kunnallisvaaleihin verrattuna n. 25 %. Äänten lisäys ei tuonut kuitenkaan uusia valtuustopaikkoja, vaan päinvastoin jouduimme menettämään 2 paikkaa. Alla olevat numerot osoittavat tilanteen eri ryhmien kesken.

	äänimäärät				valtuutetut			
	1953	1950	+		%	1953	1950	+ —
Sos.dem.	13.382	10.644	2.738		25,7	97	99	2
Kommunistit	32.875	27.520	5.355		19,4	311	310	1
	46.257	38.164	8.093	8.093				
Maalaisliitto	43.526	40.359	3.167			510	527	17
Muut porvar.	13.256	7.821	5.435			74	52	22
	56.782	48.180	8.602	8.602	17,8			
	103.039	86.344	+	16.695		992	988	23 19

Valtiolliset vaalit.

V. 1954 maaliskuussa toimitetuissa valtiollisissa vaaleissa oli havaittavissa se ilmiö, että kaupungeissa ja asutustaajaimissa saimme äänimääräämme jonkin verran lisättyä, mutta varsinaisella maaseudulla menimme hiukan taaksepäin ja kun piirin alue on maaseutuvaltaista, vaikuttaa se myöskin tuloksiin. Kuten alla oleva taulukko osoittaa, olisi äänimäärämme suhteellisen lisäyksen pitänyt olla 7 % suurempi, mitä se oli, pysyäksemme suhteellisesti ottain tasoissa edellisiin vaaleihin verrattuna. Edustajiksi vaalipiireistämme tuli valittua "Arvi Turkka ja Eetu Karjalainen.

Äänimäärät yhteensä:

	Sos.dem.	Konnin.	Maalaisi.	Kokoom.	Kansanp.	Yh-t.
1954	20.051	52.271	69.228	12.468	11.834	165.846
1951	18.799	44.186	58.721	11.932	10.051	145.613
	+ 1.252	+ 8.085	+10.507	+ 536	+1.784	+ 20.233
	+ 7%	+ 18,5%	+ 18%o	+ 5%	+ 17%	+ 14%
Äänioikeutettuja	203.977					
Äänestäneitä	165.846 = 81 %					

Valistustoiminta.

Kertomuskaudella ei piirin toimesta ole toimeenpantu pitempiä kursseja. Sen sijaan on kyllä järjestetty lyhempiä iltaja päiväkursseja ja neuvottelupäiviä, joilla alustajina ja luen-

iloitsijoina ovat pääasiassa toimineet puolueen ja piirin toimitsijat. Erilaisille puolueen järjestämille kursseille on osanottajia piirin eri järjestöistä osallistunut.

Puolueen ja piirin toimitsijat ovat järjestöissä vieraillessaan antaneet opastusta järjestötoimintaa, kunnallista toimintaa yms. koskevista asioista.

Vaalien valmistelujen aikana on pyritty saamaan liikkeelle mahdollisimman runsaasti niin palkattuja toimitsij avoimia kuin tilapäisiä, vapaaehtoisia voimiakin. Todettava kuitenkin on, että työvoimaa olisi tarvittu paljon runsaammin mitä olemme olleet tilaisuudessa käyttämään. Varsinkin palkattua toimitsij avoimaa olisi tarvittu paljon enemmän suorittamaan valistus- ja propagandatyötä.

Piirilehti.

Piirilehti Pohjolan Työ on kertomuskaudella ilmestynyt 1. 1. -52—30. 6. -53 välisen ajan 6-päiväisenä ja 1. 7. -53—31. 12. -54 kolmipäiväisenä. Ilmestymiskertojen supistamisen johtui lehti suorittamaan taloudellisten syiden takia. Lehden laaja levikki-alue olisi kyllä kipeästi kaivannut useamman kerran viikossa ilmestyvän lehden. Siihen ei kuitenkaan, kuten sanottu, ole ollut taloudellisia mahdollisuuksia olemassa. Lehden levittämisen tarpeellisuutta on pyritty kaikissa vaiheissa korostamaan, mutta tyydyttäviin tuloksiin siinä ei ole päästy.

Työväentalot.

Kertomuskauden päättyessä oli piirin tai sen jäsenjärjestöjen omistuksessa tai hallinnassa yhteensä 23 työväentaloa, sekä kolme tonttia tanssilavoineeri ja 2 rakentamatonta tonttia. Näiden lisäksi on kahdella yhdistyksellä osuus paikalliseen seurataloon. Monet toimitaloista olisi kipeästi kunnostamisen tarpeessa, kun vaan pääomia olisi mahdollisuus tarkoitukseen saada. Edelleen tarvittaisiin puolueväen keskuudessa uupumaton aktiivisuutta mm. talkootoiminnan aikaan saamisessa talojensa kunnostamiseksi. Eräiden paikkakuntien puolueväen tilille voidaan kylläkin merkitä kauniita saavutuksia tällä «saralla.

Piirin talous.

Edellä on jo useissa yhteyksissä viitattu siihen, mitenkä tätä- ja tuota toiminnan linjaa olisi voitu hoitaa paljon tuloksellisemmin, jos vaan varoja olisi ollut edes välttävästi käytettävissä. Tässä seikassahan piilee koko toimintamme mahdollisuuksien a ja o. Jos vaan meidän onnistuisi löytää sellaisia. toiminnan muotoja, joilla, taloudellisia mahdollisuuksiamme voisimme kohentaa, niin sitä mukaa myöskin muilla toiminnan linjoilla pääsisimme parempiin tuloksiin. Piirijärjestö on joten kuten selvinnyt juoksevista menoistaan. Ratkaisevasti, on piirin mahdollisuuksiin hoitaa taloudelliset asiat, ollut vaikuttamassa puolueen järjestämät suurarpa jäiset ja niistä piireille jaetut voitto-osuudet.

Piiritoimikunta.

Kertomuskaudella ovat piiritoimikuntaan kuuluneet eri vuosina: Antero Väyrynen, Arvi Turkka, Aarne Kosola, Kalle Hautala, Meeri Virtanen, Väinö Nenola, Taito Hailuoto, Eeva Fränti,, Lauri Jylhä, Kalle Mäkelä, Eino Torkkeli, Hanna Eskola, Tauno Sutinen, Hennan Kokko, Aukusti Kunelius, Yrjö Honkala, Erkki Pokela, Kalle Piirtijärvi, Lauri Vierimaa ja Oskari Virsu. Piiritoimikunnan puheenjohtajana on koko kertomuskauden ajan toiminut Antero Väyrynen, samoin varapuheenjohtajana Arvi Turkka. Piiritoimikunta on kertomuskaudella kokoontunut 36 kokoukseen ja käsittää niistä laaditut pöytäkirjat 322. pykälää.

Piiritoimisto ja piirin toimitsijat.

Piiritoimisto on sijainnut edelleen koko kertomuskauden ajan Oulun Työväenyhdistyksen hallinnassa olevassa Oulun Teatteritalossa. Toimistotilat ovat verraten pienet.

Piirisihteerinä on kertomuskauden edelleen toiminut Erkki H. Tervonen ja toimistoapulaisena Annikki Honkanen sekä tiedotussihteerinä 1—30. 11. -52 Lauri Ukkola ja 1. 2. -53—15. 5. -54 välisen ajan Viljo Immonen. Puolueen palkkaamana toimitsijana on piirin alueella työskennellyt Heikki Simonen 15. 5. -54 saakka, työskennellen pääasiassa piirin eteläisellä osalla. Kertomuskauden viimeisen vuoden puolivälistä, kutert

edellä olevat aikamerkinnot osoittavat, ovat toimitsijavoimat supistuneet minimaalliseen määrään. Vastaista toimintaa ajatellen olisikin toimitsij avoimien lisääminen ehdoton välttämättömyys, jos mieli näissä vaikeissa olosuhteissa »pysyä pinnalla

OULUN L. VAALIP. SOS.DEM. PIIRIJÄRJESTÖN PIIRI-
TOIMIKUNTA.

E. H. Tervoh en

KERTOMUS KAJAANIN SOS.DEM. ALIPIIRIJÄRJESTÖN TOIMINNASTA VV. 1952—1954.

Yleistä.

Kainuun alipiirijärj estomme toiminta-alueen taloudelliset ja poliittiset ^kysymykset eivät juuri mitenkään eroa muun Pohjois-Suomen ongelmista. Puoluepoliittisesti ei koko pohjolassa asema ole kertomuskaudella imiuttunut. Maalaisliitto ja kommunistit ovat suuren taloudellisen, järjestöllisen ja organisatorisen ylivoimansa ansiosta pystyneet edelleen säilyttämään, jopa varsinaisella maaseudulla lujittamaankin jo ennestään vankat asemansa. Rakenteelliseksi muodostunut työttömyys, kansan radikaalinen, usein yhteiskunnan vastainen luonteenlaatu, erilaiset lahkouskonnot ja meidän puolueyömm me vähäisyys ovat ilmeisesti suurimmalta osalta syynä siihen, että järjen ääntä ei monikaan pysähdy kuuntelemaan. Maalaisliitolle on elinehtona saada pidettyä hallussaan maataloudellinen neuvontatyö ja valtion maiden jako. Kommunisteille olisi tietenkin suurimerkityksellistä pysyttää kansa epävarmuuden tilassa ja vaikuttaa siihen, että työttömyys sitä seuraavine muine vitsauksineen olisi jatkuvaa. Meidän sosialidemokraattien kannatuksen lisäämiseksi olisi välttämätöntä täystyöllisyyden saavuttaminen, kouluolojen kehittäminen ja elintason kohottaminen laajassa pohjolassa nimenomaan pienviljelijä-metsätyöläisten kohdalla. Kuinka pääsisimme tähän tavoitteeseen, sitä ei ole mahdollista pohtia tämän kertomuksea puitteissa, mutta ainoana nykyään näköpiirissä olevana suunnitelmana olisi pohjois-Suomen teollistaminen valtiot oh toisesti. Kainuun kohdalla teollistamisen kehittäminen pitäisi aloittaa

rajaseudulle rakennettavalla pienpuutavaran jalostamislaitöksellä.

Järjestöt ja jäsenistö.

Harvaanasutulla maaseudulla ei järjestötoiminta ole saavuttanut vähimmäisvaatimuksiakaan. Kokouksien pito, jäsenmaksujen kantaminen ja välttämättömät muut sääntöjen mukaiset toimenpiteet jäävät useissa yhdistyksissä hoitamatta. Kertomuskaudella vallinnut kaikkien sota kalkkia vastaan on lisäksi antanut harvalukuisille aktiivisille henkilöille enemmän kuin tarpeeksi työtä, niin että aikaa ja voimia ei ole riittävästi liennyt järjestötoiminnan elvyttämiseen.

Koko piirin jäsenmäärä oli v. 1952 1019, v. 1953 900 ja 1954 toimintakilpailun ansiosta 1030. Toimivia, jäsenmaksunsa maksavia yhdistyksiä ei ole kuin 23. Kertomuskaudella perustettiin Otanmäen sos.dem. t.y. ja Kajaanin kristillinen sd.t.y. Kunnallisjärjestöjä ei ole kuin 1, nimittäin Kajaanin sd. kunnallisjärjestö. Järjestötoiminnasta on myönteisenä puolena mainittava, että erimielisyyksiä suurista kysymyksistä ei järjestöväen keskuudessa ole ilmennyt.

Kunnallisvaalit.

V. 1953 kunnallisvaaleissa pysyi sos.dem. valtuutettujen lukumäärä entisellään, vaikka äänien lukumäärä edellisiin vaaleihin verraten kasvoikin lähes 26 "k, ei uusia valtuustopaikkoja saatu lisää, johtuen tämä lähinnä huonosta tuurista, sillä monissa kunnissa jäi valtuustopaikka vain muutamien äänien taakse.

Valtiolliset vaalit.

V. 1954 talvivaaleihin lähdettiin Kainuun sos.dem. väen keskuudessa suuren yksimielisyyden vallitessa, kaikki puolueasiamiehet ja vähäiset järjestöt yrittivät tehdä mitä tehtävissä lyhyenä vaalien valmisteluajana oli, edellisiin vaaleihin verraten lisääntynyt äänimäärä noin 10 "ID, mutta tähän vaikutti suurelta osalta Vaalan siirtyminen alueeseemme. Vaikka meillä vaalitaistelussa oli epäilemättä puhtaimmat aseet ja parh. at asialliset valtit, hukkuivat hyvät asiamme -siihen rahan voimalla

liikkeelle pantuun karuselliin, jolla kommunistit ja porvarit pystyivät sekoittamaan ihmisten mielipiteet.

Piirilehti.

PT on koettanut kertomuskauden aikana palvella myös kainulaisen puolueväen tarpeita kykyjensä mukaan, valitettavasti vain ei lehden levikkiä piirijärjestön ja lehden johdon yhteistyölläkään ole saatu suurenemaan. Harvaan asutussa Kainuussa on oman lehden valistusarvo korvaamaton, mutta tätä ei läheskään jokainen puolueen jäsenkään tajua.

Työväentalot.

Kertomuskauden päättyessä on piirin jäsenjärjestöjen hallussa 8 työväentaloa sekä kahdella yhdistyksellä tanssilavat. 4 näistä taloista on kohtalaisen hyvässä kunnossa, mutta toinen puoli, siis 4 taloa kaipaisi kipeästi korjauksia, niihin ei kuitenkaan, pääomien puuttuessa ole mahdollisuuksia vielä ilmaantunut.

Piiritoimikunta.

Koko kertomuskauden ovat piiritoimikuntaan kuuluneet seuraavat jäsenet: Konsta Mikkonen, Eetu Karjalainen, Anni Nousiainen, Eino Kokkonen, Arvo Suomela ja Eino J. Karjalainen. Näiden lisäksi ovat piiritoimikunnassa joko varsinaisina tai varajäseninä toimineet Taisto Nuutinen, Aarne Järvinen, Toivo Väkiparta, Rauha Tölli, Erkki Kiukkonen ja Jaakko Pikkarainen. Piiritoimikunta on kertomuskaudella kokoontunut 31 kertaa. Puheenjohtajana on toiminut koko ajan Konsta Mikkonen. Kokouksista laadittuihin pöytäkirjoihin on merkitty 297 pykälää. Kaikki piiritoimikunnan päätökset ovat olleet yksimielisiä.

Piiritoimisto ja toimitsijat.

Piiritoimisto on sijainnut, kertomuskauden ensimmäistä 10 'kuukautta lukuunottamatta, Kajaanin sos.dem. työväenyhdistyksen rakennuttamassa toimistohuoneessa Kajaanin työväentalossa.

Piirisihteerinä • on toiminut koko kertomuskauden Kalervo» Neiglick ja tiedoitussihteerinä v. 1952 toukokuun alusta v. 1954 loppuun Paavo Niskavaara.

Valistustyö.

Varsinainen syvällisempi valistus- ja kasvatustyö on päivän kysymysten ja rahavarojen niukkuuden aiheuttamana ollut vähäistä, iltakursseja lähinnä kunnallisten kysymysten merkeissä on järjestetty sekä hankittu osanottajia puoluetoimiston ja TSL:n järjestämille erilaisille kursseille.

Puhe- ja kokoustilaisuuksia, joissa on selvitelty niin jäsenistölle, kuin myöskin meihin kuulumattomille meidän sos.demien. ajatuksia erilaisista asioista on järjestetty niin runsaasti, kuiri. siihen on ollut mahdollisuuksia.

Asiamiehet.

Järjestöverkoston harvalukuisuudesta johtuen joudutaan Kaiuussa suurin vastuu niin varsinaisesta poliittisesta, kuin myöskin muusta kenttätöystä, kuten arpojen myynnistä j.n.e. säilyttämään puolueasiamiesverkoston hartioille. Puolueasiamiesverkostomme onkin työkykyinen vaikka harvalukuinen, sen kouluttamiseen ja tiivistämiseen pitäisi löytyä entistä suuremmat mahdollisuudet.

Piirijärjestön talous.

Jäsenistöltä saatavien verotulojen peittäessä suunnilleen vain piiritoimiston postikulut, on muut menot saatu peitetyiksi lähinnä avustusten avulla. Puoluetoimisto ja Kajaanin sos.dem. t.y. ovat toimintamme rahoittaneet, mutta näistä runsaista avustuksista huolimatta kärsii toimintamme jatkuvaa rahapulaa,, mikä tietenkin kostautuu tuloksia laskettaessa.

KATSAUS LAPIN LÄÄNIN SOS.DEM. PIIRIJÄRJESTÖN TOIMINTAAN VUOSINA 1952—1954.

Yleistä.

Lapin läänissä on poliittinen vireys kuluneella toimikaudella kehittynyt varsinkin voimakkaimpien vastustajiemme taholta mittasuhteiltaan sodanjälkeisten vuosien laajimmaksi. Erikoidesti on kova eteenpäinmenon halu ollut näkyvässä Maalaisliiton piirissä, jossa naisten mutta varsinkin nuorten toiminnalle on pantu pääpaino. Muiden porvarillisten puolueiden toiminta on ollut rajoittuneempaa. Kommunistien toiminnassa niin SKP:n kuin SKDLrkin toimilinjalla on yleensä ottaen ollut havaittavissa selvää tasaantumista.

Sosialidemokraattisten puolueosastojen toiminta on ollut eräin paikoin virkeää, mutta maaseudulla se on ollut pääasiallisesti piirijärjestön virikkeiden varassa.

Poliittisesti »jäätäneet» asemat ovat luoneet estoja eteenpäin pyrkimishalulle, jota kuitenkin on pyritty vähäistenkin voittojen avulla kohentamaan. Porvarillisen jarrutuspoliitiikan seurauksena, meidän hyvätkin yhteiskunnalliselle toiminnalle virikettä antavat aloitteet, eivät ole saaneet innostavaa vaikutusta aikaan.

Piirimme sisäiseen tilanteeseen on lähtemättömästi lyönyt leimansa taistelu Kemijoen vesivoimavaroista, jota yksityisomistus linjalla ovat käyneet kaikki täkäläiset Maalaisliiton kansanedustajat kuten yleensäkin Maalaisliitto ja muu porvaristo yhteisrintamassa, meikäläisten muodostaessa niin täällä kuin Eduskunnassakin ja sittemmin Kemijoki Oy:n hallinnossa valtiovoittoisen suuntauksen taistelulle-etujoukon. Eduskuntavaalitaistelussa 1954 Maalaisliitto tosin valtavan palkka-armeijansa roimin veti taitavasti tässäkin asiassa itsensä irti muista porvareista asennoituen »välimaastoon» viattomuuden sädekehä päällään.

Kommunistien herkullisimman poliittisen toimikentän ovat näinä vuosina luoneet talvisin; varsin laajat työttömyysilmiöt ja kesäisin; palkkarummun yleinen päryyttely. Liikehtimiset näiden asiain tiimoilta ovat kuitenkin rajoittuneet vähäiksi, ellei oteta lukuun työttömien asaan turvin aikaansaattua kokoustoimintaa ja lähetystötyötä, jota" on suoritettu kuntien varoilla.

Koko laajan poliittisen toiminnan sektorilla niinkuin edellä, esiintuotujen asiainkin suhteen ovat piirin sosialidemokraattiset elimet olleet myös mukana. Asioita on pohdittu järjestöjemme kokouksissa ja kirjelman on yleisluontoisista asioista pommitettu puolueen johtoelimiä, puoluetoimikuntaa, Eduskuntaryhmäämme ja Hallitusryhmääkin.

Järjestöpoliittisella linjalla onkin ollut hyvin selkeä ja yhtenäinen ote, mutta esim. kunnallisissa luottamustoimissa mukana olevat puoluetoverit ovat vaikean, (koko piirin alueella) vähemistöaseman vuoksi joutuneet tekemään linjavetoja oma-aloitteisuuden varassa ja siten on asemien menettämisllekin paikoin luotu pohjaa.-Tässä suhteessa olisikin pyrittävä kaikkialla järjestöpoliittista linjaa lähemmäksi, jotta selvään ohjelmallisuuteen päästäisiin.

Yleensä ottaen on olotila poliittiselle toiminnallemme ollut myönteinen, joskin se rahan, sanan ja väen ylivoima, jonka täällä on sosialidemokraattien toiminta kohdannut toisaalta Maalaisliiton ja toisaalta kommunistien taholta, on ollut omansa lyömään vähällä rahalla ja sanalla sekä niitä ohjaavalla tuella tehdyt työn tuloksiltaan minimaaliseksi.

Vuoden 1953 kunnallisvaalit.

Vaalit toimitettiin vilkastuneiden poliittisten olosuhteiden, vallitessa. Puoleltamme päästiin vähäisen ohjaavan toimitsijavoiman ansiosta varsin hyviin lähtöasemiin. Muadostettiinhan piirissämme kaikkiaan 286 sosialidemokraattista valitsijayhdistystä. Äänestysalueita oli kaikkiaan 326, kun niistä 114:sta oli sellaisia, joissa meillä ei ollut valitsijayhdistystä, on todettavissa, että olimme päässeet »sisään» 212 äänestysalueeseen ja saimme näin täytettyä tavoitteestamme 100 kokonaista 65 prosenttia. Tarkasti ottaen emme sodanjälkeen ole kunnallisvaaleihin näin hyvältä pohjalta lähteneet. Kun kuitenkin kunnallisvaaleissa paikalliselle valistustyölle on laskettava suurin arvo,, on tässäkin todettava se, että meidän kannaltamme ei tässä suhteessa ollut voimia riittävästi käytettävissä; luottamustoimissa olevia on vähän ja niiltäkin puuttuu vielä monilta tottumusta julkiseen esiintymiseen, jota vaadittaisiin operoinnin perustaa luomaan ja työtä johtamaan.

Erikoispiirteenä on mainittava, että Maalaisliitto esiintyi näissä vaaleissa ensikerran sodan jälkeen, Inarin kuntaa lukuun-

ottamatta, omalla poliittisella tunnuksellaan, vaikkakin siltä taholta yhä tehtiin härnästyötä uskonnollisvaltaisilla alueilla ja -piireissä.

Tulokset meidän osaltamme vertailukohteineen muodostuivat seuraaviksi:

Vuosi	-Ääniä	% kaikista ann. ään.		Valtuu- tettuja
		4- ja—		
1947	5.629	11,1		38
1950	8.142	14,5	+3,4	66
1953	9.060	12,8	-1,7	65

Vuoden 1954 eduskuntavaalit.

Järjestäytyminen eduskuntavaaleihin tapahtui sääntömääräisesti. Ylimääräinen piirikokous 17. 1. -54 vahvisti sekä toimintaohjelman että ehdokasasettelun, jonka suhteen on sanottava,, että meillä on vielä kunnallispoliittisesti hyvin arvostettuja puoliamiehiä, jotka kaihtavat valtiopoliittista asennoitumista joko* kieltäytymällä ehdokkuudesta tai vieläpä niin, että heitä ei saada mukaan vaalivalistustoimiin. Toppiomme, jota taaskin prosentuaalisesti kärsittiin selittynee osaltaan edellämäinitusta kuin myös siitä, että edustajaehdokkaidenkin poliittinen taisteluvalmius on puutteellista, ja piirin osuus taloudellisesti vähäinen.

Vaalit täällä käytiin lähinnä Lapin teollistamisen, työllisyyspolitiikan, metsätyöläisammattikunta kysymysten, asutuspolitiikan ja vähäiseltä osaltaan yleispolitiikan merkeissä. Järjestöväen osuus vaalivalppauden ylläpidossa oli hyvä, vaikka me emme saaneetkaan puolueen johtomiehiltä sellaista tukea taistelullemme kuin Maalaisliitto sai, on sanottava, että lannistumatta, ylivoimaa vastaan käyty taistelu, oli esimerkillistä.

Tulokset vertailukohteineen kertovat meidän osuudestamme seuraavaa:

Vuosi	Ääniä	% kaikista ann. ään.		Edusta- jaa
		-r ja—		
1945	6.949	15		1
1948	8.900	15,9	—1,1	1
1951	9.416	13,6	—0,3	1
1954	9.987	12,9	—0,7	„ 1

Henkilökohtaisesti korkeimmalla äänimäärällä, joka oli 3.833 ja jossa oli lisäystä edelliseen äänimäärään 543 ääntä, tuli valituksi nyt kolmannen kerran varatuomari Vilho Väyrynen Rovaniemeltä.

Järjestöt ja jäsenistö.

Kunnallisjärjestöt: niitä oli toimikauden alussa 4 ja on niistä yksi jaettu kahdeksi: Rovaniemen mlk:n Sos.dem. Kunnallisjärjestöksi ja Rovaniemen kauppalan Sos.dem. Kunnallisjärjestöksi, joilla aikaisemmin oli yhteinen järjestö ja perustettu yksi uusi: Ranuan Sos.dem. Kunnallisjärjestö, joten niitä on nyt kuusi (6).

Perusjärjestöt: niitä oli kertomuskauden alussa 50, joista Ylimuonion Metsä- ja Uittotyöväen Sos.dem. Yhdistys on lopettanut toimintansa ja jäsenistö siirtynyt Muonion Sos.dem.. Työväenyhdistykseen. Uusia yhdistyksiä on perustettu 12 nimittäin; Pajusaaren Teollisuusalueen, Portimon, Jäätilan, Typpyrän, Telkkälän seudun, Raiskio—Peurajärven, Saarenkylän, Sonka—Palojärven seudun, Ranuan Simojoki varren ja Ajoksen Sos.dem. Työväenyhdistykset sekä Viran- ja toimenhaltijain sekä henkisyönteki ja Sos.dem. Yhdistys Rovaniemi ja Rovaniemen Rautatieläisten Sos.dem. Yhdistys, joten niitä on kirjoissa toimikauden päättyessä 61, mutta on niistä noin 40 %, joiden kohdalta ei asiain hoito ole sääntöjenmukaista.

Piiritoimikunnat.

Piirin asiain hoidosta ovat vastanneet seuraavat piiriitoimikunnat toimikauden aikana:

Vuonna 1952: Arvo Udd, puheenjohtajana, Lauri Pajunen varapuheenjohtajana, Kustaa Huokuniemi, Hannes Miettinen, Urho Knuuti, Toimi Husso ja Hihna Karppinen vakmaisina- sekä. Erkki Kuoppala, Veikko Korolainen ja Iivari Lumikero varajäseninä;

Vuonna 1953: Arvo Udd, puheenjohtajana, Lauri Pajunen, varapuheenjohtajana, Kustaa Huokuniemi, Hannes Miettinen, Urho Knuuti, Leo Sorjonen ja Tyyne Arvila vakinaisina- sekä Erkki Kuoppala, Veikko Korolainen ja Heikki Pesonen varajäseninä;

Vuonna 1954: Vilho Väyrynen puheenjohtajana, Leo Sorjonen varapuheenjohtajana, Kerttu Värn, Tyyne Arvila, Väinö Hatakka, Väinö Huttunen, ja Antero Järvenkorpi vakinaisina- sekä Pauli Jokkala, Antti Mikkonen ja Lauri Pajunen varajäseninä.

Piiritoimikunnan kokouksia on toimikaudella pidetty 31 ja niistä pöytäkirjaan merkitty 356 pykälää.

Piiritoimisto ja toimitsijat.

Piiritoimisto on oEut sijoitettuna Kemin Työväenyhdistyksen kiinteistöön Kaivokatu 6:ssa ajan 1. 1. — 31. 3. -52 ja siitä lukien Toivo Ollilan kiinteistöön Kemissä Lehtokatu 10:ssä.

Piiritoimikunnan asettamina toimihenkilöinä ovat toimineet: Heino Uksila, piirisihteerinä koko toimikauden.

Lauri Knuuti, tiedotussihteerinä 1. 1. — 12. 5. -52, ja osapalkkaisena toimistosihteerinä 13. 5. -52 — 21. 1. -53.

Osmo Packalen, tiedotussihteerinä 10. 5. -52 — 31. 5. -54.

Vilho Seppälä, puolueen palkkaamana piirijärjestäjänä toimikauden alusta 15. 5. -54.

Eva Helsingius, toimistoapulaisena 15. 7. -53 — 30. 6. -54.

Piirisihteerinä on ollut — ilta- ja päivämatkoja lukuunottamatta — matkoilla 281 päivää ja muut piirin toimihenkilöt yhteensä 712 päivää.

Piiritoimistoon on toimikauden aikana saapunut 2.013 posti-lähetystä ja siitä lähetetty 8.853.

Valistustoiminta.

Piirin alueella on ollut toimikaudella järjestämiämme puhe-tilaisuuksia 847 ja niissä kuulijoita yhteensä 39.400.

Vappujuhlia on pidetty perinteelliseen tapaan joka vuosi ja on niissä piirin omien puhujien ohella esiintyneet puhujina: puoluesihteerinä Väinö Leskinen kahtena Vappuna 5:ssä juhlassa, järjestösihteerinä A. M. Myllymäki yhtenä Vappuna 2:ssa juhlassa, palkkasihteerinä Erkki Korhonen yhtenä Vappuna 2:ssa juhlassa, piirisihteerinä Olavi Vella yhdessä juhlassa, järjestäjä Hilja Tiainen yhdessä juhlassa, tiedotussihteerinä Yrjö Saaristo yhdessä juhlassa.

Vappujuhlistamme on yhteensä ollut yleisöä koko piirin alueella n. 8.000 henkeä.

"Valistustoiminnassa on oman arvokkaan sijansa saavuttanut kanssakäyminen Ruotsin Norrbottenin piirin ja sen jäsenjärjestöjen kanssa retkeily- ja juhlatoinnin merkeissä. Kesällä 1952 pidettiin Ruotsin Ylitorniolla Matärengissa yhteistoimintajuhlat, jossa yleisöä oli molemmin puolin rajaa kaikkiaan 6.000 henkeä. Puhujana, oli meiltä eduskunnan puhemies K.-A. Fagerholm. Juhlat on suunniteltu joka vuotiseksi, mutta nimekkäiden suomalaistuhlaajien vupoksi ne jouduttiin peruuttamaan kesällä 1953 Suomessa ja samoin 1954.

.Muu juhlatoinninkin piirin, alueella on ollut hyvin esillä.

Kurssitoimintaa puolueosastoportaissa on järjestetty piirin omin voimin ja syyskaudella. 1952 kunnallispoliittisissa merkeissä, jolloin tuomari Aaro Mäkelä oli puoluetöimistosta myös luennoitsijana mukana sekä syyskaudella 1954 järjestöpoliittisissa merkeissä, jolloin puoluetöimistosta oli mukana tarkastaja Vihtori Lahti.

Puolueen järjestämällä keskuskursseilla on piirin alueelta toimikaudella ollut mukana 8 henkilöä. -.,....

Työväentalot,

Jäsenjärjestöjemme hallinnassa on piirin alueella 6 toimitaloa ja kaksi järjestöämme on osakkaina työväentoimitaloissa. Kaikkia toimitaloja on toimikauden aikana kunnostettu ja niiden huolto on yleensäkin ollut hyvää parempi. Ulkomaa-laukset on suoritettu Karihaaran, Tornion, Kaakamon ja Tervolan työväentaloissa toimikauden aikana. Viimemainitussa on lisäksi suoritettu pienempi laajennustyö talkoovoimin ja tekivät sen kustannukset noin 100.000 markkaa. Rahoituksen ovat yhdistykset hoitaneet itse. Mokuva-toimintaa on harjoitettu kolmessa toimitalossa, ollen yksi vuokrattuna vieraalle, kun teatteri huoneisto on erikseen rakennettu.

Tervolan Työväentalo oii siirretty puolueen omistuksesta jär^jestöllemme vuoden 1954 aikana lahjakirjavelvoittein.

Edustukset,

Puolueneuvoston jäsenenä on piiristämme ollut johtaja Niilo Saavalainen Rovaniemeltä ja varalta maalarimestari Viljo

*

Perälä Kemijärveltä. Saavalainen on ollut kokouksissa 3 kertaa ja Perälä kerran. Yhdessä kokouksessa ei varsinaista puolueen-uuston jäsentä ollut mukana. Piirisihteeri Heino Uksila on osallistunut kaikkiin kokouksiin, joista yhdessä Hannes Miettinen oli piiritoimikunnan edustajana ja piirisihteeri kaikissa muissa.

Talous.

Piirin taloudellinen asema on ollut heikko. Rahaa, jolla kaikelle toiminnalle luodaan edellytykset, on ollut vaikeasti saatavissa. Kahdet puolueen järjestämät arpajaiset joista voitto jaettiin piirillemme myyntimme perusteella, ovat olleet huomattavimpia tulon lähteitä. Sen lisäksi oli piirillä omat arpajaiset Oulun ja Kainuun piirin kanssa yhteistoimin järjestettynä ja niilläkin oli sentään taloudellisen tuen tuntu, vaikka ne eivät varsin hyvin onnistuneetkaan.

Puolueen suurkeräyksen osalta on sanottava, että siihen nähden ei täälläkään tunnettu riittävästi, »yhteisvastuun» asettamaa velvoitetta. Keräys sattui kyllä ajankohtaan, jolloin täällä oli PT-paino Oy:n osakemerkintä meneillään ja siihen nähtävästi kohdistettiin suurempi paino, koska se onnistui kokonaisuutena katsoen piirimme osalta odotettua paremmin.

Toiminnan tuloksiin ei rahataloudellinen asemamme ole voinut olla jättämättä jälkeään, kun vielä puolueen avustukset piirimme osalta ovat entisestään huomattavasti supistuneet. On kuitenkin mielihyvällä todettava, että yhteisin ponnistuksin olemme ensikerran sodan jälkeen tämän toimikauden päättyessä tilanteessa, että meillä ei ole puolueelle velkaa.

LAPIN LÄÄNIN SOS.DEM. PIIRITOIMIKUNTA.

Heino Uksila,

KERTOMUS SUOMEN RUOTSALAISEN TYÖVÄENLIITON
TOIMINNASTA W. 1952—1954.

Yleistä.

Suomen Ruotsalainen Työväenliitto toimii maamme ruotsinkielisten sosialidemokraattien yhdistävänä keskusjärjestönä. Liitto, joka perustettiin jo v. 1900, on koko toimintakautensa

aikana joutunut taistelemaan kielivähemmistölle tyypillistä, syvälle juurtunutta vanhoillisuutta vastaan. Kaikin käytettävissä olevin keinoin on liitto harjoittanut laajaa valistustoimintaa, jonka tulokset vähitellen pääsevät esiin. Työtä on kuitenkin joskus ollut vaikeata suorittaa, sillä liiton talous on ollut heikko. Tässä suhteessa saatiin kuitenkin suuri parannus aikaan puoluetoimikunnan päätettyä, että liiton toimisto kytketään yhteen puoluetoimiston kanssa. Siirtyminen tapahtui kesäkuun 1 päivänä 1952. Tämän uuden järjestelyn suonia etu on selvästi nähtävissä. Liiton toimisto on nyt voinut työnsään enemmän kuin aikaisemmin käyttää hyväkseen konttoriteknillisiä aparaatteja ja teknillistä henkilökuntaa, jota puoluetoimisto on antanut liiton toimiston käytettäväksi ilman erikoiskorvausta. Edelleen on liitolla puoluetoimiston palkkaamana täysitoiminen asiamies ja puolipäivätoiminen sihteeri.

Kunnallisvaalit v. 1953.

Kunnallisvaalit toimeenpantiin koko maassa 4 ja 5 päivinä lokakuuta 1953. Kärjestyneen poliittisen tilanteen johdosta oli maaperä ruotsalaisten sosialidemokraattien vaalitaistelulle kiitollista, koska päävastustaja, Ruotsalainen Kansanpuolue, oli rnyötäväikuttanut K-ohjelman syntymiseen. Niukkanen—Meinanderin kauhubudjetin luoma tunnelma vallitsi ruotsalaisten sosialidemokraattien keskuudessa, ja harvoin onkin osoitettu sellaista aktiivisuutta niiden monien vaativien tehtävien suhteen, joita vaalit asettavat puoluejäsenille.

Espoossa muodostuivat vaalit suorastaan katastrofaalisiksi Ruotsalaiselle Kansanpuolueelle sen menettäessä viisi paikkaa; kunnasta tuli vasemmistoenemmistöinen sosialidemokraattien muodostaessa suurimman ryhmän. Kokeilutarkoituksessa olivat ruotsalaiset sosialidemokraatit täällä muodostaneet oman vaaliliittonsa.

Vaalikampanjan aikana levitti liiton toimisto 3.000 kpl. julisteita ja 10.000 kpl. »Kommunen-Folkhemmet»-nimistä opaskirjasta. Sitäpaitsi annettiin kaikki mahdollinen tuki mm. Svenska Demokratenissa julkaistujen kirjoitusten muodossa. Liittotoimikunta on tyydytyksekseen voinut todeta, että niin julisteet kuin broshyyritkin oli levitetty viimeistä kappaletta myöten.

Ruotsalaiset sosialidemokraatit miehittivät vaaleissa yhteensä parikymmentä uutta paikkaa, mikä osoittaa, että me kunnallis-poliittisella sektorilla olemme etenemässä.

Valtiolliset vaalit v. 1954.

Ruotsalaisille sosialidemokraateille olivat eduskuntavaalien lähtökohdat suotuisammat kuin koskaan aikaisemmin sodan jälkeen. Tämä johtui pääasiallisesti kahdesta tekijästä:

1) Liiton organisatoorinen tila on viime vuosina jonkin verran voimistunut, jota osoittavat jo syksyn kunnallisvaalit.

2) Ruotsalaisen Kansanpuolueen positiivinen suhtautuminen maalaisliittolaiseen hallitukseen ja sen taantumukselliseen politiikkaan antoi vaali taktillisesti hyvän pohjan liiton valistustyölle ja kenttätoiminnalle.

Ylläolevaan on vielä lisättävä, että käytettävissämme olevat teknilliset ja taloudelliset resurssit olivat suuremmat kuin aikaisemmin. Läheinen ja menestyksellinen yhteistyö toisaalta puolueen ja liiton välillä, toisaalta liiton ja työväenliikkeen muiden ruotsinkielisten toimintahaarojen välillä loi yhtenäisen ja tehokkaan vaali johdon, joka puolestaan saattoi nojautua hyvin valmennettuun, aktiiviseen kenttäorganisaatioon. Yhteiskomiteain ja paikallisten järjestöjen suorittama intensiivinen työ ansaitsee tässä yhteydessä parhaimman tunnustuksen.

Vaaliteknillisessä mielessä siirtyi liitto — puolueen johdon suostumuksella — toiselle linjalle kuin aikaisemmin. Kokeilutarkoituksessa muodostettiin molemmissa Pohjanmaan vaalipiireissä erilliset ruotsalaisten sosialidemokraattien vaaliliitot. Tulos heijastui varsin selvästi lisääntyneissä äänimäärissä kummallakin taholla. Tämä järjestely ei tosin tuonut meille paikkaa, mutta se teki vaalivalistustyön kielikysymyksen kannalta helpommaksi ja ehkäisi ruotsalaisten porvarien mahdollisuuden valloittaa uusi paikka. Liitolla onkin vastaisuudessa ratkaistavana kysymys, missä määrässä tätä taktiikkaa, erillisten ruotsinkielisten vaaliliittojen muodostamista, voidaan kokonaisuuden kannalta pitää toivottavana.

Edellisessä eduskunnassa oli kaksi ruotsinkielistä sosialidemokraattista edustajaa. Uuteen eduskuntaan valittiin kolme ruotsinkielistä sosialidemokraattia K.-A. Fagerholmin tultua valituksi ruotsalaisena sosialidemokraattina.

Vaalikampanjan ja -propagandan hoitamiseksi levitti liitto kentälle erilaista vaalimateriaalia: Yleisiä vaalijulisteita («Skapa klarhet») 9.800 kpl., »Det är socialdemokraternas fel», nimistä broshyyniä 15.000 kpl., henkilömainoksia kaikkiin vaalipiireihin 3.000 kpl. ehdokasta kohden, vaalikäsikirjaa 700 kpl. Sitäpaitsi julkaistiin Svenska Demokraternla erikoispainoksena 13.000 kpl., joka jaettiin kaikkien vaalipiirien kesken.

Hyvä vaalityö, yhteiset panokset ja esimerkillinen yhteistyö johtivat liiton kannalta erittäin hyvään tulokseen. Voidaanpa eräässä mielessä sanoa, että vaalit muodostuivat ruotsinkielisille sosialidemokraateille läpimurroksi. Etenimme kaikissa vaalipiireissä ja saatoimme lukea hyväksemme huomattavia äänntenlisäyksiä. Sosialidemokraattien menestykset tapahtuivat sekä kommunistien että Ruotsalaisen Kansanpuolueen kustannuksella; ensiksi mainitut joutuivat ruotsalaisalueilla suorastaan perääntymään ja viimeksi mainitut menettivät kokonaista kaksi paikkaa.

Vaalitulokset muodostuivat seuraaviksi:

Uudenmaan piiri:

Gunnar Henriksson ja Bruno Sundman	10.158 ääntä
K.-A. Fagerholm n.	2.500 »

Turun et. piiri:

Hilding Vikström _____ < , _____	1.900 ääntä
K.-A. Fagerholm n.	1.000 »

Helsingin piiri:

K.-A. Fagerholm n.	7.000 ääntä
------------------------------	-------------

Vaasan et. piiri:

koko vaaliliitto	1.657 ääntä
----------------------------	-------------

Vaasan pohj. piiri:

koko vaaliliitto	3.333 ääntä
----------------------------	-------------

Yhteensä 27.548 ääntä

Ruotsinkieliset sosialidemokraatit, jotka v:n 1951 vaaleissa saivat n. 19.000 ääntä, ovat siis edellisiin vaaleihin verrattuna nostaneet äänimääränsä n. 40 %:lla. Tämä antaa meille oivan lähtökohdan tulevia aikoja ajatellen ja kannustaa epäilemättä suurempaan aktiivisuuteen, yhteiskuntaelämän kaikilla aloilla.

Järjestöt.

Kertomuskautena on liittoon kuulunut 45 yhdistystä ja kokonaisjäsenmäärä on vv. 1952—54 ollut seuraava:

V. 1952	2.037	jäsentä
» 1953	1.866	»
» 1954	n. 2.000	»

Valistustyö.

Liiton varsinainen valistustyö jakaantuu liiton toimiston harjoittamaan ja Työväen Sivistysliiton ruotsinkielisen sihteeristön harjoittamaan valistustyöhön.

Liiton johdolla suoritettavasta valistustyöstä mainittakoon mm. ne puhujakiertueet, joita on järjestetty ruotsinmaalaisten sos. dem. piirijärjestöjen kanssa solmitun ystävyyssovimuksen puitteissa. Kertomuskautena on kaksi tällaista suurempaa kiertuetta järjestetty, toinen Turun et. piirin alueelle v. 1953 ja toinen Länsi-Uudellemaalle v. 1954. Kumpaakin kiertuetta on liiton kannalta pidettävä erittäin onnistuneena ja on syytä toivoa, että tällainen yhteistoiminta ruotsinmaalaisten puolue- tovereiden kanssa saa tulevaisuudessa jatkoa.

Kertomusvuosien aikana on vietetty myös onnistuneita maakuntajuhlia.

Liiton johto.

Koko kertomuskauden aikana on liiton puheenjohtajana ollut K.-A. Fagerholm. Toimikunnan muina varsinaisina jäseninä ovat olleet Gunnar Henriksson, Gudrun Mörne, Olle Saarinen, Martin Fager, Paul Skog ja Nils Nilsson sekä varajäseninä Viking Andersson, Harry Lindgren ja Helge Åkerman.

Liiton asiamiehenä on ollut Lars Lindeman ja liiton sihteerinä Martin Fager.

Kuten edelläolevasta ilmenee, on liiton työ kuluneina vuosina ollut monipuolista ja Intensiivistä. Kaikesta päättäen on maamme ruotsinkielisellä sosialidemokratialla hyvä tuuli purjeissa.

SUOMEN RUOTSALAINEN TYÖVÄENUTTTO.

Martin Fager.